

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΗΠΕΙΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΩΝ ΓΕΩΠΟΝΩΝ
ΚΑΤ. ΑΝΘΟΚΟΜΙΑΣ – ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΤΟΠΙΟΥ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΝΗΣΙΩΤΙΚΩΝ ΚΗΠΩΝ.
ΜΕΛΕΤΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ: ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΧΩΡΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΣΤΟ ΓΑΥΡΙΟ ΑΝΔΡΟΥ**

**ΦΟΙΤΗΤΕΣ: ΛΟΓΟΥ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ & ΧΑΛΙΩΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΑΝΤΑΡΤΖΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ**

ΑΡΤΑ 2014

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα εργασία εκπονήθηκε στα πλαίσια της πτυχιακής εργασίας κατά τη διάρκεια των σπουδών στο Ανώτατο Τεχνολογικό Ίδρυμα Ηπείρου, στη σχολή Τεχνολογίας Γεωπονίας του τμήματος Ανθοκομίας - Αρχιτεκτονικής Τοπίου, υπό την επίβλεψη του καθηγητή κ. Αλέξανδρου Κανταρτζή. Στόχος της είναι να κάνει φανερό στον αναγνώστη το κατά πόσο οι συγγραφείς κατανόησαν την διδαχθείσα ύλη τα χρόνια της φοίτησής τους στη σχολή. Το ενδιαφέρον για τους νησιωτικούς μεσογειακούς κήπους αποτέλεσαν την βασική αιτία για την εκπόνηση της εν λόγω εργασίας.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Δεν θα μπορούσε να μην γίνει αναφορά στη στήριξη που δέχθηκαν οι συγγραφείς της εργασίας αυτής από τα οικεία τους πρόσωπα. Ιδιαίτερα σημαντική σε αυτούς τους δύσκολους καιρούς ήταν η υλική και ηθική στήριξη που υπήρξε από το οικογενειακό περιβάλλον. Θα ήταν τραγική παράληψη να μην αναφερθεί σε αυτή εδώ την ενότητα το φιλικό περιβάλλον, τόσο για την αμέριστη ψυχολογική του συμπαράσταση όσο και για την πολύτιμη βοήθεια στη στοιχειοθέτηση της παρούσας εργασίας.

Τέλος θα πρέπει να εκφραστούν από τους συγγραφείς αυτού του πονήματος οι εγκάρδιες ευχαριστίες προς τον επιβλέποντα καθηγητή κ. Αλέξανδρο Κανταρτζή. Όχι μόνο για τη μεγάλη τιμή που έκανε και ανέλαβε την επίβλεψη της πτυχιακής, αλλά και για την εμπιστοσύνη που έδειξε προς το πρόσωπο των δύο αυτών φοιτητών. Οι πολύτιμες συμβουλές του και οι εύστοχες παρατηρήσεις του χάραξαν το δρόμο της συγγραφής αυτής της εργασίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	I
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	II
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ	VII
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΕΔΙΩΝ	IX
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	X
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΣΤΟΥΣ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΥΣ ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΥΣ ΚΗΠΟΥΣ
--

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΠΙΟΥ	4
1.1 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΤΟΠΙΟΥ	4
1.2 Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΠΙΟΥ ΣΗΜΕΡΑ	10

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΙ ΚΗΠΟΙ	12
2.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΟΥΣ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΥΣ ΚΗΠΟΥΣ	12
2.2 ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΟΥΝ ΤΟΥΣ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΥΣ ΚΗΠΟΥΣ	15
2.3 ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΙ ΚΗΠΟΙ	18
2.4 ΦΥΤΑ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΧΛΩΡΙΔΑΣ	19
2.4.1 ΤΡΟΠΟΙ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΞΗΡΟΦΥΤΙΚΩΝ ΦΥΤΩΝ	20
2.4.2 ΦΥΤΙΚΑ ΕΙΔΗ ΚΑΤΑΛΛΗΛΑ ΓΙΑ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΝΗΣΙΩΤΙΚΟ ΚΗΠΟ	23

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΝΗΣΙΩΤΙΚΩΝ ΚΗΠΩΝ ΑΝΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	33
--	-----------

3.1	ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΙ ΚΗΠΟΙ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ	33
3.1.1	Ο ΚΗΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΗΜΟΥ	33
3.1.2	Ο ΞΗΡΟΘΕΡΜΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ	35
3.2	ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΙ ΚΗΠΟΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	37
3.2.1	Ο ΜΙΝΙΜΑΛΙΣΤΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ	37
3.3	ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΙ ΚΗΠΟΙ ΣΤΗΝ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	38
3.3.1	Ο ΚΗΠΟΣ ΤΗΣ ΦΩΤΙΑΣ	38
3.3.2	Ο ΠΑΡΑΛΙΑΚΟΣ ΚΗΠΟΣ	39
3.4	ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΙ ΚΗΠΟΙ ΣΤΗΝ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΛΕΚΑΝΗ	41
3.4.1	Ο ΙΤΑΛΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ	41
3.5	ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΙ ΚΗΠΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	42
3.5.1	Ο ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΣ ΚΗΠΟΣ	42
3.5.2	Ο ΠΑΡΑΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΚΗΠΟΣ	43
3.5.3	Ο ΠΑΡΑΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΚΗΠΟΣ	44

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΝΗΣΙΩΤΙΚΩΝ ΚΗΠΩΝ 46

ΜΕΡΟΣ Γ΄: ΜΕΛΕΤΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΥ ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΥ ΚΗΠΟΥ ΣΤΟ ΓΑΥΡΙΟ ΑΝΔΡΟΥ
--

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ 48

5.1	ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	48
5.2	ΧΑΡΤΗΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ	50

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ: ΝΗΣΙΩΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ 52

6.1	ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	52
6.2	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	53
6.3	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	54

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ: ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ 56

7.1	ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	56
7.2	ΟΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	58
7.2.1	ΣΧΕΤΙΚΗ ΥΓΡΑΣΙΑ	58

7.2.2	ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ	60
7.2.3	ΑΝΕΜΟΣ	61
7.2.4	ΗΛΙΟΦΑΝΕΙΑ	62
7.2.5	ΒΡΟΧΟΠΤΩΣΕΙΣ	66

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ: ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΧΩΡΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣ 69

8.1	ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΥΠΑΡΧΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΥ	69
8.2	ΕΔΑΦΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	76

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ 77

9.1	ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ – ΧΡΗΣΕΩΝ – ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ	78
9.2	ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	80
9.2.1	ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ Α΄	80
9.2.2	ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ Β΄	83
9.2.3	ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ Γ΄	87
9.3	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ	90

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ: ΣΥΝΘΕΣΗ (ΤΕΛΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ) 92

10.1	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ	105
10.1.1	ΞΥΛΙΝΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	105
10.1.2	ΥΓΡΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ	109
10.2	ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΡΔΕΥΣΗΣ	112

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ: ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΝΟΣ ΚΗΠΟΥ 115

11.1	ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΚΗΠΟΥ	115
11.2	ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΚΗΠΟΥ	117

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ: ΕΡΕΥΝΑ ΑΓΟΡΑΣ & ΚΟΣΤΟΛΟΓΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ 118

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟΤΡΙΤΟ: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ 122

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ **124**

ΕΝΤΥΠΗ *124*

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ *124*

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α' - ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΦΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΑΝΑ ΤΜΗΜΑΤΑ
ΤΟΥ ΚΗΠΟΥ** **127**

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1. Ρωμαϊκός κήπος	5
Εικόνα 2. Ισλαμικός κήπος	6
Εικόνα 3. Οι κήποι του Boboli	7
Εικόνα 4. Οι κήποι των Βερσαλλιών	8
Εικόνα 5. Αγγλικός κήπος	9
Εικόνα 6. Ars toriara	13
Εικόνα 7. Σκιά	15
Εικόνα 8. Μερικά από τα χαρακτηριστικά του μεσογειακού κήπου	16
Εικόνα 9. Διακοσμητικά πέτρινα αγγεία	17
Εικόνα 10. Κουκουναριά	23
Εικόνα 11. Κουτσουπιά	24
Εικόνα 12. Ανθισμένη λεβάντα	25
Εικόνα 13. Εντυπωσιακή όψη ανθισμένης γλυτσίνιας	26
Εικόνα 14. Αγαύη	28
Εικόνα 15. Η εσωτερική αυλή του ξηροθερμικού κήπου	36
Εικόνα 16. Άποψη του μινιμαλιστικού κήπου στο Kew (UK)	37
Εικόνα 17. Ο κήπος της φωτιάς	39
Εικόνα 18. Πανοραμική άποψη του παραλιακού κήπου στην Αυστραλία	40
Εικόνα 19. Βραχόκηπος ενός μεσογειακού κήπου στο Ρίο (Πάτρα)	43
Εικόνα 20. Ο κήπος - δάσος στη Σάνη Χαλκιδικής	44
Εικόνα 21. Παραθαλάσσιος κήπος σε εξοχική κατοικία στο Λαγονήσι	45
Εικόνα 22. Ο χάρτης της Άνδρου	50
Εικόνα 23. Σχετική υγρασία	59
Εικόνα 24. Θερμοκρασία	60
Εικόνα 25. Άνεμος	62
Εικόνα 26. Ηλιοφάνεια	65
Εικόνα 27. Βροχοπτώσεις	68
Εικόνα 28. Χώρος στάθμευσης	70
Εικόνα 29. Παρτέρια φύτευσης μπροστά από την κατοικία του ενοικιαστή	71
Εικόνα 30. Παρτέρι φύτευσης στην κατοικία του ενοικιαστή	71
Εικόνα 31. Παρτέρι στο πλάι της κατοικίας του ενοικιαστή	72
Εικόνα 32. Παρτέρια φύτευσης στο πίσω μέρος της κατοικίας του ενοικιαστή	72
Εικόνα 33. Ο διάδρομος όπως φαίνεται από την είσοδο του οικοπέδου	73
Εικόνα 34. Ο διάδρομος όπως φαίνεται από την νότια πλευρά του οικοπέδου	73
Εικόνα 35. Παρτέρι φύτευσης μπροστά από την κατοικία του ιδιοκτήτη	74
Εικόνα 36. Άποψη του χώρου φύτευσης στην κατοικία του ιδιοκτήτη	74
Εικόνα 37. Ο κοινόχρηστος κήπος όπως φαίνεται από την κατοικία του ενοικιαστή	75

Εικόνα 38. Ο κοινόχρηστος κήπος όπως φαίνεται από την κατοικία του ιδιοκτήτη	75
Εικόνα 39. Παρτέρι φύτευσης μπροστά από την κατοικία του ιδιοκτήτη	76
Εικόνα 40. Άποψη της εισόδου του οικοπέδου	92
Εικόνα 41. Το τριγωνικό παρτέρι και το πλαϊνό παρτέρι της οικίας του ενοικιαστή	93
Εικόνα 42. Άποψη των παρτεριών στο πίσω μέρος της οικίας του ενοικιαστή	93
Εικόνα 43. Τα παρτέρια μπροστά από την οικία του ενοικιαστή	94
Εικόνα 44. Άποψη του κεντρικού διαδρόμου και του κοινόχρηστου κήπου	95
Εικόνα 45. Πανοραμική άποψη του κοινόχρηστου κήπου	95
Εικόνα 46. Η εσωτερική αυλή και το καθιστικό στον κοινόχρηστο κήπο	96
Εικόνα 47. Το παρτέρι αριστερά της πέγκολας	97
Εικόνα 48. Ο βραχόκηπος στα δεξιά της πέργκολας	97
Εικόνα 49. Πανοραμική άποψη της παιδικής χαράς	98
Εικόνα 50. Πανοραμική άποψη της λίμνης	99
Εικόνα 51. Τα παρτέρια παράλληλα με τον κεντρικό διάδρομο	100
Εικόνα 52. Η πίσω πλευρά της οικίας του ιδιοκτήτη	101
Εικόνα 53. Το BBQ στον κήπο του ιδιοκτήτη	101
Εικόνα 54. Ο καταρράκτης στο πλάι της οικίας του ιδιοκτήτη	102
Εικόνα 55. Η κούνια στον κήπο του ιδιοκτήτη	103
Εικόνα 56. Ο κήπος του ιδιοκτήτη	103
Εικόνα 57. Εξαρτήματα αρδευτικού συστήματος	114

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΕΔΙΩΝ

Σχέδιο 1. Τοπογραφικό διάγραμμα	69
Σχέδιο 2. Σχέδιο καταγραφής	77
Σχέδιο 3. Σχεδιάγραμμα δραστηριοτήτων - χρήσεων - κυκλοφορίας	78
Σχέδιο 4. Bubble εναλλακτικής πρότασης Α'	80
Σχέδιο 5. Bubble εναλλακτικής πρότασης Β'	83
Σχέδιο 6. Bubble εναλλακτικής πρότασης Γ'	87
Σχέδιο 7. Τελικό σχέδιο φύτευσης	104
Σχέδιο 8. Γεφυράκι (πρόσοψη)	105
Σχέδιο 9. Γεφυράκι (κάτοψη)	105
Σχέδιο 10. Γεφυράκι (πλάγια όψη)	106
Σχέδιο 11. Κούνια (πρόσοψη)	106
Σχέδιο 12. Κούνια (κάτοψη)	106
Σχέδιο 13. Κούνια (πλάγια όψη)	107
Σχέδιο 14. Παγκάκι (πρόσοψη)	107
Σχέδιο 15. Παγκάκι (κάτοψη)	107
Σχέδιο 16. Παγκάκι (πλάγια όψη)	108
Σχέδιο 17. Πέργκολα (πρόσοψη)	108
Σχέδιο 18. Πέργκολα (κάτοψη)	108
Σχέδιο 19. Πέργκολα (πλάγια όψη)	109
Σχέδιο 20. Καφασωτό (πρόσοψη)	109
Σχέδιο 21. Λίμνη (κάτοψη)	110
Σχέδιο 22. Καταρράκτης (κάτοψη)	111
Σχέδιο 23. Σύστημα άρδευσης	112

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1. Θάμνοι που χρησιμοποιούνται στους μεσογειακούς κήπους	30
Πίνακας 2. Δένδρα που χρησιμοποιούνται στους μεσογειακούς κήπους	30
Πίνακας 3. Πολυετή ποώδη που χρησιμοποιούνται στους μεσογειακούς κήπους	31
Πίνακας 4. Αρωματικά φυτά που χρησιμοποιούνται στους μεσογειακούς κήπους	31
Πίνακας 5. Απασχολούμενοι ανά τομέα στο νησί	53
Πίνακας 6. Απασχολούμενοι ανά φύλο στο νησί	54
Πίνακας 7. Κοστολόγιο πολυετών ποωδών	118
Πίνακας 8. Κοστολόγιο αναρριχώμενων και χλοοτάπητα	118
Πίνακας 9. Κοστολόγιο θάμνων	119
Πίνακας 10. Κοστολόγιο υλικών και διακοσμητικών	119
Πίνακας 11. Κοστολόγιο δένδρων	120
Πίνακας 12. Κοστολόγιο αρδευτικού συστήματος	120
Πίνακας 13. Κοστολόγιο κατασκευών	121
Πίνακας 14. Κοστολόγιο εργασιών	121

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός της εργασίας αυτής αποτελεί ο Σχεδιασμός και η Κατασκευή Μεσογειακού Νησιωτικού Κήπου στο Γαύριο της Άνδρου με βάση τα Κλιματικά και Οικολογικά Κριτήρια που διέπουν τον Σχεδιασμό των Μεσογειακών Νησιωτικών Κήπων, καθώς και τις Επιθυμίες των Ιδιοκτητών.

Η παρούσα πτυχιακή εργασία αποτελείται από τρία μέρη. Αναλυτικότερα:

Το Α' μέρος φέρει τον τίτλο **«Θεωρητική Τεκμηρίωση – Βιβλιογραφική Ανασκόπηση στους Μεσογειακούς Νησιωτικούς Κήπους»** και χωρίζεται σε τρία κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην ιστορία της αρχιτεκτονικής τοπίου καθώς και στο πως έχει διαμορφωθεί αυτή σήμερα. Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται μια ιστορική αναδρομή στους μεσογειακούς κήπους και αναλύονται τα χαρακτηριστικά στοιχεία των μεσογειακών κήπων καθώς και τα φυτικά είδη κατάλληλα για αυτούς.

Το Β' μέρος έχει τίτλο **«Διερεύνηση Μελέτης Περιπτώσεων»** και αποτελείται από το τρίτο κεφάλαιο όπου παρατίθενται σχεδιαστικά παραδείγματα μεσογειακών κήπων ανά τον κόσμο. Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύονται τα συμπεράσματα που αποκομίσθηκαν από τις μελέτες περιπτώσεων μεσογειακών κήπων.

Το Γ' μέρος έχει τίτλο **«Μελέτη Εφαρμογής Μεσογειακού Νησιωτικού Κήπου στο Γαύριο Άνδρου»** όπου στο πέμπτο κεφάλαιο δίνονται πληροφορίες για τη γεωγραφική θέση της ευρύτερης περιοχής της μελέτης. Στο έκτο κεφάλαιο αναλύεται το νησιώτικο περιβάλλον. Στο έβδομο κεφάλαιο γίνεται προσπάθεια απογραφής των οικολογικών δεδομένων της περιοχής. Στο όγδοο κεφάλαιο επιχειρείται καταγραφή και φωτογραφική αποτύπωση της υπάρχουσας κατάστασης στον χώρο μελέτης. Στο ένατο κεφάλαιο μετά την ανάλυση των στοιχείων αναζητούνται εναλλακτικές προτάσεις. Στο δέκατο κεφάλαιο ως απόρροια της προηγηθείσας εργασίας έρχεται η τελική πρόταση της διαμόρφωσης του κήπου. Στο ενδέκατο κεφάλαιο αναλύονται οι εργασίες και τα εργαλεία συντήρησης. Στο

δωδέκατο κεφάλαιο γίνεται η έρευνα αγοράς. Την εργασία έρχεται να κλείσει το δεκατο τρίτο κεφάλαιο εντός του οποίου αναλύονται τα συμπεράσματα της εργασίας.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΣΤΟΥΣ

ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΥΣ ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΥΣ ΚΗΠΟΥΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΠΙΟΥ

1.1 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΤΟΠΙΟΥ

Μελετώντας κανείς για την ιστορία του κήπου θα διαπιστώσει πως είναι τόσο παλιά όσο και η ιστορία του ανθρώπινου πολιτισμού. Ο πρωτόγονος άνθρωπος κυνηγούσε για να εξασφαλίσει την βασική του τροφή, το κρέας, και συνάμα άρχισε την καλλιέργεια της γης. Η δραστηριότητα αυτή όπως είναι φυσικό τον οδήγησε να αναζητήσει καινούρια είδη φυτών αρχικά για να εμπλουτίσει τη διατροφή του. Αργότερα όμως χρησιμοποίησε τα φυτά για φαρμακευτικούς και θεραπευτικούς σκοπούς, για τη βαφή των υλικών από τα οποία θα έφτιαχνε τα ρούχα του, για τη συντήρηση των τροφών κλπ. Ταυτόχρονα η προσπάθεια αύξησης της παραγωγής του έδωσε τις πρώτες αφορμές για κάποια πρωτόγονη καλλιεργητική τεχνική, για τη θεμελιώδη ιδιοκτησία του χώρου όπου την ασκούσε. Αναπτύσσεται μέσα του η έννοια της ιδιοκτησίας και γι αυτό περιφράσσει και προστατεύει το χώρο του. Παράλληλα τον καλλιεργεί ατομικά ή ομαδικά, είτε με την οικογένεια του είτε με την φυλή στην οποία ανήκει.

Η αρχική ιδέα του κήπου που χαρακτηρίζεται ως χώρος καθαρά ωφελιμιστικής δραστηριότητας έχει πλέον γεννηθεί. Ταυτόχρονα αρχίζουν να διακρίνονται τα πρώτα στοιχεία ότι ο κήπος θα εξελιχθεί στο χώρο που θα χαρίσει στον άνθρωπο πέρα από τη ψυχική απόλαυση μια αισθητική ικανοποίηση.

Αυτό συμβαίνει όταν ο κήπος αρχίζει να αποκτά άμεση και στενή σχέση, είτε με τη θρησκευτική τελετουργία είτε την μυθολογία κάθε λαού, δεδομένου πως εκείνη τη περίοδο συνδέεται με τους χώρους λατρείας. Σε κάθε θρησκεία απαντάται ένας μυθικός κήπος όπως η Εδέμ της χριστιανικής θρησκείας, ο μωαμεθανικός παράδεισος, η Εριντού των Ασσυρίων, ο ινδικός Ίντα – Βάστρα. Ακόμα κλασικοί ποιητές όπως ο Όμηρος και ο Βιργίλιος κάνουν αναφορά στους μυθικούς κήπους. Ταυτόχρονα ο κήπος λογίζεται ως χώρος παραγωγής τροφής, έτσι ο κήπος να αποτελεί δεσμό μεταξύ φυσικών και πνευματικών αναζητήσεων.

Η ιστορία αυτού του χώρου συναρτάται και επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες και μεταβολές μέχρι να καταλήξει στη μορφή και λειτουργία που προσέλαβε από το μεσαίωνα μέχρι σήμερα. Αξίζει να γίνει αναφορά στους διάφορους τύπους κήπων που υπάρχουν μέχρι σήμερα.

Στους κήπους των Ρωμαίων υπήρχε ένας ανοιχτός χώρος με κρήνες, διασχίζονταν από διασταυρούμενες σκιερές δεντροστοιχίες όμοιες με εκείνες που διασχίζανε και τους δρόμους των ρωμαϊκών πόλεων.

Εικόνα 1. Ρωμαϊκός κήπος

Πηγή: <http://www.buildnet.gr/default.asp?pid=84&catid=75&artid=320>

Πλάι στα κυπαρίσσια, στα πεύκα, στους φοίνικες, στις ελιές και στις φιλύρες των δεντροστοιχιών βρίσκονταν φράχτες από δεντρολίβανα, μυρτιές και πυξάρια μαζί με συστάδες από πουρνάρια και δάφνες. Επίσης είχαν τοποθετηθεί διάσπαρτα διακοσμητικά στοιχεία όπως αγγεία, αγάλματα, ναΐσκοι, κρήνες. Η Ars toriaria (αρχιτεκτονική τοπίου) επέτρεπε με το κλάδεμα να παίρνουν οι θάμνοι τα πιο ποικίλα σχήματα και μάλιστα με τέτοιο τρόπο που συχνά οι κήποι αποτελούσαν αληθινές σκηνικές παραστάσεις.

Αιώνες πριν όμως άκμαζαν οι κινέζικοι κήποι, οι οποίοι έφτασαν στη Δυτική Ευρώπη με δείγματα από τους αυτοκρατορικούς κήπους και τους κήπους των μοναστηριών έχοντας ακανόνιστη διάρθρωση.

Εντός των οποίων εκμεταλλεύονταν με πολύ έξυπνο τρόπο τα νερά, τα ζώα, τη διάταξη των κτιρίων, των βράχων, των σπηλαίων, των δασυλλίων, των λόφων και της θέας. Βασικός σκοπός ήταν να δημιουργηθούν όλο και διαφορετικές σκηνές ως

θέαμα και ως έμπνευση. Τα δέντρα, οι θάμνοι και τα λουλούδια που χρησιμοποιούνταν πιο πολύ ήταν νανοειδή σφενδάμια, μανόλιες, καμέλιες, μπαμπού, ορτανσίες.

Οι γιαπωνέζικοι κήποι ήταν επηρεασμένοι από τους κινέζικους, μολονότι όμως ήταν απλοί στη γενική αρχιτεκτονική και σύνθεσή τους, πάντα είχαν κάποια δόση συμβολισμού. Χαρακτηριστικό δείγμα γιαπωνέζικου κήπου είναι οι κήποι των νάνων κωνοφόρων.

Στους ισλαμικούς κήπους, όπως μαρτυρούν αυτοί που υπάρχουν ακόμα και σήμερα στην Αλάμπρα και την Γρανάδα της Ισπανίας. Είναι φανερό πως έδιναν ιδιαίτερα σημασία στο νερό, το οποίο εκτός από την αισθητική λειτουργία, μετρίαζε τη θερμοκρασία στις πολυάριθμες αυλές. Κοντά στα ανάκτορα των Μαυριτανών βασιλέων και των δύο αυτών πόλεων, βρίσκονται ως τις μέρες μας οι κήποι με την οργανωτική βλάστηση, γνωστοί με το όνομα Χενεραλίφε.

Εικόνα 2. Ισλαμικός κήπος

Πηγή: <http://www.best-of-european-union.eu/2012/10/26/5-cant-miss-gardens-in-the-eu/garden-alhambra-spain/>

Κατά το Μεσαίωνα, εξαιτίας της ανασφάλειας και των δυσκολιών της εποχής εκείνης, οι κήποι περικλείονταν ανάμεσα στα τείχη των κάστρων και των μοναστηριών και είχαν κυρίως ωφελμιστικό σκοπό, επειδή καλλιεργούνταν με οπωροφόρα δέντρα. Δημιούργημα της Αναγεννήσεως είναι ο κήπος του «ιταλικού τύπου» όπου ο άνθρωπος υποτάσσοντας τη φύση στους σκοπούς του προσαρμόζει

στο νέο πνεύμα την αρχιτεκτονική του τοπίου. Αυτή χαρακτηρίζεται από τη γεωμετρική ακαμψία του σχεδίου, κληρονομιά της αρχαίας Ρώμης. Ο «φλωρεντίνος κήπος» του 1400 μΧ. χαρακτηριζόταν από τη μεγάλη σπουδαιότητα που έδιναν στους φράχτες από αειθαλή φυτά, οι οποίοι περιβάλλουν τμήματα με κανονικά σχήματα.

Εικόνα 3. Οι κήποι του Boboli

Πηγή: <http://www.wliw.org/21pressroom/v/visions-of-italy-the-great-cities-rome-florence-naples/84/>

Σε αυτούς οι θάμνοι σχημάτιζαν διάφορα σχέδια και συνοδεύονταν από δέντρα με κανονικά διαμορφωμένα φυλλώματα στην κορυφή. Τόσο οι συστάδες των θάμνων, όσο και οι πέργκολες και οι λαβύρινθοι, καθώς και τα ψηλόκορμα δέντρα διατηρούσαν το σχήμα τους με το κλάδεμα.

Αξίζει να αναφερθεί πως τα δέντρα σχημάτιζαν συστάδες για «δομικούς» σκοπούς. Ο κήπος πλουτίζονταν με αγάλματα, αγγεία, σαρκοφάγους (ανάμνηση των αρχαίων ρωμαϊκών κήπων), κρήνες, παγκάκια. Γύρω στο 1500 μΧ., οι κήποι πήραν οριστικά διακοσμητικό χαρακτήρα ενώ σπουδαίος νεωτερισμός ήταν η εισαγωγή κατοικιών στο γύρω τοπίο.

Στους ρωμαϊκούς κήπους του 1500 μΧ., που φτιάχνονταν κεκλιμένοι, παρέμεναν τα ίδια στοιχεία, εδώ όμως ο κήπος γενικά ήταν διαμορφωμένος με γραφικότητα σε πεζούλια στην ανηφοριά, το κάθε πεζούλι συνδεόταν με τα άλλα με φαρδιά σκαλοπάτια. Εδώ το νερό αποκτούσε μεγαλύτερη διακοσμητική σπουδαιότητα σχηματίζοντας πίδακες, ρυάκια και καταρράκτες. Τον επόμενο

αιώνα, τονίστηκαν οι σε στυλ «μπαρόκ» χαρακτήρες του συνόλου. Δόθηκε έτσι μεγαλύτερη σπουδαιότητα στις μνημειακές κατασκευές (κρήνες, νυμφαία, άνδρα, προεξέχουσες πρασιές, σπηλιές, στοές).

Το άκαμπτο ιταλικό στυλ του κήπου το παρέλαβε και το διαμόρφωσε η Γαλλία κατά το δικό της τρόπο. Ο γαλλικός κήπος, που οφείλεται κυρίως στο διάσημο Λε Νοτρ (1613 – 1700 μΧ.) ήταν σε ισόπεδη έκταση, είχε εισαχθεί σ' αυτόν το σπουδαίο στοιχείο της προοπτικής. Εδώ τα δέντρα και τα δασύλλια κρατιούνταν μακριά από τις οικίες και με τρόπο ώστε να υπάρχει μεγάλος χώρος θέας των γύρω. Θα πρέπει να αναφερθεί πως ολόγυρα του απλώνονταν παρτέρια με σιντριβάνια και αγάλματα.

Η κεντρική δεντροστοιχία, η οποία τεμνόταν από άλλες εγκάρσιες, χαραζόταν κατά τον άξονα του μήκους και παρεμβάλλονταν σε αυτόν μικρά δασύλλια. Τα παρτέρια στολίζονταν με φυτά κλαδεμένα σε γεωμετρικά σχήματα. Το ίδιο συνέβαινε και με τις πέργκολες, τους φράχτες και τους λαβυρίνθους. Εδώ τα οικοδομήματα ήταν περίπτερα σε στυλ «ρουστίκ» ή όχι. Ο κήπος του γαλλικού στυλ διαδόθηκε, κατά τον 18ο αιώνα, στη Γερμανία, στην Αυστρία και στην Ιταλία και από εκεί σε άλλες περιοχές που ως τότε είχαν ελάχιστα επηρεαστεί από το ιταλικό στυλ.

Εικόνα 4. Οι κήποι των Βερσαλλιών

Πηγή: http://en.wikipedia.org/wiki/French_formal_garden

Ο κήπος του αγγλικού τύπου, τεχνητός ή φυσικός, αποτελούσε ένα είδος ρομαντικής αντιδράσεως κατά του ψυχρού ακαδημαϊσμού των προηγούμενων στυλ. Επηρεασμένος σε αυτό και από τους κινέζικους κήπους προσπάθησε να προσαρμοστεί τελείως στο γύρω τοπίο. Ειδοποιός διαφορά του κήπου αυτού δεν ήταν πια το τεχνητό αλλά η ίδια η φύση που είχε προσαρμοστεί κατάλληλα στους διακοσμητικούς σκοπούς με διάφορα «ρετούς» και καλλωπισμούς. Εγκαταλείφτηκε η συμμετρία, οι ευθείες γραμμές και τα κλαδέματα. Αντιθέτως δόθηκε μεγάλη σημασία όχι μόνο στους καλά φροντισμένους χλοερούς τάπητες και στις δεντροστοιχίες που είχαν ελικοειδή μορφή αλλά και στα νερά στα οποία δίνονταν φυσικά πλαίσια (πηγές, ρυάκια, λιμνούλες). Τα μεμονωμένα δέντρα ήταν μεγάλης ανάπτυξης, τα δασύλλια γύρω με ακανόνιστο περίγραμμα. Στους κήπους αυτούς ιδιαίτερα υπήρχε μεγάλος αριθμός από εξωτικά φυτά, τα οποία τότε μόλις είχαν επισημανθεί.

Εικόνα 5. Αγγλικός κήπος

Πηγή: <http://gardenidea.me/english-garden-design.html>

Κατά τον 19ο αιώνα, όπως συνέβη στην αρχιτεκτονική, επικράτησε και στη διαμόρφωση η κατασκευή των κήπων ο εκλεκτισμός, χωρίς όμως να φτάνει συχνά σε συγχώνευση της καλλιτεχνικής αξίας. Κατά την περίοδο αυτή, διαδόθηκαν αρκετά τα θερμοκήπια, που είχαν ήδη εμφανιστεί από τον προηγούμενο αιώνα.

Θα πρέπει να σημειωθεί πως τον 20ο αιώνα διαδόθηκαν οι δημόσιοι κήποι στις πόλεις και σε βάρος ακόμη των ιδιωτικών. Ενώ άλλοτε οι κήποι αυτοί ήταν προνόμιο των λίγων, εδώ παίζουν κοινωνικό ρόλο γιατί είναι ανοιχτοί σε όλους τους πολίτες και ιδιαίτερα στα παιδιά. Αυτό είχε ιδιαίτερη σημασία καθώς συντελείται σε μια περίοδο που η ζωή στην πόλη γίνεται όλο και πιο ασφυκτική, εφόσον όλο και περισσότερο απομακρύνεται από τη φύση. Οι κήποι εκτός από τη χαλάρωση της έντασης που προκαλούν, έχουν και μεγάλη υγιεινή σημασία επειδή βελτιώνουν, αν δεν καθαρίζουν εντελώς τη γεμάτη από τα καυσαέρια ατμόσφαιρα μειώνοντας συνάμα τη ρύπανση των πόλεων.

Δυστυχώς στην Ελλάδα όπως και σε άλλες χώρες τα τελευταία χρόνια παρατηρείται το θλιβερό φαινόμενο της μετατροπής όλων των ανοιχτών χώρων σε πολυκατοικίες σε βάρος πάντοτε του ζωογόνου πράσινου και σε σημείο που η κατάσταση στον τομέα αυτόν χειροτέρεψε περισσότερο από κάθε άλλη φορά.

1.2 Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΠΙΟΥ ΣΗΜΕΡΑ

Επιστήμονες επισημαίνουν τον κίνδυνο των ραγδαίων και δραματικών αλλαγών του κλίματος και της εξέλιξης του πλανήτη. Πολιτικοί από τις περισσότερες χώρες του κόσμου κάνουν συνδιασκέψεις για τη μείωση των ρύπων, χωρίς καμία σημαντική απόφαση μέχρι σήμερα. Άνθρωποι ανεξαρτήτου εθνικότητας μετέχουν σε κάθε είδους εκδηλώσεις για την άμεση λήψη μέτρων και αποφάσεων.

Στην Ελλάδα ελλοχεύει κατά τους καλοκαιρινούς μήνες ο κίνδυνος της πρόκλησης πυρκαγιών. Δυστυχώς δεκάδες χιλιάδες στρέμματα δασικής έκτασης κάθε χρόνο γίνονται παρανάλωμα του πυρός. Από τη πύρινη λαίλαπα δεν γλίτωσαν σπουδαίοι αρχαιολογικοί χώροι όπως ο αρχαιολογικός χώρος της Ολυμπίας, καθώς και το πανάρχαιο δάσος του Παρνασσού.

Το νερό των ποταμών βρίσκεται συνεχώς όλο και πιο μολυσμένο και επικίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Οι πόλεις γεμίζουν ολοένα πιο ασφυκτικά από πολυκατοικίες και μεγάλα γκρίζα νέφη καυσαερίων. Το τσιμέντο συνεχώς ανταγωνίζεται το πράσινο που μειώνεται δραματικά. Τα ελάχιστα πάρκα που δημιουργήθηκαν και κατάφεραν να επιβιώσουν στη ζούγκλα της πόλης μοιάζουν

μακρινές οάσεις στην έρημο. Τα ελάχιστα τετραγωνικά μέτρα πρασίνου που αντιστοιχούν σε κάθε οικοδομικό τετράγωνο είναι είτε κακοσυντηρημένα είτε ανύπαρκτα.

Η ανθοκομία και αρχιτεκτονική τοπίου είναι μία από τις ειδικότητες που μπορεί να δώσει λύσεις. Καθώς μία πόλη με ισορροπημένη κατανομή οικοδομικών τετραγώνων και πάρκων, μπορεί να καλυτερεύσει τις συνθήκες ζωής των κατοίκων της, αλλά και το κλίμα – μικροκλίμα της περιοχής.

Πέρα από τους δημόσιους κήπους, σπουδαίο ρόλο σήμερα διαδραματίζει ο ιδιωτικός κήπος. Μία άδεια γωνία, ένα μπαλκόνι, ένα αίθριο, μία ταράτσα, μια αυλή, ή μία μεγάλη έκταση, με την κατάλληλη διαμόρφωση, μπορούν να μεταμορφώσουν τον ανεκμετάλλευτο χώρο σε έναν μικρό επίγειο παράδεισο.

Ο σύγχρονος κηποτέχνης σε κάθε του δουλειά, πρέπει να λαμβάνει υπόψη του, εκτός από την καλαισθησία και τη λειτουργικότητα του χώρου, τη δημιουργία μικροκλίματος, και την ένταξη του κήπου στο φυσικό περιβάλλον μα και την οικολογία της περιοχής.

Ο αρχιτέκτονας τοπίου είναι σημαντικό να γνωρίζει πως θα φέρει τον άνθρωπο κοντά στη φύση. Μία καινούρια τάση εξορμήσεων προς το φυσικό περιβάλλον, αλλά και σε διαμορφωμένες περιοχές όπου δημιουργούνται μονοπάτια περιπάτου και χαράζονται ειδικές διαδρομές για πεζοπορία, εμφανίζεται από την Ευρώπη. Θετική είναι η ανάπτυξη και διαμόρφωση τέτοιου είδους προορισμών στη χώρα μας.

Τέλος, θετικό βήμα είναι η αγάπη και το ενδιαφέρον που δείχνουν όλο και περισσότεροι άνθρωποι για τη φύση. Δυστυχώς όμως τα λάθη κάποιων «αρχών του τόπου» στην αρχιτεκτονική τοπίου των πόλεων ωθούν στην αποξένωση από τη φύση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΙ ΚΗΠΟΙ

Οι μεσογειακοί κήποι αποτελούν οριοθετημένα τμήματα του ευρύτερου μεσογειακού τοπίου που εναρμονίζονται με το περιβάλλον, ακολουθούν τις γραμμές, τα χρώματα και τις υφές του, είναι το αποτύπωμα του ανθρώπου στον συγκεκριμένο τόπο, κατά τη διάρκεια της ιστορίας και το εξισορροπητικό στοιχείο μεταξύ της πόλης και της υπαίθρου. Οι κήποι αυτοί εναρμονίζονται με το μεσογειακό κλίμα και χαρακτηρίζονται από ιθαγενή φυτά της Λεκάνης της Μεσογείου.

2.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΟΥΣ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΥΣ ΚΗΠΟΥΣ

Μια σύντομη ιστορική αναδρομή στην εξέλιξη των μεσογειακών κήπων, παρουσιάζει τη στενή σχέση ανθρώπου-φύσης, τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες των λαών της Μεσογείου καθώς και την αρμονική σχέση Μεσογειακού τοπίου- κήπου.

Στην αρχαία Ελλάδα το πιο ονομαστό ιερό άλσος που εξελίχθηκε σε πραγματικό διακοσμητικό κήπο ήταν της Ακαδημίας, όπου ακούστηκε για πρώτη φορά η φιλοσοφική διδασκαλία του Πλάτωνα το 387 π.Χ. Το 350 π.Χ ο Αριστοτέλης δημιούργησε κοντά στον Ηριδανό, παραπόταμο του Ιλισού, βοτανικό κήπο, που οι αρχαιολόγοι ταυτίζουν με τον κήπο των Μουσών στη Πλατεία Συντάγματος, με πολλά σπάνια φυτά. Αντίστοιχα, ο ιδανικός ελληνικός κήπος περιγράφεται από τον Όμηρο στην Οδύσσεια. Πρόκειται για τον κήπο του βασιλιά Αλκίνοου και αποτελείται από ένα οπωρώνα με αχλαδιές, ροδιές, μηλιές, συκιές και ελιές, ένα αμπέλι και παρτέρια με λουλούδια. Ο κήπος ήταν περιφραγμένος και τροφοδοτούνταν με νερό από έναν πίδακα.

Πέρα από τη χρήση των ενδημικών μεσογειακών φυτών, κατά τη διάρκεια της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, αναπτύσσεται η τέχνη της διαμόρφωσης και

φύτευσης του τοπίου γνωστή ως *Ars Topiara*. Ονομαστοί είναι οι κήποι του Λούκουλλου, του Μαικήνα, του Τιβέριου, του Νέρωνα, του Αύγουστου, του Πομπηίου, του Αδριανού οι οποίοι περιέβαλαν τις βίλλες τους στους επτά λόφους της Ρώμης. Την συγκεκριμένη ιστορική περίοδο, χρησιμοποιούνται καλλωπιστικά φυτά, αποφεύγεται ο συνδυασμός με καλλιέργειες, ενώ στον σχεδιασμό του κήπου κυριαρχούν οι διακοσμητικές κατασκευές και τα έργα τέχνης όπως προτομές, αγάλματα, περιστύλια, κρήνες, λίμνες και άλλα.

Εικόνα 6. *Ars topiara*

Πηγή: <http://stelnat.blogspot.gr/2011/06/arte-topiaria-topiari-ars-topiaria.html>

Τη Βυζαντινή εποχή, στην Κωνσταντινούπολη, χαρακτηριστική είναι η χρήση νερού, είτε σε μορφή καναλιών με πυκνή δενδροφύτευση στις πλευρές τους, είτε σε μορφή πισίνας και δημόσιων ανοικτών δεξαμενών-λουτρών για τους πολίτες. Επίσης εμφανή είναι άλλα στοιχεία όπως κιόσκια - στοιχεία της περσικής επίδρασης-, χαμηλοί φοίνικες φυτεμένοι σε φυτοδοχεία, κλαδεμένοι θάμνοι σε μορφές γραμμάτων και γεωμετρικών σχημάτων.

Οι μεσογειακοί κήποι που αναπτύσσονται στην Νοτιοδυτική Ευρώπη π.χ. στη Γρανάδα και στη Σεβίλλη, μετά το 622 μ.Χ., εκφράζουν έντονα την επιρροή της Μαυριτανικής κηποτεχνίας, όπου το υδάτινο-ζωοποιοό στοιχείο αποτελεί σημείο αναφοράς. Άλλα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά είναι τα δένδρα μανόλιας, πορτοκαλιάς,

τα πυξάρια κλαδεμένα σε σχήματα, τα κυπαρίσσια ή οι τούγιες διαμορφωμένα σε αψίδες, η πλήρης έλλειψη χλοοταπήτων και ανθώνων, οι ανθοφόροι θάμνοι και τα φυτά σε μεγάλα φυτοδοχεία για την επίτευξη χρωματικού αποτελέσματος, οι πλακόστρωτες επιφάνειες με πολύχρωμα πλακάκια ή με σχέδια με άσπρα και μαύρα βότσαλα.

Στη Γρανάδα αξιόλογα δείγματα κηποτεχνίας αποτελούν οι κήποι, εκτός πόλεων, της Αλάμπρα και της Χενεραλίφε. Οι κήποι της Αλάμπρα πήραν το όνομά τους από το χρώμα των υλικών των κτιρίων και σημαίνει στα αραβικά «κόκκινη πόλη». Ενδιαφέροντα στοιχεία των κήπων αυτών αποτελούν η «Αυλή των Μυρτιών» και η «Αυλή των Λεόντων» και χαρακτηρίζονται από την έντονη παρουσία χρώματος. Η Χενεραλίφε είναι το λευκό θερινό ανάκτορο των βασιλέων της Γρανάδας με κύριο στοιχείο της τον «Κήπο των Καναλιών».

Την εποχή της Αναγέννησης, οι κήποι διακρίνονται για τα έντονα φορμαλιστικά τους στοιχεία. Χαρακτηριστικότερο παράδειγμα της γαλλικής κηποτεχνίας αποτελούν οι κήποι των Βερσαλλιών που σχεδιάστηκαν από τον αρχιτέκτονα Λε Νότρ, άρχισαν να κατασκευάζονται επί Λουδοβίκου του ΙΔ' και ολοκληρώθηκαν μετά από 25 χρόνια. Κύριος άξονας είναι το κανάλι νερού που φθάνει στα παράθυρα της κρεβατοκάμαρας του βασιλιά και δείχνει την κυριαρχία ενός ανθρώπου πάνω σε πολλούς καθώς και στη φύση.

Σήμερα, οι περισσότεροι μεσογειακοί κήποι δανείζονται στοιχεία και από τις δύο τελευταίες ιστορικές περιόδους και κινούνται προς μια πιο ελεύθερη και φυσική διαμόρφωση. Εκτός όμως από τους κήπους των χωρών της Μεσογείου, αναπτύχθηκαν αυθεντικοί μεσογειακοί κήποι στην Αυστραλία, όπου χρησιμοποιήθηκαν δομικά υλικά και φυτά της δικής τους μεσογειακής περιοχής, στην Καλιφόρνια και στην Νότια Αφρική. Οι γνώσεις μας για την περιοχή μεσογειακού κλίματος της Χιλής είναι περιορισμένες.

2.2 ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΟΥΝ ΤΟΥΣ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΥΣ ΚΗΠΟΥΣ

Τα διάφορα στοιχεία που χαρακτηρίζουν τους μεσογειακούς κήπους προέκυψαν στο παρελθόν από αναγκαιότητα, συχνά από τους περιορισμούς που επέβαλε στους ανθρώπους η ζωή γύρω από την λεκάνη της Μεσογείου. Η ανάγκη για τροφή, το ξερό χώμα και το λιγοστό νερό οδήγησαν στην καλλιέργεια συγκεκριμένων ειδών που όχι μόνο αντέχουν στην ξηρασία, αλλά ακόμα είναι βρώσιμα και προσφέρουν καρπούς.

Εσωτερική αυλή. Λειτουργούσε ως ημιυπαίθριος ασφαλής χώρος συγκέντρωσης της οικογένειας. «Η τοιχογυρισμένη αυλή - που οι ρίζες της ανάγονται στη ρωμαϊκή και τη μαυριτανική εποχή - προσέφερε προστασία και εξασφάλιζε έναν σίγουρο χώρο για την οικογένεια και τα ζώα της»¹.

Σκιά. Η ανάγκη για σκιά είχε και έχει πρωταρχική σημασία στα μεσογειακά κλίματα. Οι σκιερές πέργκολες, τα σύνδενδρα, ακόμα και ένα μοναχικό δένδρο όλα τους παρέχουν ευπρόσδεκτη ανακούφιση από την ζέστη. Στην περιφέρεια, κυρίως στα χωριά, παρατηρούνται υπέροχες κρεβατίνες που προσφέρουν απλόχερα τον ίσκιο τους, καθώς επίσης και αιωνόβια πλατάνια με πλούσιο ίσκιο στις πλατείες.

Εικόνα 7. Σκιά

Πηγή: <http://www.hgtv.com/landscaping/mediterranean-style-gardens/index.html>

¹ Gildemeister, 2004:62

Διακοσμητική πλακόστρωση. Οι πεζούλες με το γκαζόν δεν ήταν ποτέ χαρακτηριστικό της Μεσογείου λόγω της έλλειψης του νερού. Αντίθετα, για την πρόσβαση σε έναν χώρο οι ντόπιοι χρησιμοποιούσαν λιθόστρωτα ή βοτσαλωτά δάπεδα και μωσαϊκά με χρωματιστή ψηφίδα. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα μικρά δρομάκια στρωμένα με χρωματιστό χαλίκι ή με στρώσεις πατημένου χώματος και χαλικιού, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η καλή αποστράγγιση.

Διαφοροποιήσεις επιπέδων. Στις χώρες της Μεσογείου το έδαφος παντού είναι διαμορφωμένο σε πεζούλες, πολλές φορές ακόμα και κοντά στο σπίτι. Τα σκαλοπάτια και οι σκάλες προστίθενται λόγω της απότομης κλίσης του εδάφους και συνδέουν τα διάφορα επίπεδα. Η διαμόρφωση αυτή γίνεται με στόχο την αποφυγή της διάβρωσης του εδάφους καθώς και τη δημιουργία ενός κήπου σε διαφορετικά επίπεδα για τη σωστή διαχείριση του νερού και την ανάπτυξη διαφόρων ειδών ανάλογα με τις ανάγκες τους.

Υγρό στοιχείο. Σε παλαιότερες εποχές η παροχή νερού, όταν τελείωναν οι βροχές, ήταν πολύ μικρή. Το νερό χρειαζόταν για το πότισμα κυρίως των καλλιεργειών που παρήγαγαν τροφή. Προσεκτικά διοχετευμένο σε αυλάκια πέφτοντας σταγόνα – σταγόνα από μία βρύση εξυπηρετούσε κάποιο σκοπό, κυρίως να ποτίζει τον λαχανόκηπο. Από την άλλη μεριά ένα πηγάδι, μια μικρή λίμνη, μια μαρμάρινη κρήνη, μια παλιά μολόπετρα με νερό ή ακόμη και γραμμικά κανάλια δημιουργούν μια υπέροχη δροσερή ατμόσφαιρα.

Εικόνα 8. Μερικά από τα χαρακτηριστικά του μεσογειακού κήπου
Πηγή: <http://www.hgtv.com/outdoor-rooms/mediterranean-garden-patio/pictures/index.html>

Βραχόκηπος. Σε ένα μεσογειακό κήπο, πέραν του ότι ταιριάζει απόλυτα με το περιβάλλον, μπορεί να αποτελέσει ένα όμορφο σημείο ενδιαφέροντος στο χώρο. Απαραίτητη προϋπόθεση δημιουργίας ενός βραχόκηπου είναι το κεκλιμένο έδαφος, το οποίο αν δεν υπάρχει φυσικά, θα πρέπει να γίνει τεχνητά. Για πιο όμορφα αποτελέσματα, είναι προτιμότερο να χρησιμοποιούνται ντόπιες πέτρες και η διάταξή τους να γίνεται με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε στη βάση να τοποθετούνται οι μεγαλύτερες, για καλύτερη στήριξη. Τα είδη που επιλέγονται για φύτευση σε ένα βραχόκηπο είναι είδη με καλό ριζικό σύστημα και μικρό ανάστημα, ανάλογα με το μέγεθος του βραχόκηπου.

Γλάστρες και δοχεία. Στα παλιά χρόνια, όταν το νερό χρειαζόταν, για την παραγωγή τροφής τα διάφορα δοχεία ήταν ένας τρόπος να περιορίσεις ένα κομμάτι γης. Ποτίζονταν εύκολα, δεν γινόταν σπατάλη ούτε νερού ούτε χώματος. Η καλλιέργεια των φυτών σε φυτοδοχεία προέκυψε από τις γυναίκες στην Αρχαιότητα όπου φύτευαν σ' αυτά σπόρους ταχείας ανάπτυξης όπως στάρι, κριθάρι, μαρούλι, φακές. Παίζουν επίσης ρόλο αισθητικό καθώς αποτελούν βασικά διακοσμητικά στοιχεία.

Εικόνα 9. Διακοσμητικά πέτρινα αγγεία

Πηγή: <http://www.gardentoday.com/landscaping/garden-designs/mediterranean>

Διακοσμητικά πέτρινα αγγεία ή αγάλματα. Διασκέδαζαν τον πράσινο όγκο των μεσογειακών αιθαλών φυλλωμάτων. Λευκά ή γκρίζα, και σήμερα πια

πρασινισμένα από τα βρύα, έδιναν ρυθμό στην έκταση ενός μεγάλου κήπου και του χάριζαν μια αίσθηση τάξης, δίνοντας νόημα στο χώρο. Οι λαοί της Μεσογείου έχουν μεγάλη καλλιτεχνική κλίση και μέχρι σήμερα η δημιουργικότητά τους είναι εμφανής.

Ενδημικά φυτά. Η σύνθεση του φυτεμένου χώρου σε ένα μεσογειακό κήπο είναι ιδιαίτερα χαρακτηριστική επειδή απαρτίζεται από φυτά, κατά βάση, με χαμηλές υδατικές ανάγκες και με περιορισμένες απαιτήσεις σε καλλιεργητικές φροντίδες (αρδεύσεις – λιπάνσεις – φυτοπροστασία) λόγω της μεγάλης ικανότητας προσαρμογής τους στο περιβάλλον.

2.3 ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΙ ΚΗΠΟΙ

Τους καλοκαιρινούς μήνες οι παραλιακές περιοχές έχουν την τιμητική τους. Η θάλασσα, ειδικά όταν πλαισιώνεται από ένα όμορφο τοπίο έχει αξεπέραστη αισθητική αξία. Πέρα από το άγριο φυσικό τοπίο, μια παραθαλάσσια περιοχή έχει και τόπους πιο «εξωραϊσμένους», οικιστικές και παραθεριστικές περιοχές με μικρά ή μεγάλα σπίτια με όμορφους κήπους. Η δημιουργία όμως ενός κήπου σε περιοχή κοντά στη θάλασσα θέλει προσοχή, γιατί δεν είναι όλα τα καλλωπιστικά φυτά κατάλληλα για αυτές.

Οι παράλιοι κήποι έχουν πολλές διαφορετικές μορφές. Από τις βραχώδεις ακτές μέχρι τις χρυσαφένιες αμμουδιές μεσολαβούν πολλές παραλλαγές. Αυτό που είναι για όλες το ίδιο, αντίθετα από τους κήπους στα μεσόγεια, είναι η περιεκτικότητα του αέρα σε αλάτι και η υγρασία που επικρατεί στις παράλιες περιοχές. Κάτι άλλο κοινό στους παράλιους κήπους είναι το πιο ισορροπημένο κλίμα, πράγμα που συμβαίνει σε όλα τα μέρη που βρίσκονται κοντά σε νερό, είτε αυτό είναι λίμνη ή ποτάμι είτε η θάλασσα. Αυτό σημαίνει ότι ο κήπος γλιτώνει κι από τις υπερβολικά κρύες κι από τις υπερβολικά ζεστές ημέρες που υφίστανται οι περιοχές στα μεσόγεια.

Στις παραθαλάσσιες περιοχές υπάρχει μια συνισταμένη δυσμενών παραγόντων για την ανάπτυξη των φυτών που δρουν συνδυαστικά. Οι έντονοι άνεμοι των παραθαλάσσιων περιοχών μεταφέρουν την αλμύρα της θάλασσας. Τόσο

οι άνεμοι όσο και το αλάτι δημιουργούν συνθήκες ξηρασίας και αφυδατώνουν την επιδερμίδα των φυτών.

Τα παράλια εδάφη είναι κυρίως αμμώδη. Αποτελούν ελαφριά και καλά αποστραγγιζόμενα εδάφη για καλλιέργεια, αλλά τους λείπει η «ουσία» είναι φτωχά σε θρεπτικά συστατικά και στεγνώνει γρηγορότερα από το επιθυμητό. Η ανάπτυξη των φυτών στα εδάφη αυτά γίνεται με αργό ρυθμό και επομένως η αρχική επιλογή τους πρέπει να γίνει με πολλή προσοχή.

Ένας παράλιος κήπος είναι συνήθως ξηρικός. Ανάλογα την περιοχή, τις βροχοπτώσεις και το κλίμα, οι αποχρώσεις μπορούν να διαφέρουν. Για παράδειγμα σε έναν παραθαλάσσιο κήπο σε αιγαιοπελαγίτικο νησί τα κυρίαρχα χρώματα είναι το καφέ (χώμα, πέτρα), το γκρι (βράχος, ξηρικά φυτά) και το παραδοσιακό άσπρο των κτισμάτων. Αντίθετα σε ένα παραθαλάσσιο κήπο στο ιόνιο το κυρίαρχο χρώμα είναι το σκούρο πράσινο (πεύκο), το καφέ (χώμα, στέγες σπιτιών) και λιγότερο το γκρι.

Η γεωμορφολογία της Ελλάδας στα παραλιακά μέρη παρουσιάζει συνήθως έντονες κλίσεις. Αυτό για έναν κήπο είναι ένα μεγάλο σχεδιαστικό πλεονέκτημα. Η δημιουργία διαφόρων επιπέδων μέσα στο χώρο έχει ως αποτέλεσμα τη διαίρεσή του σε μικρότερα τμήματα. Οι μικροί χώροι είναι πιο οικείοι γιατί είναι πιο κοντά στο ανθρώπινο μέτρο. Έτσι, σε συνδυασμό με τις υψομετρικές διαφορές μεταξύ τους μπορεί να διαμορφωθεί ένα πολύ ενδιαφέρον και εντυπωσιακό αποτέλεσμα.

2.4 ΦΥΤΑ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΧΛΩΡΙΔΑΣ

Η χλωρίδα της Μεσογείου είναι από τις πλουσιότερες του κόσμου. Σε παγκόσμια κλίμακα οι βοτανολόγοι υπολογίζουν σε περίπου 75.000 τα είδη των φυτών που ζουν σε συνθήκες θερμής ξηρασίας και τα οποία προέρχονται από διαφορετικές περιοχές με μεσογειακό κλίμα σε όλο το κόσμο. Ενδεικτικό αυτής της πολυμορφίας είναι το γεγονός ότι συχνά σε ξηρές περιοχές ο αριθμός των

ενδημικών ειδών, δηλαδή εκείνων που δεν φυτρώνουν πουθενά αλλού, είναι ο μεγαλύτερος.²

Ένας κήπος αλλάζει την εικόνα του κατά τη διάρκεια του χρόνου. Δεν μπορεί να έχει το ίδιο αποτέλεσμα σε κάθε εποχή αυτό όμως δεν σημαίνει την απουσία άνθισης ή φυλλωμάτων. Την άνοιξη ο μεσογειακός κήπος θα είναι ανθισμένος, κατά τη διάρκεια όμως του καλοκαιριού λόγω ξηρασίας και υψηλών θερμοκρασιών πέφτει σε ένα είδος λήθαργου έως το φθινόπωρο όπου ξαναζωντανεύει με τις πρώτες βροχές και τις δροσερές ημέρες. Ο χειμώνας φέρνει το απαραίτητο νερό στον κήπο που με την κατάλληλη διαχείριση, όπως και του εδάφους, επιτρέπει στα φυτά να «γεμίσουν» με νερό και να επιβιώσουν ξανά στις αντίξοες συνθήκες του καλοκαιριού.

Η μεσογειακή χρωματική παλέτα διαφέρει πολύ από εκείνη της κεντρικής Ευρώπης ή της εξωτικής Ανατολής. Σε ένα μεσογειακό κήπο δεν θα συναντήσουμε έντονα γυαλιστερά φύλλα ή έντονο κόκκινο και φούξια σε μεγάλα εντυπωσιακά άνθη, αντιθέτως αυτά που τον χαρακτηρίζουν είναι το ασημένιο πράσινο της ελιάς και οι υφές στα φυλλώματα, τα μικρά – γεμάτα χάρη – άνθη και η εναλλαγή φωτός – σκιάς.

2.4.1 ΤΡΟΠΟΙ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΞΗΡΟΦΥΤΙΚΩΝ ΦΥΤΩΝ

Για την καλύτερη ένταξη του φυτού στον υπό διαμόρφωση κήπο είναι απαραίτητο να εξεταστεί τόσο η γεωγραφική προέλευση του φυτού, όσο και το περιβάλλον στο οποίο ευδοκimeί. Στο κήπο της φύσης τα φυτά ανακαλύπτουν σπουδαίους τρόπους επιβίωσης, αναπτύσσοντας επιμέρους χαρακτηριστικά που τα βοηθούν να επιζήσουν ακόμη και στις πιο δύσκολες συνθήκες. Παρακάτω αναλύονται κάποιες περιπτώσεις:

Βολβοί, κονδυλώδεις ρίζες, κόνδυλοι. Τα συγκεκριμένα είδη αντιμετωπίζουν την ξηρασία εξαφανίζοντας το υπέργειο τμήμα τους. Κατά την περίοδο βλάστησης το φυτό αποθηκεύει θρεπτικές ουσίες και νερό μέσα στους

² Φιλίππι 2008:13

υπόγειους βολβούς και τους κονδύλους και συγχρόνως πολλαπλασιάζεται. Όταν ανέβουν οι θερμοκρασίες, αφού δεν ποτίζεται, ξηραίνεται και χάνεται από την επιφάνεια του εδάφους. Μέσα στη γη οι βολβοί ζουν και περιμένουν τις πρώτες βροχές, έτοιμοι να αρχίσουν ξανά τον κύκλο της ζωής τους.

Διπλό ριζικό σύστημα. Τα περισσότερα ξηρόφυτα δημιουργούν ρίζες πολύ μακρύτερες, ακόμα και σε δεκαπλάσιο μήκος από το ύψος του κορμού τους. Ένας σπόρος φυτεμένος σε δασική πλαγιά παρατηρείται να βλαστάνουν τα πρώτα φύλλα. Με τις βροχές του χειμώνα το φυτό μεγαλώνει μερικά εκατοστά. Το ριζικό του σύστημα αναπτύσσεται ταχύτατα και τρυπά το έδαφος, διαπερνά πέτρες, αγωνίζεται να φτάσει βαθιά και να εξασφαλίσει υγρασία. Έτσι επιβιώνει το πρώτο του καλοκαίρι. Συγχρόνως αναπτύσσει επιφανειακές ρίζες για να επωφεληθεί από τις θρεπτικές ουσίες που βρίσκονται στην επιφάνεια του εδάφους αλλά και από την υγρασία του τη νύχτα. Μετά μεγαλώνουν οι βλαστοί και τα φύλλα όσο χρειάζεται, ώστε να κάνει οικονομία στο φυτό και να επιζήσει. Όσο πιο ξηρό είναι το περιβάλλον τόσο πιο μακρύ γίνεται το ριζικό σύστημα και τόσο πιο βαθιά κάνει για να βρει τον υδροφόρο ορίζοντα. Στο ενδεχόμενο δημιουργίας ξηροφυτικού κήπου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη αυτές οι ανάγκες των φυτών και η φύτευση να ξεκινά νωρίς το φθινόπωρο. Έτσι θα δοθεί η ευκαιρία στα φυτά που επιλέχθηκαν να αναπτύξουν τις ρίζες τους στη διάρκεια του χειμώνα και να γίνουν αυτόνομα αφού θα έχουν βρει υπόγεια ύδατα.

Μειώνοντας την διαπνοή. Κατά την διαδικασία της φωτοσύνθεσης τα φυτά παίρνουν από τον αέρα διοξείδιο του άνθρακα (CO_2) και παράγουν οξυγόνο (O_2) που το απελευθερώνουν στην ατμόσφαιρα. Οι ανταλλαγές των αερίων γίνονται από τα στόματα. Τα ειδικά αυτά όργανα των φυτών βρίσκονται στην επιφάνεια των φύλλων. Κατά τη διαδικασία της φωτοσύνθεσης το φυτό χάνει σημαντική ποσότητα υδρατμών από τα στόματα των φύλλων (διαπνοή). Για να αντιμετωπιστεί αυτή η απώλεια υδρατμών το καλοκαίρι το άνοιγμα των στομάτων μειώνεται στο ελάχιστο. Τα σκληρόφυλλα φυτά έχουν τα στόματα στη κάτω επιφάνεια των φύλλων τους κι αντέχουν περισσότερο. Ορισμένα φυτά έχουν τα στόματα τους προστατευμένα με χνούδι και χωμένα σε κρύπτες που βοηθούν να μειωθεί σημαντικά η απώλεια νερού. Άλλα έχουν σκουρόχρωμα και λεία φύλλα που είναι τα πλέον κατάλληλα για

τις άνυδρες περιοχές. Ωστόσο αυτή η τεχνική για την εξοικονόμηση νερού έχει και τις επιπτώσεις της. Η διαπνοή είναι απαραίτητη διότι βοηθά να μεταφέρονται οι χυμοί από τις ρίζες προς τα υπέργεια τμήματα του φυτού τροφοδοτώντας το με θρεπτικά συστατικά για την ανάπτυξή του. Στη περίπτωση που η διαπνοή μειώνεται, η ανάπτυξη του φυτού γίνεται πιο αργή το καλοκαίρι. Έτσι τα σκληρόφυλλα φυτά περνούν κατά κάποιο τρόπο μια περίοδο καλοκαιρινής νάρκης. Χάρη στο αειθαλές φύλλωμά τους έχουν την δυνατότητα να αναπτυχθούν τις άλλες τρεις, πιο δροσερές, εποχές. Οι στρατηγικές που αναπτύσσουν τα φυτά για την προσαρμογή τους στην ξηρασία είναι απίστευτες.

- Μία από τις πιο ακραίες μεθόδους που ακολουθούν ορισμένα ξηρόφυτα είναι να ρίχνουν τα φύλλα τους σε περιόδους ξηρασίας. Έτσι δεν γίνεται φωτοσύνθεση και άρα δεν έχουν απώλειες νερού.

- Τα φύλλα ορισμένων φυτών, όπως του δενδρολίβανου, είναι κυρτωμένα προς τα κάτω. Έτσι η επιφάνεια που δέχεται τις καυτές ακτίνες του ήλιου μειώνεται και εξατμίζεται λιγότερο νερό.

- Το σχήμα, η υφή των φύλλων και η όρθια βλάστηση ορισμένων φυτών συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της υγρασίας. Τα χνουδωτά φύλλα αιχμαλωτίζουν τα σταγονίδια δροσιάς τη νύχτα και τα διατηρούν περισσότερο από τα γυαλιστερά, σκληρά φύλλα.

- Μερικά φυτά παράγουν αιθέρια έλαια που μάλλον βοηθούν το φυτό να αντέξει την ξηρασία και πολύ περισσότερο την έντονη ηλιακή ακτινοβολία. Η έκκριση αιθέρων ελαίων εμποδίζει την υπερθέρμανση της επιδερμίδας του φυτού και το διατηρεί δροσερό. Από αυτήν την ενέργεια προέρχεται και η ευωδιά της μεσογειακής βλάστησης τους καλοκαιρινούς μήνες.

- Τα παχύφυλλα φυτά διαμορφώνουν βλαστούς και φύλλα που μπορούν να προσαρμοστούν στην ξηρασία. Οι αποθήκες ύδατος που διαθέτουν, η σπογγώδης δομή και η έκφυσή τους το ένα κάτω από το άλλο κατά μήκος του βλαστού (όπως τα sedum) τα βοηθά να αντιμετωπίσουν δύσκολες συνθήκες διαβίωσης σε πετρώδη και άνυδρα εδάφη.

- Οι ίριδες πολλαπλασιάζονται με χοντρά ριζώματα που απλώνονται κατά μήκος της επιφάνειας του εδάφους. Είναι ιδανικά για την αντιμετώπιση της διάβρωσης σε επικλινείς επιφάνειες. Παρά τη σύντομη ζωή των λουλουδιών τους, οι βολβοί και τα ριζώματα δημιουργούν ίσως τις πιο εντυπωσιακές χρωματικές εικόνες στη φύση.

2.4.2 ΦΥΤΙΚΑ ΕΙΔΗ ΚΑΤΑΛΛΗΛΑ ΓΙΑ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΝΗΣΙΩΤΙΚΟ ΚΗΠΟ

Παρακάτω παρατίθενται μερικά από τα είδη των φυτών που ευδοκιμούν στην Μεσόγειο και είναι κατάλληλα για τη δημιουργία «μεσογειακών νησιωτικών κήπων».

Δένδρα. Τα είδη που δεσπόζουν είναι τα κωνοφόρα, με τη Κουκουναριά (*Pinus pinea*) να κατέχει εξέχουσα θέση λόγω της ιδιαίτερης διακοσμητικής αξίας. Τα κωνοφόρα μπορούν να φυτευθούν είτε μεμονωμένα, αν ο κήπος είναι μικρός, είτε κατά συστάδες εάν η έκταση του κήπου το επιτρέπει. Σε ένα μεσογειακό κήπο,

Εικόνα 10. Κουκουναριά

Πηγή: <http://deelish.ie/products-page/plants/pinus-pinea-stone-pine/>

απαραίτητη είναι και η παρουσία ενός ή περισσότερων Κυπαρισσιών (*Cupressus*

semprevirens) τα οποία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν και ως ανεμοθραύστες, φυτεμένα στα όρια του κήπου. Πολύ χαρακτηριστικό κωνοφόρο δένδρο είναι η Καλλιτρίδα (*Tetraclinis articulata*) η οποία χρησιμοποιείται ως φρακτικό διότι αντέχει το αυστηρό κλάδεμα και μπορεί να δώσει ποικιλία σχημάτων.

Στη σύνθεση του μεσογειακού κήπου δεν θα μπορούσε να λείπει μια Έλια (*Olea europaea*) ή μια Χαρουπιά (*Ceratonia siliqua*) ή μια Ψευδοπιτεριά (*Schinus molle*) σε μεμονωμένες, κυριώς, φυτεύσεις λόγω του μεγάλου όγκου της κόμης που αναπτύσσουν τα δένδρα αυτά.

Για πιο εξωτικά αποτελέσματα θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ορισμένα είδη φοίνικα και συγκεκριμένα: Χαμαίρωπας (*Chamaerops humilis*), Χουρμαδιά (*Phoenix dactylifera*), Φοίνικας κανάριος (*Phoenix canariensis*).

Φυσικά τα ανθοφόρα δένρα δεν πρέπει να λείπουν από ένα μεσογειακό κήπο, λόγω της όμορφης ανοιξιάτικης εικόνας τους. Η Κουτσουπιά (*Cercis siliquastrum*), η Καλλωπιστική Ροδιά (*Punica granatum* var. *Pleniflora*), η Γιακαράντα (*Jacaranda mimosifolia*) μπορούν να προσφέρουν μια ατελείωτη χρωματιστή ποικιλία σε όλη τη διάρκεια της άνοιξης. Τέλος αναπόσπαστο κομμάτι ενός μεσογειακού κήπου είναι η ύπαρξη καρποφόρων δένδρων, όπως τα διάφορα οπωροφόρα και τα εσπεριδοειδή δένδρα συνδυάζοντας το τερπνόν μετά του ωφελίμου.

Εικόνα 11. Κουτσουπιά
Πηγή: <http://www.bees.gr/archives/337>

Θάμνοι. Είναι πολυάριθμοι και χρησιμεύουν τόσο ως ανεμοθραύστες όσο και ως διακοσμητικά στοιχεία. Καλλιεργούνται όχι μόνο για το φύλλωμά τους, που συχνά είναι μόνιμο, αλλά και για την ανθοφορία τους η οποία δίνει στον κήπο ένα ευχάριστο άρωμα. Επίσης είναι φυτά με σκληρή επιδερμίδα στα φύλλα τους που περιορίζουν την εξατμισοδιαπνοή και αντιμετωπίζουν την αλμύρα, αυτό συμβαίνει γιατί το φυτό συρρικνώνεται και μικραίνει όσο μπορεί την επιφάνειά του ώστε να αντιμετωπίσει τα σταγονίδια του θαλασσινού νερού. Από τα πολυάριθμα είδη θάμνων που μπορούν να επιλεγούν τα κυριότερα είναι: η Αγγελική (*Pittosporum tobira*), το Βιβούρνο (*Viburnum tinus*), το Αλμυρίκι (*Tamarix parviflora*), η Βερονίκη (*Hebe traversii*), η Βουδλεΐα (*Buddleia davidii*), η Πικροδάφνη (*Nerium oleander*), η Μυρτιά (*Myrtus communis*), ο Δαφνοκέρασος (*Prunus laurocerasus*), το Ευώνυμο (*Euonymus japonicus*), ο Ιβίσκος (*Hibiscus rosa sinensis*), ο Σχίνος (*Pistachia lentiscus*), η Κουμαριά (*Arbutus unedo*), το Κυδωνίαστρο (*Cotoneaster horizontalis*), η Λαντάνα (*Lantana camara*), το Πυξάρι (*Buxus sempervirens*), ο Πυράκανθος (*Pyracantha coccinea*), ο Ταξός (*Taxus baccata*), το Πολύγαλα (*Polygala myrtifolia*), το Σολάνουμ (*Solanum rantonnetii*). Από τους κωνοφόρους θάμνους πολύ καλή επιλογή είναι η Τούγια (*Thuja occidentalis*) και ο οριζοντιοκλαδής Γιουνίπερος (*Juniperus horizontalis*) ο οποίος παρέχει ταυτόχρονα και εδαφοκάλυψη στον κήπο.

Φυτά με γκριζωπό φύλλωμα / αρωματικά φυτά. Είναι διακοσμητικά φυτά που παρουσιάζουν ένα μεγάλο προτέρημα, αντέχουν στις ξηροθερμικές συνθήκες λόγω της ύπαρξης χνουδιού στην επιφάνεια του φυλλώματος τους που τα

Εικόνα 12. Ανθισμένη λεβάντα

Πηγή: <http://www.seemnemaailm.ee/index.php?GID=9262>

προστατεύει από την υπερβολική διαπνοή την οποία προκαλεί ο καυτός ήλιος. Είναι άριστα προσαρμοσμένα για κήπους προσήλιους, ξηρικούς και φτιαγμένους σε μέρη με χαμηλό ύψος βροχόπτωσης. Τέτοια φυτά είναι: το Δίκταμο (*Origanum dictamnus*), η Λεβάντα (*Lavandula officinalis*, *Lavandula stoechas*), η Λεβαντίνη (*Santolina chamaecyparissus*), το Φασκόμηλο (*Salvia officinalis*).

Πέραν των αρωματικών φυτών άλλα φυτά με γκριζωπό φύλλωμα και προσαρμοστική ικανότητα σε ξηροφυτικό περιβάλλον είναι το Σενέκιο (*Senecio mandraliscae*), η Σινεράρια (*Jacobaea maritima*), ο Ελαίαγνος ή Τζιτζιφιά (*Elaeagnus pungens*), το Ελίχρυσο (*Helichrysum italicum*), ο Στάχυς (*Stachys byzantina*).

Αναρριχώμενα. Τα διάφορα είδη Γιασεμιού (*Jasminum* sp.) και η Βουκαμβίλια (*Bougainvillea glabra*) προτιμούν τις ηλιόλουστες και προφυλαγμένες τοποθεσίες. Οι Κληματίδες (*Climatis* sp.), οι αναρριχώμενες Τριανταφυλλιές (*Rosa* sp.) δίνουν μια πλούσια ανθοφορία κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού. Οι ποικιλόχρωμοι Κισσοί (*Hedera* sp.) είναι ιδανικοί για επικάλυψη τοιχών. Τέλος η Γλυτσίνια (*Wisteria sinensis*) σχηματίζει την άνοιξη θαυμάσιους μοβ ανθικούς καταρράκτες, ενώ το Αγιόκλημα (*Lonicera caprifolium*) προσφέρει ένα πολύ όμορφο άρωμα στον κήπο.

Εικόνα 13. Εντυπωσιακή όψη ανθισμένης γλυτσίνιας
Πηγή: προσωπικό αρχείο

Εδαφοκαλυπτικά φυτά. Είναι αυτά που έχουν την ικανότητα να καλύπτουν το έδαφος και να το κρατούν δροσερό σε περιόδους με πολύ υψηλές θερμοκρασίες. Κύρια εδαφοκαλυπτικά φυτά είναι τα διάφορα πολυετή ποώδη και εποχιακά φυτά.

Πολυετή ποώδη φυτά. Είναι τα φυτά που ζουν περισσότερο από δύο χρόνια και κύριο χαρακτηριστικό τους είναι ότι οι βλαστοί και τα στελέχη τους είναι μαλακά και σαρκώδη. Αποτελούν το βασικό φυτικό υλικό ενός κήπου που εξασφαλίζει τη συνεχή, επιβλητική κι άφθονη ανθοφορία του, ενώ ανάμεσά τους μπορούν να φυτευθούν ετήσια φυτά και να δημιουργηθεί ένα εντυπωσιακό σύνολο. Κύριο χαρακτηριστικό τους είναι ο εύκολος εγκλιματισμός σε μια περιοχή, λόγω της ανάπτυξης ενός πλούσιου ριζικού συστήματος, με αποτέλεσμα να μην απαιτούν ιδιαίτερες καλλιεργητικές φροντίδες. Κύρια πολυετή ποώδη φυτά είναι το Γεράνι (*Geranium sp.*), η Σάλβια (*Salvia nemorosa*), το Σέδο (*Sedum spectabile*), η Άκανθος (*Acanthus sp.*), το Κενταύριο (*Centaurea cineraria*), το Δελφίνιο (*Delphinium sp.*), η Γκαζάνια (*Gazania sp.*), η Διμορφοθήκη (*Dimorphotheca aurantiaca*).

Εποχικά φυτά. Αναπτύσσουν όλη την βλαστική τους δραστηριότητα σε χρονικό διάστημα λιγότερο από έναν χρόνο. Βλαστάνουν, αναπτύσσουν, ανθίζουν, σποροποιούν άφθονα για να διαιωνίσουν το είδος τους και, κατόπιν, ξηραίνονται, συμπληρώνοντας έτσι το βιολογικό τους κύκλο. Το μειονέκτημα των περισσότερων ειδών είναι η μεγάλη απαίτησή τους σε νερό για την διατήρηση της καλής τους εικόνας. Κύρια είδη είναι η Πετούνια (*Petunia hybrid*), το Σκυλάκι (*Antirrhinum majus*), ο Πανσές (*Viola tricolor*), ο Κατηφές (*Tagetes minuta*), η Καλέντουλα (*Calendula officinalis*).

Βολβώδη φυτά. Βρίσκονται σε μεγάλη ποικιλία στη μεσογειακή βλάστηση. Είναι πολυετή φυτά στο φυσικό τους περιβάλλον αφού χάρη στα υπόγεια όργανά τους εξασφαλίζουν την παρουσία τους στο ίδιο σημείο για πολλά χρόνια. Είναι σημαντική η σωστή χρήση τους στην κηποτεχνία καθώς στη φύτευση των περισσότερων φυτών το αποτέλεσμα εμφανίζεται μετά από μήνες. Το μελλοντικό αποτέλεσμα εξαρτάται όχι μόνο από τους συνδυασμούς χρωμάτων και υψών των φυτών που θα αναπτυχθούν αλλά και από τη γενική εικόνα του χώρου που θα έχει διαμορφωθεί την εποχή της άνθισης τους. Συχνά χρησιμοποιούνται και σαν ετήσια. Τα περισσότερα βολβώδη αρχίζουν να ανθίζουν την άνοιξη και το καλοκαίρι. Λίγα

είναι αυτά που ανθίζουν το φθινόπωρο. Τα συγκεκριμένα αυτά φυτά πέφτουν σε λήθαργο το καλοκαίρι, που είναι και η καλύτερη εποχή φύτευσης τους³. Η μεσογειακή ζώνη διαθέτει μεγάλη ποικιλία βολβών και μάλιστα ορισμένες περιοχές χάρη σε αυτούς μοιάζουν με ολάνθιστους κήπους. Τα κατάλληλα είδη είναι ο Κρόκος (*Crocus sp.*), το Κυκλάμινο (*Cyclamen sp.*), η Ανεμώνη (*Anemone coronaria*), η Αμαρυλλίδα (*Amaryllis paradisicola*), η Κάννα (*Canna hybrid*), η Κάλλα (*Calla pallustris*), η Ντάλια (*Dahlia x hybrida*), ο Νάρκισσος (*Narcissus tazetta*), ο Υάκινθος (*Hyacinthoides sp.*), η Ίριδα (*Iris attica*), η Τουλίπα (*Tulipa praecox*), η Φρέζια (*Freesia rectata*).

Μεμονωμένη φύτευση. Ιδανικά φυτά στους μεσογειακούς κήπους, με μειωμένες ανάγκες σε νερό και κατάλληλα για μεμονωμένη φύτευση, η οποία θα μπορούσε να αποτελέσει και ως φύτευση ενδιαφέροντος, αποτελούν τα ακόλουθα είδη: Γιούκα (*Yucca gloriosa*), Κορδελίνη (*Cordeline australis*), Φόρμιο (*Phormium tenax*), Γυνέριο (*Gynierium argentea*), Αγαύη (*Agave Americana*), Αλόη (*Aloe vera*).

Εικόνα 14. Αγαύη
Πηγή: <http://www.penick.net/digging/?p=505>

³ Καρράς & Καρρά, 2006

Στους πίνακες που ακολουθούν διακρίνονται κάποια από τα φυτικά είδη που χρησιμοποιούνται στους μεσογειακούς κήπους.

ΚΟΙΝΗ ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΦΥΤΟΥ
Αγγελική κοινή	<i>Pittosporum tobira</i>	Αειθ. θάμνος υψ. ανάπτ.
Αγγελική μικρόφυλλη	<i>Pittosporum heterophyllum</i>	Αειθ. θάμνος υψ. ανάπτ.
Αγγελική νάνα	<i>Pittosporum tobira nanna</i>	Αειθ. θάμνος χαμ. ανάπτ.
Αμπέλια	<i>Abelia x grandiflora</i>	Αειθ. θάμνος μεσ. ανάπτ.
Αριά θαμνώδης	<i>Quercus ilex</i>	Αειθ. θάμνος υψ. ανάπτ.
Βειγκέλια	<i>Weigelia</i>	Φυλλ. θάμνος μεσ. ανάπτ.
Βερβερίδα	<i>Berberis thunbergii</i>	Φυλλ. θάμνος μεσ. ανάπτ.
Βερονίκη	<i>Hebe veronica</i>	Αειθ. θάμνος μεσ. ανάπτ.
Βεστρίγκια	<i>Westringia fruticosa</i>	Αειθ. θάμνος μεσ. ανάπτ.
Βιβούρνο	<i>Viburnum tinus</i>	Αειθ. θάμνος υψ. ανάπτ.
Βιβούρνο χιονόσφ.	<i>Viburnum snow</i>	Φυλλ. θάμνος μεσ. ανάπτ.
Γιούκα	<i>Yucca elegantissima</i>	Αειθ. θάμνος μεσ. ανάπτ.
Γιουνίπερος	<i>Juniperus sp.</i>	Αειθ. θάμνος μεσ. ανάπτ.
Γρεβιλέα juniperina	<i>Grevillea juniperina</i>	Αειθ. θάμνος μεσ. ανάπτ.
Γρεβιλέα taboritha	<i>Grevillea mont taboritha</i>	Αειθ. θάμνος χαμ. ανάπτ.
Γυνέριο	<i>Gynerium argenta</i>	Αειθ. θάμνος υψ. ανάπτ.
Δενδρολίβανο έρπον	<i>Rosmarinus officinalis</i> "Prostratus"	Αειθ. θάμνος χαμ. ανάπτ.
Δράκαινα draco	<i>Dracaena draco</i>	Αειθ. θάμνος μεσ. ανάπτ.
Δωδωνέα	<i>Dodonea viscosa</i>	Αειθ. θάμνος μεσ. ανάπτ.
Ελαίαγνος	<i>Elaeagnus x ebbingei</i> limelight	Αειθ. θάμνος υψ. ανάπτ.
Εσκαλόνια	<i>Escallonia rubra macrantha</i>	Αειθ. θάμνος χαμ. ανάπτ.
Ευώνυμο	<i>Euonymus japonicus</i>	Αειθ. θάμνος μεσ. ανάπτ.
Ιβίσκος συριακός	<i>Hibiscus sinensis</i>	Φυλλ. θάμνος μεσ. ανάπτ.
Καλλιστήμονας	<i>Callistemon laevis</i>	Αειθ. θάμνος υψ. ανάπτ.
Κουμαριά	<i>Arbutus unedo</i>	Αειθ. θάμνος υψ. ανάπτ.
Κυδωνίαστρο	<i>Cotoneaster franketti</i>	Αειθ. θάμνος υψ. ανάπτ.
Κυδωνίαστρο	<i>Cotoneaster lacteus</i>	Αειθ. θάμνος υψ. ανάπτ.
Κυδωνίαστρο έρπον	<i>Cotoneaster horizontalis</i>	Φυλλ. θάμνος μεσ. ανάπτ.
Λαγγεστρέμια	<i>Lagerstroemia indica</i>	Φυλλ. θάμνος μεσ. ανάπτ.
Λιγούστρο texanum	<i>Ligustrum japonicum</i> texanum	Αειθ. θάμνος υψ. ανάπτ.
Λουσίντουμ	<i>Viburnum lucidum</i>	Αειθ. θάμνος υψ. ανάπτ.
Λυγαριά purpurea	<i>Vitex agnus-castus purpurea</i>	Φυλλ. θάμνος μεσ. ανάπτ.
Μετροσίδερος	<i>Metrosiderus excelsus</i>	Αειθ. θάμνος μεσ. ανάπτ.
Μυόπορο	<i>Myoporum laetum</i>	Αειθ. θάμνος υψ. ανάπτ.

Μυόπορο έρπον	<i>Myoporum parvifolium</i>	Αειθ. θάμνος χαμ. ανάπτυ.
Μυρτιά	<i>Myrtus communis</i>	Αειθ. θάμνος μεσ. ανάπτυ.
Μυρτιά νάνα	<i>Myrtus communis tarrentina</i>	Αειθ. θάμνος μεσ. ανάπτυ.
Πασχαλιά	<i>Syringa vulgaris</i>	Φυλλ. θάμνος μεσ. ανάπτυ.
Πικροδάφνη	<i>Nerium oleander</i>	Αειθ. θάμνος υψ. ανάπτυ.
Πολύγαλα	<i>Polygala myrtifolia</i>	Αειθ. θάμνος μεσ. ανάπτυ.
Πολύγαλα νάνο	<i>Polygala compacta nanum</i>	Αειθ. θάμνος χαμ. ανάπτυ.
Πυξάρι	<i>Buxus sempervirens</i>	Αειθ. θάμνος χαμ. ανάπτυ.
Πυράκανθος	<i>Pyracantha coccina</i>	Φυλλ. θάμνος μεσ. ανάπτυ.
Ραφιολέπις	<i>Raphiolepis indica springtime</i>	Αειθ. θάμνος μεσ. ανάπτυ.
Ραφιολέπις	<i>Raphiolepis umbellata</i>	Αειθ. θάμνος μεσ. ανάπτυ.
Ροδιά νάνα	<i>Punica granatum</i>	Φυλλ. θάμνος μεσ. ανάπτυ.
Σπειραία	<i>Spirea japonica</i>	Φυλλ. θάμνος μεσ. ανάπτυ.
Σχίνος	<i>Pistachia lentiscus</i>	Αειθ. θάμνος υψ. ανάπτυ.
Τεύκριο	<i>Teucrium fruticans</i>	Αειθ. θάμνος υψ. ανάπτυ.
Τσίκας	<i>Cycas revoluta</i>	Αειθ. θάμνος μεσ. ανάπτυ.
Φιλυρέα	<i>Phillyrea latifolia</i>	Αειθ. θάμνος υψ. ανάπτυ.
Φοίνικας κανάριος	<i>Phoenix canariensis</i>	Αειθ. θάμνος υψ. ανάπτυ.
Φόρμιο	<i>Phormium tenax</i>	Αειθ. θάμνος μεσ. ανάπτυ.
Φορσύθια	<i>Forsythia x intermedia</i>	Φυλλ. θάμνος μεσ. ανάπτυ.
Χαμαίρωπας humilis	<i>Chamaerops humilis</i>	Αειθ. θάμνος μεσ. ανάπτυ.

Πίνακας 1. Θάμνοι που χρησιμοποιούνται στους μεσογειακούς κήπους

ΚΟΙΝΗ ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΦΥΤΟΥ
Ακακία Κυανόφυλλη	<i>Acacia cyanophylla</i>	αειθαλές δένδρο
Αριά	<i>Quercus ilex</i>	αειθαλές δένδρο
Γαζία	<i>Acacia farnesiana</i>	φυλλοβόλο δένδρο
Ελιά	<i>Olea europea</i>	αειθαλές δένδρο
Κέδρος	<i>Cedrus sp.</i>	αειθαλές δένδρο
Κουκουναριά	<i>Pinus pinea</i>	αειθαλές δένδρο
Κυπαρίσσι ορθόκλαδο	<i>Cupressus sempervirens</i>	αειθαλές δένδρο
Λαγγουνάρια	<i>Laguanaria patersonia</i>	αειθαλές δένδρο
Μουριά καλ/κη	<i>Morus plataniifolia</i>	φυλλοβόλο δένδρο
Ροβίνια	<i>Robinia pseudoacacia</i>	φυλλοβόλο δένδρο
Ροδιά	<i>Punica granatum</i>	φυλλοβόλο δένδρο
Σοφόρα	<i>Sophora japonica</i>	φυλλοβόλο δένδρο
Σχίνος Miami	<i>Schinus terebinthifolius</i>	αειθαλές δένδρο
Τζιτζιφιά καλλωπιστική	<i>Eleagnus angustifolia</i>	φυλλοβόλο δένδρο
Φελλόδεντρο	<i>Quercus suber</i>	αειθαλές δένδρο
Χαρουπιά	<i>Ceratonia siliqua</i>	αειθαλές δένδρο
Ψευδοπιπεριά	<i>Schinus molle</i>	αειθαλές δένδρο

Πίνακας 2. Δένδρα που χρησιμοποιούνται στους μεσογειακούς κήπους

ΚΟΙΝΗ ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΟΝΟΜΑΣΙΑ
Αστερίσκος	<i>Asteriscus sericeus</i>
Βερβένα	<i>Verbena hybrida</i>
Γεράνι	<i>Pelargonium x hortorum</i>
Γκαζάνια	<i>Gazania sp.</i>
Γκάουρα	<i>Gaura lindheimeri siskiyou pink</i>
Διμορφοθήκη	<i>Dimorphotheca ecklonis</i>
Έχιουμ	<i>Echium candicans</i>
Κονβόλβουλος	<i>Convolvulus cneorum</i>
Κοφέα	<i>Cuphea hyssopifolia</i>
Λαντάνα	<i>Lantana sp.</i>
Μαργαρίτα	<i>Cota tinctoria</i>
Σάλβια	<i>Salvia officinalis</i>
Φελίτσια	<i>Felicia amelloides</i>

Πίνακας 3. Πολυετή ποώδη που χρησιμοποιούνται στους μεσογειακούς κήπους

ΚΟΙΝΗ ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΟΝΟΜΑΣΙΑ
Δενδρολίβανο	<i>Rosmarinus officinalis</i>
Λεβάντα	<i>Lavandula dentata</i>
Θυμάρι	<i>Thymus vulgaris</i>
Λεβαντίνη	<i>Santolina chamaecyparissus</i>
Φασκόμηλο	<i>Salvia officinalis</i>
Ρίγανη	<i>Origanum vulgare</i>
Μαντζουράνα	<i>Origanum majorana</i>
Μέντα	<i>Mentha piperata</i>
Δυόσμος	<i>Mentha spicata</i>
Βασιλικός	<i>Ocimum basilicum</i>
Θρούμπι	<i>Satureja thymbra</i>
Δίκταμο	<i>Origanum dictamnus</i>

Πίνακας 4. Αρωματικά φυτά που χρησιμοποιούνται στους μεσογειακούς κήπους

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΝΗΣΙΩΤΙΚΩΝ ΚΗΠΩΝ ΑΝΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Στα παρακάτω παραδείγματα γίνεται κατανοητή η εφαρμογή των αρχών σχεδιασμού των μεσογειακών κήπων σε περιοχές με κλίματα παρόμοια με αυτά της Μεσογείου που βρίσκονται σε περιοχές της Αμερικής, της Ευρώπης αλλά και της μακρινής Αυστραλίας.

3.1 ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΙ ΚΗΠΟΙ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

3.1.1 Ο ΚΗΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΗΜΟΥ

Σχεδιαστής: John Brookes

Περιοχή: Αριζόνα Αμερικής

Προσανατολισμός: Δυτικός

Ειδικά χαρακτηριστικά: Αυτοφυή κάκτοι

Εισήχθη στην αρχιτεκτονική τοπίου ένα καινούριο ύφος με στοιχεία δανεισμένα τους Ναβάχο⁴ καθώς και ντόπια στοιχεία της ερήμου για τη δημιουργία ενός στυλ με αυτόνομη υπόσταση.

Όσον αφορά στη διαμόρφωση του κήπου χρησιμοποιούνται πλινθόκτιστοι τοίχοι, κεραμικά πλακάκια και κάκτοι, δίνοντας όλα αυτά μαζί την αίσθηση του τοπίου της ερήμου. Τα γηγενή φυτά της Αριζόνα γνώρισαν τεράστια εμπορική ανάπτυξη για αρκετό διάστημα καθώς οι νεοφερμένοι στην περιοχή αποζητούσαν

⁴ Ναβάχο είναι μια φυλή των αυτοχθόνων Αμερικάνων.

την εικόνα της ερήμου. Αντίθετα οι παλαιότεροι κάτοικοι αγωνίζονταν για δεκαετίες με κήπους με στυλ ανατολικής ακτής που ήταν ιδιαίτερα εξαρτημένοι από το νερό. Η ανεπαρκής τροφοδοσία του νερού έκανε το στυλ τη μοναδική δυνατότητα επιλογής καθιστώντας το νερό ως πρόβλημα. Οι αλλαγές στην περιοχή ήταν τόσο δραματικές ώστε ακόμα και οι εργολάβοι απαιτούσαν τα σχέδια τοπίου να εμπεριέχουν τα ήδη υπάρχοντα γηγενή φυτά και να εμφανίζουν ακόμη περισσότερα. Ο γηγενής κάκτος *Carnegiea gigantea*, ο οποίος είχε μια έντονη παρουσία στην όλη εικόνα του κήπου, προστατεύονταν σε τέτοιο βαθμό ώστε δεν μπορούσε να μεταφερθεί χωρίς την άδεια της πολιτείας. Ο κήπος έχει ένα συμπαθητικό φόντο με την μορφή του πλινθόκτιστου κτίσματος και του στρωμένου με κεραμικά «πλακάκια περιβάλλοντος». Αποτελούσε μια προσεκτική μελετημένη σύνθεση σχημάτων και υλικών.

Οι έντονες αρχιτεκτονικές γραμμές του σπιτιού επαναλαμβάνονταν στα μονοπάτια και σε μια σειρά από κλιμακωτά χαμηλά τοιχεία που περιέκλειαν χώρους φύτευσης και προστάτευαν την αυλή.

Οι στρογγυλεμένες γωνίες των τοίχων αντικατόπτριζαν τη φύση του υλικού κατασκευής τους, τους πλίνθους. Αυτό που παρείχε αντίθεση στη διάταξη των πλίνθων ήταν η διαμόρφωση του εδάφους τονισμένη από τα τοιχεία σε διαφορετικά επίπεδα και συνάμα η αραιή κάλυψη με βράχους και φυτά της ερήμου. Δεν ήταν κάθε σπιθαμή του εδάφους φυτεμένη, υπήρχαν κενοί χώροι ανάμεσα μόνο για να προβάλλουν τις ιδιαίτερες φόρμες των φυτών. Η λιτή εικόνα του σπιτιού αντισταθμίστηκε από απλωμένους χώρους με χαλίκι διακοπτόμενοι από τις αγκαθωτές σφαίρες του εχινόκακτου. Το σχέδιο του κήπου βοηθούσε στην προβολή των χαρακτηριστικών του σπιτιού ενώ ταυτόχρονα είχε τη δική του γεμάτη ενδιαφέρουσα παρουσία, καθώς από το μονοπάτι που οδηγούσε στην μπροστινή πόρτα το βλέμμα κατευθύνονταν στα παράθυρα και τις απαλές καμπύλες των τοίχων και το κιγκλίδωμα, ενώ τα πλακάκια απηχούσαν την κατασκευή του τζαματού.

Το σπαθωτό σχήμα της αγαύης έσπαζε οπτικά τις γραμμές των τοίχων στο μπροστινό μέρος της αυλής προσθέτοντας επιπλέον γλυπτικό ενδιαφέρον στη χαλικοστρωμένη περιοχή που είναι σκόπιμα γεμάτη με λιθάρια.

Η τοποθέτηση αλόης σε κάποιο σημείο του κήπου η αλόη προσέθεσε ενδιαφέρον στο χώρο. Οι φόρμες των φυτών ήταν αρκετά έντονες ώστε να μπορούν να στέκονται δίπλα στο στιλιζαρισμένο κιγκλίδωμα. Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά αυτού του σχεδίου ήταν η διαμόρφωση του εδάφους όπως εκφράστηκε μέσα από χαμηλά σκαλοπάτια και τaráτσες με φύτευση. Σε μια τέτοια περιοχή χωρίς παγετό, αν και οι νύχτες μπορεί να έχουν χαμηλές θερμοκρασίες, τα κεραμικά πλακάκια ως τοπικό υλικό που συναντάται σε όλες τις κατασκευές. Το τολμηρό τους σχέδιο και οι διαφορετικές αποχρώσεις τους έρχονταν σε ωραία αντίθεση με το απαλό χρώμα του πλίνθου. Πάνω από το μονοπάτι φαίνονταν η Βερβένα, ένα φυτό ανθεκτικό σε ξηρές συνθήκες, αλλά και σε συνθήκες παραθαλάσσιων κήπων.

3.1.2 Ο ΞΗΡΟΘΕΡΜΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ

Σχεδιαστής: Bernard Trainor Design Associates

Περιοχή: Καλιφόρνια, Αμερική

Έκταση χώρου: 4,90 m²

Προσανατολισμός: Ανοικτός εκτεθειμένος στον ήλιο

Ειδικά χαρακτηριστικά: Πισίνα «boccacourt»

Ο χώρος αυτός σχεδιάστηκε έτσι ώστε να αντικατοπτρίζει τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του ιδιοκτήτη και τον τρόπο ζωής του. Τα κύρια δομικά στοιχεία όπως η πισίνα και οι καμπυλωτοί τσιμεντένιοι τοίχοι συνδυάστηκαν ασυνήθιστα με μεσογειακά φυτά. Στην αυλή χρησιμοποιούνταν ως υπαίθρια τραπεζαρία όπου εκτίθονταν μεγάλη ποικιλία από κηπευτικά, ενώ στην πισίνα τοποθετούνταν γλυπτό του «Frank Morbillo» και ψηλά σαρκώδη φυτά. Ο κήπος έπαυσε μετά τον επανασχεδιασμό του να απαιτεί υψηλό κόστος συντήρησης και μετατράπηκε σε κήπο για ξηρό κλίμα με ελάχιστες ανάγκες σε νερό και λίπανση προσφέροντας ένα μαγευτικό καταφύγιο μακριά από την πολυκοσμία της Silicon Valley στο Palo Alto της Καλιφόρνια.

Φυτά όπως είναι οι γιούκες, οι συκιές και οι βελανιδιές που υπήρχαν και πριν τον επανασχεδιασμό στον κήπο ενσωματώθηκαν στο νέο σχέδιο. Οι ιδέες για το σχεδιασμό των υδάτινων στοιχείων, των φυτών και της πλακόστρωσης αντλήθηκαν από γεωγραφικές περιοχές που έχουν παρόμοιο με το μεσογειακό ύφος.

Εικόνα 15. Η εσωτερική αυλή του ξηροθερμικού κήπου
Πηγή: <http://bernardtrainor.com/projects/byron/>

Ο ιδιοκτήτης επιθυμούσε να υπάρχουν ξεχωριστοί χώροι γύρω από το σπίτι. Η υπαίθρια τραπεζαρία σχεδιάστηκε ως φυσική προέκταση της κουζίνας. Στο χώρο της υπάρχει ένα μεταλλικό τραπέζι με βάση από μπετόν και χαμηλοί πάγκοι. Πίσω από το σπίτι βρισκόταν ένας ανοιχτός στεγασμένος χώρος με καλυμμένους πάγκους, τραπέζια, κομψοτεχνήματα και ινδονησιακή διακόσμηση.

Ο χώρος της πισίνας ήταν ανοιχτός και άνετος. Γύρω από την πισίνα υπήρχαν αρωματικά φυτά όπως Δενδρολίβανο, Θυμάρι, Ρίγανη, Μάραθος απαλύνοντας με τον τρόπο αυτό την ατμόσφαιρα.

3.2 ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΙ ΚΗΠΟΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

3.2.1 Ο ΜΙΝΙΜΑΛΙΣΤΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ

Σχεδιαστής: Annie Guifoyle | Creative Landscapes

Περιοχή: Kew, Μεγ. Βρετανία

Έκταση Χώρου: 167,00m²

Προσανατολισμός: Βορειοανατολικός

Ειδικά χαρακτηριστικά: Καμπυλωτοί τοίχοι, περίφραξη

Ο σχεδιασμός του συγκεκριμένου κήπου έπρεπε να είναι τολμηρός και σύγχρονος προσαρμοσμένος κατάλληλα στις αλλαγές και τις προσθήκες στην υπάρχουσα οικία της ύστερης βικτοριανής εποχής. Το σπίτι είχε ανακαινιστεί σε μεγάλο βαθμό αλλά εξακολουθούσε να διατηρεί τα γνήσια χαρακτηριστικά του. Αν και η «επιπλέον» γυάλινη επέκταση της αίθουσας πρωινού επηρέασε σημαντικά τον σχεδιασμό του κήπου.

Οι ιδιοκτήτες ήθελαν αρκετό χώρο για τη διοργάνωση κοινωνικών συγκεντρώσεων ενώ ο κήπος έπρεπε να ικανοποιεί και τις ανάγκες δυο παιδιών. Οι ιδιοκτήτες αγαπούν τη ζωγραφική και τη γλυπτική και επιθυμούσαν να αποκτήσει ο κήπος τους χαρακτήρα γλυπτού έργου. Τα φυτά θα έπρεπε να είναι απλά με αρχιτεκτονική υφή. Ζητήθηκε κήπος με οπτική μόνωση, μικρές απαιτήσεις σε συντήρηση και σύστημα αυτόματου ποτίσματος.

Εικόνα 16. Άποψη του μινιμαλιστικού κήπου στο Kew (UK)
Πηγή: <http://www.annieguilfoyle.com/projects/kew/>

Στα κύρια χαρακτηριστικά περιλαμβάνονταν ένας μεγάλος καμπυλωτός τοίχος που περικλείει το υδάτινο στοιχείο και μια περιοχή με ξύλινο πάτωμα, γύρω από το οποίο υπήρχε νερό σαν προέκταση του γυάλινου δωματίου που έμοιαζε να επιπλέει. Το ξύλινο πάτωμα κατασκευάστηκε από πεπιεσμένο μαλακό ξύλο ενώ το πλακόστρωτο από αντίγραφο πέτρας York κομμένης κατά μήκος και στρωμένης αποτελώντας τη νοητή συνέχεια του ξύλινου πατώματος.

Ένας φράχτης με μανόλιες αποτελούσε την με αειθαλή φυτά περίφραξη, ενώ εντός του κήπου υπήρχαν διαμορφωμένα πυξάρια ελαίαγνοι, κορδουλίνες, μπαμπού, φόρμια, αράλιες, ελιές, δενδροειδής φτέρη και ορτανσίες.

3.3 ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΙ ΚΗΠΟΙ ΣΤΗΝ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

3.3.1 Ο ΚΗΠΟΣ ΤΗΣ ΦΩΤΙΑΣ

Σχεδιαστής: Vladimir Sitta | Terragram

Περιοχή: Σύδνεϋ, Αυστραλία

Έκταση Χώρου: 76,50m²

Προσανατολισμός: Δυτικός

Ειδικά χαρακτηριστικά: Κτίριο ως υπόβαθρο

Ο ιδιοκτήτης του κήπου ζήτησε, από τους αρχιτέκτονες τοπίου Vladimir Sitta και Maren Parry, να χαρακτηρίζεται ο κήπος του από κάτι πολύ συναρπαστικό αλλά και ταυτόχρονα γαλήνιο. Στον μικρό χώρο αυτό δέσποζε ένα μεγάλο δένδρο και δεν υπήρχαν άλλοι περιορισμοί. Η βλάστηση περιορίστηκε στην περίμετρο του χώρου και το έδαφος καλύφθηκε με διάφορα δομικά υλικά (σκούρο χαλίκι) ώστε να έχει ενεργό ρόλο στο τελικό αποτέλεσμα. Τοποθετήκαν ακτινωτά σχιστόπλακες από γρανίτη και μια γραμμή από καλυμμένα ακροφύσια αερίου από τα οποία απελευθερωνόταν φλόγες όταν έπεφτε η νύχτα. Γύρω από το μεγάλο δένδρο τοποθετήθηκαν φυτά και στη βάση απλώνονταν πλάκες σχιστόλιθου ώστε να ενσωματωθεί στο καινούριο τοπίο. Σε αυτό το αφαιρετικό τοπίο προστέθηκε και

ένα γλυπτό κατασκευασμένο από μπρούτζο και στρογγυλού σχήματος ως ένα άλλο σημείο εστίασης το οποίο τονιζόταν ακόμα περισσότερο από τις φλόγες.

Εικόνα 17. Ο κήπος της φωτιάς
Πηγή: <http://terragram.com.au/Garden-of-Fire/>

Στη φύτευση κυριάρχησε το πράσινο χρώμα και ο ρόλος της βασίστηκε κυρίως στην υφή, τη μορφή και το σχήμα των φυτών. Χρησιμοποιήθηκαν φυτά ανήκοντα στην κατηγορία των μπαμπού όπως το *Pleioblastus pygmeus*, *Chimonobambusa quadrangularis*, *Phyllostachys nigra*, *Osmanthus fragrans*, *Aspidistra elatior*, *Pandorea jasminoides*, ο Ψευδοκισσός και το *Trachylispermum jasminoides*. Ο κήπος γίνονταν πολύ εντυπωσιακός το βράδυ με την εστία της φωτιάς να φωτίζει αναδεικνύοντας τα φυτά αυτού του μικρού κήπου.

Θα πρέπει να αναφερθεί ότι η απλότητα, η πρωτοτυπία και ο επιτυχημένος συνδυασμός υλικών και φυτών μετέτρεψαν αυτόν το μικρό κήπο σε εκθεσιακό – θεαματικό χώρο.

3.3.2 Ο ΠΑΡΑΛΙΑΚΟΣ ΚΗΠΟΣ

Σχεδιαστής: Jane Burke

Περιοχή: Sorento, Victoria, Australia

Προσανατολισμός: Νοτιοδυτικός

Ειδικά χαρακτηριστικά: Αμμόλοφοι

Ο κήπος βρισκόταν κοντά στην αμμώδη παραλία του ωκεανού στο Σορέντο της Βικτώριας. Το κτήμα ήταν εκτεθειμένο στον αδιάκοπο θαλασσινό αέρα και τον καυτό απογευματινό ήλιο. Οι ασβεστολιθικοί βράχοι και οι ανακυκλωμένοι

πάσσαλοι από υποστυλώματα αποβάθρας ενίσχυαν το παραλιακό στυλ δίνοντας στον κήπο καθορισμένη και συγκροτημένη δομή.

Θάμνοι με στρογγυλεμένη κόμη, όπως το Λευκόφυτο (*Leucophytia brownii*), ανακατεύονταν με φυλλώδεις, όπως η Ελαιαρία (*Olearia axillaris*), ο Οζόθαμνος (*Ozothamnus turbinatus*), η Κορρέα (*Correa alba*) και η Ραγώδια (*Rhagodia candolleana*). Διάφορα βούρλα και χορτάρια φύτρωναν ανάμεσα στους θάμνους χαρίζοντας σχήμα, υφή και χρωματική ποικιλία. Η εδαφοκάλυψη του κήπου αποτελούνταν από χαλίκι φτιαγμένο από θραύσματα αχιβάδων μαζί με, τριμμένα από την θάλασσα, κομμάτια γυαλιού.

Εικόνα 18. Πανοραμική άποψη του παραλιακού κήπου στην Αυστραλία
Πηγή: Gildemeister H. (2004), *Κήπος στο φως της Μεσογείου*

Αυτά τα στοιχεία του σχεδίου μοιρασμένα σε πεζούλες με χαλικόστρωση, δημιουργούσαν έναν οπτικό δεσμό με το φυσικό τοπίο του παράλιου δάσους μέχρι νότια στην αμμουδιά του ωκεανού. Οι κοινότητες των φυτών στους αμμόλοφους της ακτής παρουσιάζαν ένα ενδιαφέρον μωσαϊκό από γενικώς λεία φυλλώματα μαζί με κάποια γλαυκά φυλλώματα. Άλλα χαρακτηριστικά περιλάμβαναν φύλλα με μειωμένη επιφάνεια, παχύφυλλα και αδένες άλατος. Πολλά παράλια φυτά παρήγαγαν εδώδιμα φρούτα και ρώγες.

Αυτά τα ανεκτικά στο αλάτι φυτά (αλόφυτα) ήταν προσαρμοσμένα στις σκληρές συνθήκες του ανέμου και θαλάσσιου ψεκασμού, σε εδάφη με χαμηλή

θρεπτική αξία και στη συνεχή τριβή και φθορά που τους προκαλούσαν τα ανεμογενή ιζήματα.

Οι αμμόλοφοι όπου αναπτύσσονταν αυτά τα φυτά ήταν χαμηλής περιεκτικότητας σε οργανική ύλη και στερούνταν τα περισσότερα ιχνοστοιχεία, έχοντας επίσης εξαιρετικά χαμηλή κατακράτηση ύδατος. Έτσι όμως και εδραιωνόντουσαν τα φυτά των αμμόλοφων άντεχαν στη ξηρασία και χρειάζονταν περιστασιακά μόνο λίπανση αργής αποδέσμευσης.

3.4 ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΙ ΚΗΠΟΙ ΣΤΗΝ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΛΕΚΑΝΗ

3.4.1 Ο ΙΤΑΛΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ

Σχεδιαστής: Natalya Scott

Περιοχή: Σικελία

Έκταση χώρου: 320,00 m²

Προσανατολισμός: Ανατολικός

Ειδικά χαρακτηριστικά: Κλίση

Η καταγωγή του πελάτη ήταν ιταλική και η επιθυμία του ήταν ένας κήπος με άρωμα Μεσογείου. Επίσης ζητούσε ένα μεγάλο χώρο για ψυχαγωγία, ένα υδάτινο στοιχείο και άφθονο χώρο για την καλλιέργεια κηπευτικών. Ο κήπος εμφάνιζε απότομη κλίση προς τη πλευρά του σπιτιού και ήταν εκτεθειμένος σε βλέμματα από το Βορρά. Στη βόρεια πλευρά υπήρχε ένας ευκάλυπτος με καλαίσθητη μορφή και φύλλωμα – το μόνο τμήμα της υπάρχουσας βλάστησης που άξιζε να διατηρηθεί.

Για την καλύτερη αξιοποίηση του επικλινούς της περιοχής σχηματίστηκαν χώροι σε ελεύθερα σχήματα από τα οποία αναδυόταν μια καμπυλωτή πέργκολα που έφτανε έως την κάτω πλευρά του κήπου, δίνοντας μια ψευδαίσθηση προοπτικής.

Ο κάθε χώρος είχε τη δική του λειτουργία. Ελεύθερη καλλιέργεια κηπευτικών στον ψηλότερο, χλοοτάπητας στον μεσαίο, επίσημο καθιστικό και χώρος ψυχαγωγίας στον χαμηλότερο. Φράχτης και λεβάντες οριοθετούσαν τον κάθε χώρο, παραπέμποντας στο μεσογειακό τοπίο. Το υδάτινο στοιχείο διέτρεχε τον κήπο σε όλο το μήκος του αλλάζοντας χαρακτήρα ανάλογα με τον κάθε χώρο. Στη περιοχή του χλοοτάπητα υπήρχε τεχνητό ποτάμι με τοπική βλάστηση και βράχους στις όχθες του. Αντίθετα στον χώρο του καθιστικού σχηματίζονταν μια λίμνη που πρόσδιδε πιο επίσημο τόνο.

Το κυρίαρχο στοιχείο του κήπου, η πέργκολα, διακοσμημένη προσεκτικά με ποικιλία αναρριχώμενων φυτών, όπως η Κληματίδα (*Clematis lanuginosa*), το Γιασεμί (*Jasminum officinalis*) και Κληματαριά (*Vitis vinifera purpurea*) δίνοντας σχεδόν αέρα Μεσογείου.

3.5 ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΙ ΚΗΠΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

3.5.1 Ο ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΣ ΚΗΠΟΣ

Σχεδιαστής: Πετράτος Ιωάννης

Περιοχή: Ρίο, Πάτρα

Έκταση χώρου: 300,00 m²

Προσανατολισμός: Ανατολικός

Σε αυτή την εξοχική κατοικία το κύριο ζήτημα ήταν η διατήρηση του προϋπάρχοντος φυτικού υλικού (ελιές, λεμονιές, πορτοκαλιές, πεύκα) μετά από απαίτηση του ιδιοκτήτη. Η συμπλήρωση γινόταν με καλλωπιστικά φυτά (μανώλιες, κέδροι, τσίκας) τοποθετώντας έτοιμο χλοοτάπητα εκεί που χρειαζόταν. Δεδομένου ότι είναι εξοχική κατοικία ο αρχιτέκτονας τοπίου τοποθετούσε χλοοτάπητα με την ελάχιστη δυνατή συντήρηση από άποψη οικονομίας νερού αλλά και συχνότητας κουρέματος.

Προσεγγίζοντας την κατοικία βρίσκονταν μια καλαίσθητη φυτική σύνθεση αποτελούμενη από αρωματικά φυτά (δενδρολίβανο, ρίγανη, θυμάρι, φασκόμηλο, λεβάντα), πολυετή ανθόφυτα (γκαζάνια, μαργαρίτα, βερβένα, γκάουρα), θάμνους χαμηλής ανάπτυξης (γρεβιλέα, έλατο νάνο, μυρτιά νάνα), θάμνους μεσαίας ανάπτυξης (δάφνη απόλλωνος, αγγελική μικρόφυλλη) και αδρανή υλικά όπως φλοιός πεύκου, κορμοί δένδρων και κροκάλες.

Εικόνα 19. Βραχόκηπος ενός μεσογειακού κήπου στο Ρίο (Πάτρα)
Πηγή: 40 Gardens in Greece (2008)

3.5.2 Ο ΠΑΡΑΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΚΗΠΟΣ

Σχεδιαστής: Ταμουτσέλη Ντίνα

Περιοχή: Σάνη Χαλκιδικής

Προσανατολισμός: Ανατολικός

Ο κήπος περιέβαλε μια θερινή εξοχική κατοικία κοντά στη θάλασσα και μέσα στο πευκόδασος. Σχεδιάστηκε ως ένα δημιουργικό αποτέλεσμα τέχνης και φύσης, με το συνδυασμό πρακτικών οικοδομικών τεχνικών και αισθητικής και αρχιτεκτονικής με οικολογικές αρχές, ώστε να είναι ενταγμένο στο τοπίο με απόλυτο σεβασμό στο περιβάλλον.

Η κατάλληλη χρήση διάφορων απλών διακοσμητικών (ηλιακό ρολόι, κεραμικά φαναράκια, ταΐστρες για τα πουλιά, κα) δημιουργεί πολλά σημεία οπτικής εστίασης στον κήπο.

Η ύπαρξη του πευκοδάσους, η εύκολη μετάβαση από το σπίτι στον κήπο, η περιορισμένη χρήση του χλοοτάπητα, η φύτευση πολυετών ποωδών και αρωματικών φυτών συνέβαλλαν στην εύκολη συντήρηση, στην εξοικονόμηση ενέργειας του νερού δημιουργώντας ποικίλες εικόνες στον χώρο.

Εικόνα 20. Ο κήπος - δάσος στη Σάνη Χαλκιδικής
Πηγή: 40 Gardens in Greece (2008)

Μερικά από τα φυτά που χρησιμοποιήθηκαν στον κήπο αυτό είναι: γεράνια, ευώνυμο, γκαϊλλάρδια, λεβάντα, ρίγανη, δενδρολίβανο, θυμάρι, φασκόμηλο, αρμπαρόριζα, μυρτιά, πολύγαλα, αγγελική, ελαίαγνος, μετροσίδερος, μαργαρίτα, βεστρίγκια, γρεβιλέα, κισσός,

3.5.3 Ο ΠΑΡΑΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΚΗΠΟΣ

Σχεδιαστής: Βέκκος Κορνήλιος

Περιοχή: Λαγονήσι Αττικής

Προσανατολισμός: Ανατολικός

Η πέτρινη εξοχική κατοικία με εξαιρετική θέα στη θάλασσα, «υποδέχεται» ένα μαγευτικό κήπο με περισσότερα από 80 είδη φυτών. Με βασικό δομικό υλικό τη τοπική πέτρα, κατασκευάστηκαν γραφικοί διάδρομοι και καλντερίμια συνδέοντας το σπίτι και τις βεράντες με τον υπόλοιπο κήπο. Με αυτό τον τρόπο

δημιουργούνται αυτόνομοι χώροι, οι οποίοι χάρη στην προσεκτική μελέτη, απέκτησαν ξεχωριστή «ταυτότητα», ενταγμένοι πλήρως στο όμορφο φυσικό περιβάλλον της περιοχής.

**Εικόνα 21. Παραθαλάσσιος κήπος σε εξοχική κατοικία στο Λαγόνησι
Πηγή: 40 Gardens in Greece (2008)**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΝΗΣΙΩΤΙΚΩΝ ΚΗΠΩΝ

Από τη μελέτη των περιπτώσεων βγαίνει αβίαστα το συμπέρασμα πως η φύτευση ξηροθερμικών πολυετών ποωδών, αρωματικών φυτών, αειθαλών - φυλλοβόλων θάμνων και δένδρων συμβάλλει στην εύκολη συντήρηση του κήπου, στην εξοικονόμηση κατανάλωσης του νερού εντάσσοντας τον κήπο στο υπάρχον περιβάλλον. Η χρήση διακοσμητικών υλικών, υδάτινου στοιχείου (λίμνη, καταρρ και αδρανών υλικών (τοπική πέτρα, βότσαλο, ξύλο) βοηθά στη δημιουργία πολλών σημείων οπτικής εστίασης τα οποία είναι πόλος έλξης για τους επισκέπτες του κήπου. Επίσης, η περιορισμένη χρήση του χλοοτάπητα είναι σημαντική λόγω της έλλειψης νερού που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια.

ΜΕΡΟΣ Γ΄

ΜΕΛΕΤΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΥ ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΥ ΚΗΠΟΥ ΣΤΟ ΓΑΥΡΙΟ ΑΝΔΡΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

5.1 ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Το όνομα του νησιού προέρχεται κατά πάσα πιθανότητα από το στρατηγό Άνδρο έχοντα καταγωγή από την Κρήτη, μυθικό οικιστή της μινωικής περιόδου. Οι αρχαιολογικές ανασκαφές αποδεικνύουν την ύπαρξη ανεπτυγμένων οικισμών ακόμα και προγενέστερους τΜπατσίων μυκηναϊκών χρόνων. Το νησί εμφανίζεται στο προσκήνιο της ιστορίας κατά τη Γεωμετρική Περίοδο (9ος-7ος αιώνας π.Χ.), όπως μαρτυρούν ίχνη οικισμού που σώζονται στη Ζαγορά, στη ΝΔ ακτή του νησιού κοντά στο Ζαγανιάρι.

Πρωτεύουσα της Άνδρου κατά τη διάρκεια της κλασσικής εποχής είναι η Παλαιόπολη. Η ευημερία της περιόδου αυτής φαίνεται από την πλούσια νομισματοκοπία. Σχετικά ευρήματα μαζί με τον Ερμή της Άνδρου φιλοξενούνται στο Αρχαιολογικό Μουσείο στη Χώρα. Τον 7ο αιώνα π.Χ. η Άνδρος συμμετέχει μαζί με τους Χαλκιδείς στον αποικισμό της Χαλκιδικής και των παραλιακών περιοχών της Θράκης.

Η Άνδρος, ακολουθώντας μαζί με τα άλλα νησιά του Αιγαίου τη μοίρα της ηπειρωτικής χώρας, βρέθηκε διαδοχικά υπό την κατοχή των Ρωμαίων, των Φράγκων και των Οθωμανών. Από τον 11ο αιώνα μ.Χ. χρονολογούνται οι βυζαντινού ρυθμού εκκλησίες, όπως ο Ταξιάρχης στο Υψηλού, στη Μελίδα και στη Μεσαριά και η Κοίμηση της Θεοτόκου στο Μεσαθούρι. Το 14ο αιώνα ιδρύθηκε το μοναστήρι της Αγίας (Ζωοδόχος Πηγή) κοντά στο Μπατσί, ενώ η μονή Αγίου Νικολάου θεμελιώθηκε το 1560 και ανακατασκευάστηκε το 18ο αιώνα. Η μονή Παναχράντου ιδρύθηκε στα μέσα του 17ου αιώνα. Στην Αγία Τριάδα στο Κόροι το 1813 δημιουργήθηκε το πρώτο προεπαναστατικό σχολείο της Άνδρου, ιδρυτής του οποίου είναι ο Σαμουήλ Πλασίμης. Το σχολείο διαθέτει ανεξάρτητο κτίσμα, το οποίο φιλοξενούσε τους δασκάλους, καθώς και σημαντική βιβλιοθήκη.

Στις 10 Μαΐου 1821 ο Θεόφιλος Καϊρης υψώνει το λάβαρο της επανάστασης σηματοδοτώντας τη νεότερη ιστορία του νησιού, κατά την οποία η Άνδρος βρέθηκε στον κολοφώνα της οικονομικής της ευημερίας, χάρη στην ισχυρή ναυτιλία. Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι ο Ανδριώτης Δημήτρης Μωραΐτης εγκαινιάζει τη γραμμή Ελλάδας - Βορείου Αμερικής στις αρχές του 20ου αιώνα, ενώ το 1939 η Άνδρος είναι δεύτερη, μετά τον Πειραιά, σε αριθμό νηολόγησης πλοίων.

Τα χωριά του νησιού, οικεία και συνάμα τόσο διαφορετικά από τα υπόλοιπα στις Κυκλάδες, προσμένουν τον επισκέπτη για να προσφέρουν τη φιλοξενία τους. Η Χώρα της Άνδρου, η πρωτεύουσα του νησιού, κρατάει τα αδιαφιλονίκητα σκήπτρα της αρχοντιάς. Τα μεσαιωνικά, νεοκλασικά και νησιώτικα σπίτια της, τα στενά δρομάκια, τα μουσεία και οι παραλίες της αποτελούν μεγάλο πόλο έλξης των επισκεπτών. Πολύ κοντά στη Χώρα βρίσκεται η Μεσαριά, το μεσαιωνικό κέντρο του νησιού, που φιλοξενεί τον Ταξιάρχη Μιχαήλ, μια σπουδαία βυζαντινή εκκλησία χτισμένη το 1158. Οι Μένητες είναι ένα καταπράσινο χωριό με άφθονα τρεχούμενα νερά, περιβόλια και μεγάλα πλατάνια. Οι Στενιές εντυπωσιάζουν τον επισκέπτη μιας και είναι ένα από τα ομορφότερα χωριά του νησιού, με όμορφα αρχοντικά. Λίγο ψηλότερα βρίσκονται τα Αποίκια, χωριό γνωστό από την πηγή Σάριζα, αλλά και από την Πυθάρα, ένα βιότοπο εκπληκτικής ομορφιάς με λίμνες και καταρράκτες.

Στο βόρειο τμήμα του νησιού βρίσκονται δυο σημαντικοί οικισμοί, το Γαύριο και το Μπατσί. Ο πρώτος φιλοξενεί το λιμάνι, ενώ και οι δυο μαζί διαθέτουν τη κύρια τουριστική υποδομή του νησιού. Γραφικά χωριά με πολλές ταβέρνες και καφεενεδάκια, προσφέρουν στον επισκέπτη κάθε είδους υπηρεσία και διασκέδαση. Προχωρώντας βορειότερα βρίσκεται μια πληθώρα οικισμών όπως Χάρτες, Καλυβάρι, Βαρίδι, Αμόλοχος, Βιτάλη, Μακροτάνταλο, Αγ. Πέτρος. Οικισμοί αγροτικοί σε ένα ορεινό τοπίο, που καταλήγει σε όμορφες απόμερες παραλίες. Ανηφορίζοντας πάνω από το Μπατσί ο επισκέπτης θα συναντήσει την Κατάκοιλο, το Απροβάτου, την Αρνη, αλλά και το Ατένι στην ανατολική ακτή. Στα μισά της διαδρομής προς Χώρα βρίσκεται η Παλαιόπολη, η αρχαία πρωτεύουσα της Άνδρου, ένα καταπράσινο χωριό στην απότομη πλαγιά του βουνού, με σημαντικά αρχαία ευρήματα εκτιθέμενα στο Αρχαιολογικό Μουσείο.

Στο νότιο τμήμα του νησιού δεσπόζει ο Ορμος, ένα ήσυχο γραφικό χωριό με μεγάλη παραλία. Σε κοντινή απόσταση βρίσκονται τα Αηδόνια, με τα πυργόσπιτα, η

Πίσω Μεριά, το γραφικό Κόρθι, η Καπαριά, η Αλαμανιά, οι Χώνες. Ανηφορίζοντας προς το εντυπωσιακό Κάστρο Φανερωμένης υπάρχει το Πισκοπειό, τη Λαρδιά, το Γιανισαίο το Μέσα και Εξω Βουνί και το Κοχύλου. Στο τέλος του φαραγγιού Διποτάματα βρίσκεται το Συνετί.

5.2 ΧΑΡΤΗΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Η Άνδρος είναι το βορειότερο νησί των Κυκλάδων και δεύτερο σε έκταση μετά τη Νάξο. Διοικητικά, αποτελεί επαρχία με τρεις δήμους: της Άνδρου του Όρθιου και της Ιδρύασας. Στην απογραφή του 1991 ο πληθυσμός του νησιού ήταν 8.781 κάτοικοι.

Το νησί έχει έκταση 374 τετραγωνικά χιλιόμετρα και σχήμα επίμηκες με διεύθυνση από Β-ΒΔ προς Ν-ΝΑ. Έχει ορεινή τοπογραφία με μια κεντρική οροσειρά που κορυφώνεται στο Πέταλο και την Κουβάρι (ψηλότερη κορυφή είναι ο Προφήτης Ηλίας στα 997 μ.).

Το κύριο λιμάνι του νησιού είναι το Γαύριο, με τακτική σύνδεση με τη Ραφήνα, ενώ τα λιμάνια στο Μπατσί, στη Χώρα και στο Κόρθι διαθέτουν υποδομή ιδιωτικών και αλιευτικών σκαφών.

Εικόνα 22. Ο χάρτης της Άνδρου

Πηγή: http://www.ferries.gr/greek-islands-ferry/ferry_andros.html

Στη δυτική πλευρά της Άνδρου βρίσκονται οι μεγάλες υπήνεμες αμμώδεις παραλίες του νησιού, εύκολα προσπελάσιμες και αξιοποιημένες τουριστικά. Όσοι αναζητούν ησυχία και άγρια ομορφιά, θα τη βρουν στις παραλίες της βορειοανατολικής και νοτιοανατολικής πλευράς.

Το νησί έχει αρκετά ποτάμια, ρέματα, χείμαρρους και πολλές πηγές. Οι ρεματιές έχουν πλούσια βλάστηση με πλατάνια και καρυδιές και στις πλαγιές, ιδιαίτερα στα νότια, αφθονούν οι βελανιδιές. Μεγάλο μέρος των πλαγιών έχει διαμορφωθεί από πολύ παλιά σε πεζούλες, με τη βοήθεια ξερολιθιών, που λέγονται "αιμασιές". Γύρω από τους οικισμούς απλώνονται ελαιώνες, κτήματα με λεμονιές και περιβόλια. Στα νερά και στην πλούσια βλάστησή της οφείλει η Άνδρος και τις αρχαίες προσωνυμίες της, Δρούσα, Λασία, Παναγία και Επάγεις.

Στη βορειοδυτική πλευρά του νησιού η βλάστηση είναι θαμνώδης εντός της οποίας υπάρχουν πέρδικες, γεράκια ακόμα και σπανιότερα είδη αρπακτικών πουλιών, όπως ο σπαστός, ενώ στις απόκρημνες ακτές του νησιού φωλιάζουν αγριοπερίστερα και πετροχελίδονα. Το Γαύριο γνωρίζει τα τελευταία χρόνια μεγάλη ανάπτυξη. Εκτός από το λιμάνι, διαθέτει πλέον ικανοποιητική τουριστική υποδομή και πολλές επιλογές διασκέδασης. Μαζί με το κοντινό Μπατσί, αποτελούν τον κύριο πόλο έλξης των επισκεπτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ: ΝΗΣΙΩΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

6.1 ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η Άνδρος έχει πλούσια χλωρίδα και πανίδα με πολλά είδη που έχουν χαρακτηριστεί ως προστατευόμενα. Αυτό οφείλεται κυρίως στη γεωιστορία, τη γεωμορφολογία, την τοπογραφία και την ποικιλία των πετρωμάτων της. Με βάση πρόσφατες εκτιμήσεις η χλωρίδα των Κυκλάδων αποτελείται από 1640 περίπου φυτικά είδη. Στην Άνδρο υπάρχουν 10 φυτικές τάξεις που ανήκουν στις σπάνιες, 5 φυτικές τάξεις για τις οποίες δεν υπάρχουν αρκετά στοιχεία και τουλάχιστον 12 που προστατεύονται νομικά στην Ελλάδα.

Ένα από τα πλέον χαρακτηριστικά φυτά της Άνδρου είναι ο Σφένδαμος (*Acer cretica*). Πρόκειται για ένα είδος δένδρου με φύλλα αντίθετα και άνθη μονογενή ή διγενή στο ίδιο δέντρο. Υπάρχουν πολλά είδη σφενδάμου αλλά τα κυριότερα είναι: ο ψευτοπλάτανος, ο πλατανοειδής σφένδαμος και ο πεδινός σφένδαμος. Επίσης συναντάτε η Δρυς ή αλλιώς Βελανιδιά (*Quercus macrolepis*), η οποία θεωρούνταν από τους αρχαίους Έλληνες ιερό δέντρο, αφιερωμένο στο Δία και αποτελούσε σύμβολο δύναμης.

Στο νησί απαντώνται 22 είδη πεταλούδων ενώ 11 ακόμη είδη ενδημούν στις υπόλοιπες Κυκλάδες. Προστατευόμενα είδη είναι: το κολεόπτερο *Callimorpha quandripunctaria*, το οποίο υπάρχει και στη Ρόδο συναντάται και στο Κεντρικό Ορεινό Όγκο (Βουρκωτή – Άρνη) – NATURA 2000 και στα Διποτάματα. Ακόμη προστατευόμενο είδος είναι το λεπιδόπτερο *Hipparchia aristaeus*. Επίσης, έχουν καταγραφεί 180 είδη πτηνών, από τα οποία 46 φωλιάζουν στο νησί. Σημαντικές περιοχές για τα πουλιά της Άνδρου, είναι αυτές του κεντρικού τμήματος του νησιού (κόλπος Βιταλίου, τα βουνά Αγ. Σαράντα και Πέταλο, ο όρμος Άχλα). Μεγάλο ορνιθολογικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα ρέματα Βόρης και Άρνης, τα οποία υπάγονται σε περιοχή Natura 2000. Ένα από τα σημαντικότερα προστατευόμενα είδη ορνιθοπανίδας της Άνδρου είναι ο Πορφυροτσικνιάς (*Ardea purpurea*).

6.2 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Ο πληθυσμός του νησιού κατά την απογραφή του 1991 ήταν 8.781 κάτοικοι. Στους πίνακες παρακάτω παρατηρείται η ενασχόληση των κατοίκων του νησιού κυρίως με τον τριτογενή τομέα παραγωγής (όπως το εμπόριο).

ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ					
	ΣΥΝΟΛΟ	ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΔΕ ΔΗΛΩΣΑΝ
ΑΝΔΡΟΣ	2658	808	573	1201	76
ΠΟΣΟΣΤΟ	100%	30,40%	21,55%	45,20%	2,85%
ΓΑΥΡΙΟ	253	52	63	123	15
ΠΟΣΟΣΤΟ	100%	20,55%	24,90	48,62%	5,93%

Πίνακας 5. Απασχολούμενοι ανά τομέα στο νησί

Στον πίνακα γίνεται φανερό ότι ο πληθυσμός του νησιού κατανέμεται σχεδόν ίσα σε άνδρες και γυναίκες.

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΝΗΣΟΣ ΑΝΔΡΟΥ	4443	4338	8781
ΔΗΜΟΣ ΑΝΔΡΟΥ	780	818	1598
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΜΟΛΟΧΟΥ	20	22	42
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΝΩ ΓΑΥΡΙΟΥ	57	56	113
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΠΟΙΚΙΩΝ	132	142	274
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΠΡΟΒΑΤΟΥ	182	146	328
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΡΝΑ	102	84	186
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΒΙΤΑΛΙΟΥ	40	36	76
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΒΟΥΡΚΩΤΗΣ	65	71	136
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΓΑΥΡΙΟΥ	383	364	747
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΠΠΑΡΙΑΣ	91	80	171
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΑΚΟΙΛΟΥ	97	93	190
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΟΡΘΙΟΥ	270	303	573

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΟΧΥΛΟΥ	86	98	184
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΑΜΥΡΩΝ	166	154	320
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΟΤΑΝΤΑΛΟΥ	143	101	244
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΑΡΙΑΣ	415	424	839
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΠΑΤΣΙΟΥ	397	379	776
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΟΡΜΟΥ ΚΟΡΘΙΟΥ	300	294	594
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΟΥ	102	89	191
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΑΛΑΙΟΠΟΛΕΩΣ	93	71	164
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΙΤΡΟΦΟΥ	158	140	298
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΤΕΝΙΩΝ	159	169	328
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΥΝΕΤΙΟΥ	127	140	267
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΦΕΛΛΟΥ	78	64	142

Πίνακας 6. Απασχολούμενοι ανά φύλο στο νησί

6.3 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Σήμερα η Άνδρος παρουσιάζει πολύ περιορισμένη κτηνοτροφία αλλά και μικρή γεωργία. Πολλοί εκ των κατοίκων της στράφηκαν στη ναυτιλία από όπου και πολλές σπουδαίες ναυτικές οικογένειες.

Αυτό που παρατηρείται σήμερα είναι ότι οι κάτοικοι στρέφονται στη δημιουργία συνεταιρισμών. Κάποιοι από τους πιο γνωστούς συνεταιρισμούς του νησιού είναι:

- ο Μελισσοκομικός Συνεταιρισμός Άνδρου, ο οποίος με το σύγχρονο εξοπλισμό που διαθέτει, τη διοργάνωση επιμορφωτικών εκδηλώσεων και άλλων δραστηριοτήτων, προβάλλει το Ανδριώτικο μέλι και παρέχει στους μελισσοκόμους χρήσιμη συμβουλευτική υποστήριξη για τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων τους, την αύξηση της παραγωγής και συμβάλει στη διαρκή παρακολούθηση όλων των σύγχρονων εξελίξεων στο μελισσοκομικό τομέα.
- ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Κορθίου «Η Αγρομέλισσα», ιδρύθηκε το 2003 και αριθμεί 30 μέλη. Βασικοί αλλά όχι και μοναδικοί άξονες της δράσης του

είναι η αναβίωση των παραδοσιακών συνταγών και η προώθηση τοπικών τυποποιημένων προϊόντων εντός και εκτός Άνδρου.

- ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Γυναικών Δήμου Υδρούσας, όπου οι γυναίκες δημιουργούν παραδοσιακές συνταγές με πρώτες ύλες αποκλειστικά από παραγωγούς του νησιού, που διατηρήθηκαν από στόμα σε στόμα, παρασκευάζονται και συσκευάζονται με σεβασμό στην παράδοση αλλά και στον επισκέπτη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ: ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Η απογραφή των οικολογικών δεδομένων είναι ένας οδηγός που με βάση αυτόν, ανιχνεύεται η επίδραση των φυσικών φαινομένων στον πλανήτη. Επίσης βοηθάει τον κηποτέχνη στην επιλογή του φυτικού υλικού, ώστε τα φυτά να βρεθούν στις κατάλληλες γι' αυτά συνθήκες και να ευδοκιμήσουν.

7.1 ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Κλίμα, σύμφωνα με τους αρχαίους Έλληνες, είναι η κλίση των ηλιακών ακτινών προς την επιφάνεια του εδάφους. Όπως τόνισε και ο Ερατοσθένης, η γωνία αυτή έχει μεγάλη σημασία γιατί ρυθμίζει την ένταση της ηλιακής ακτινοβολίας που προσπίπτει στο έδαφος από την οποία εξαρτάται η θερμοκρασία του αέρα, η οποία αποτελεί μάλιστα και τον σπουδαιότερο κλιματικό παράγοντα.

Σαν κλίμα δε νοείται μόνο η μέση καιρική κατάσταση πάνω σε μία περιοχή αλλά και οι αποκλίσεις από τη μέση τιμή οι οποίες καθορίζονται, όπως και η μέση καιρική κατάσταση από παρατηρήσεις τουλάχιστον 30 χρόνων.

Το κλίμα χαράσσει τα όρια και τις ζώνες της βλάστησης, ρυθμίζει τη διαμονή των ζώων και κανονίζει τα σχετικά με τη ζωή του ανθρώπου πάνω στη γη. Ζώα, φυτά, γεωργικά και μη προϊόντα, βιομηχανία και εμπόριο, τέχνες και πολλά άλλα χαρακτηριστικά των διαφόρων τόπων εξαρτώνται από το κλίμα. Γενικά η φυσιογνωμία, η φυσική μορφή και η οικονομία μιας χώρας είναι ως επί το πλείστον προϊόν του κλίματος.

Η επίδραση του κλίματος, όχι μόνο στο υλικό αλλά και στο πνευματικό και ηθικό στοιχείο του ανθρώπου είναι μεγάλη και αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες στη δημιουργία και εξέλιξη του πολιτισμού πάνω στη γη. Οι εξοχότεροι πολιτισμοί αναπτύχθηκαν και άκμασαν κάτω από τα πιο εύκρατα

κλίματα και πρώτος ο Ιπποκράτης, πατέρας της Βιομετεωρολογίας και της Βιοκλιματολογίας, τόνισε την επίδραση που ασκεί το κλίμα στον άνθρωπο.

Κάθε πόλη έχει τον δικό της κατά περιοχή πολεοδομικό κανονισμό, προσανατολισμό και άλλους παράγοντες, οι οποίοι συνθέτουν ένα ιδιαίτερο κατά περίπτωση κλίμα. Γενικά, οι παράγοντες που επηρεάζουν το κλίμα της πόλης είναι οι ακόλουθοι:

- η τοπογραφική διαμόρφωση του χώρου
- το ανάγλυφο της αστικής περιοχής
- οι εδαφολογικές συνθήκες της πόλης
- η πυκνότητα και η διακίνηση του πληθυσμού
- η πυκνότητα των οικοδομών
- η επίδραση των βιομηχανικών περιοχών
- η κατανομή και διάταξη του πρασίνου

Η επίδραση του πρασίνου έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της θερμοκρασίας του γειτονικού αέρα, την αύξηση της σχετικής υγρασίας, την ελάττωση των θερμομετρικών διακυμάνσεων κλπ.

Το πράσινο στη διαμόρφωση του τοπικού κλίματος συσχετίζεται με τη διεύθυνση και την ένταση του ανέμου, με την απορροφητικότητα ή μη του εδάφους και με την εποχή. Τη σπουδαιότητα του πρασίνου όσον αφορά τη βελτίωση των μικροκλιματικών συνθηκών των πόλεων έχουν κατανοήσει οι ανεπτυγμένοι λαοί. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη λήψη διαφόρων μέτρων προστασίας και επεκτάσεως του υπάρχοντος πρασίνου. Τα κατώτερα παραδεκτά όρια επιφάνειας πρασίνου ανά κάτοικο στις πόλεις κυμαίνονται από 8 – 12 m². Σήμερα αυτό δεν είναι ιδιαίτερα εφικτό. Είναι ιδιαίτερα σημαντική η πυκνότητα των κτιρίων και των βιομηχανικών συγκροτημάτων γιατί επηρεάζει άμεσα το μικροκλίμα στο κέντρο των πόλεων και έμμεσα στις περιοχές γύρω από την πόλη.

Το κυριότερο πρόβλημα είναι η ρύπανση του αέρα, που βρίσκεται σε πολύ μεγάλα επίπεδα, εφόσον οι πόλεις λειτουργούν σαν νησίδες θερμότητας, σε σχέση με το ύπαιθρο. Τα μόρια της σκόνης παγιδεύονται λόγω θερμότητας στον αέρα, ελαττώνουν το ηλιακό φως κατά 15 – 20 %. Το ίδιο γίνεται λόγω της ομίχλης και του νέφους. Ο αρχιτέκτονας τοπίου - γεωπόνος προσπαθεί να μεταβάλλει τις ειδικές αυτές κλιματικές συνθήκες κυρίως με τη χρησιμοποίηση φυτών.

7.2 ΟΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Οι κλιματικοί παράγοντες που επιδρούν στα οικοσυστήματα είναι:

- Σχετική υγρασία
- Θερμοκρασία
- Βροχοπτώσεις
- Άνεμος
- Ηλιοφάνεια

Τα στοιχεία συλλέχθηκαν από τη Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία (ΕΜΥ) και έχουν μετρηθεί στον σταθμό της Νάξου, που είναι ο κοντινότερος στην Άνδρο και ενδεχομένως να υπάρχουν και αποκλίσεις. Αφού τα νησιά έχουν διαφορετικές γεωγραφικές θέσεις δηλαδή η Άνδρος είναι πιο κοντά στην Εύβοια και έτσι τα βουνά της Εύβοιας αλλάζουν κάποια από τα δεδομένα (πχ. ελάττωση βορειοδυτικών ανέμων, ελάττωση – αύξηση των βροχοπτώσεων κλπ). Οι παράγοντες που μελετήθηκαν αναλύονται στη συνέχεια.

7.2.1 ΣΧΕΤΙΚΗ ΥΓΡΑΣΙΑ

Η σχετική υγρασία είναι μία έκφραση της περιεκτικότητας της ατμόσφαιρας σε υδρατμούς και ορίζεται ως ο λόγος της μάζας των περιεχόμενων υδρατμών σε δεδομένο όγκο αέρα προς τη μάζα των υδρατμών που θα έπρεπε να περιέχει ο ίδιος όγκος αέρα για να είναι κορεσμένος στην ίδια θερμοκρασία.

Η χαμηλή σχετική υγρασία αέρα αν είναι παροδική δεν προκαλεί συμπτώματα. Αν συνοδεύεται όμως από δυνατό άνεμο και υψηλές θερμοκρασίες προκαλεί μεγάλη απώλεια νερού από τα φυλλώματα των φυτών. Το νερό δεν μπορεί να αναπληρωθεί και τα φυτά παρουσιάζουν συμπτώματα δίψας. Αντίθετα, η υψηλή σχετική υγρασία ευνοεί μυκητολογικές και βακτηριολογικές ασθένειες.

Βάση των στοιχείων που παρατίθενται στον πίνακα που ακολουθεί, τα μεγαλύτερα ποσοστά υγρασίας εμφανίζονται κατά τους μήνες Δεκέμβριο – Ιανουάριο με μικρές διαφορές από τους υπόλοιπους μήνες. Παρατηρείται ότι η σχετική υγρασία σε όλη τη διάρκεια του χρόνου βρίσκεται σε ικανοποιητικά επίπεδα για την ανάπτυξη των φυτών.

ΕΘΝΙΚΗ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

Τμήμα Στατιστικής

Κλιματολογική Βάση Δεδομένων DATACLIM

ΣΤΑΘΜΟΣ ΝΑΞΟΣ 732

ΠΛΑΤΟΣ 37° 06' N ΜΗΚΟΣ 25° 23' ΥΨΟΣ ΒΑΡΟΣ 9.8 ΜΕΤΡΑ

ΜΕΣΗ ΣΧΕΤΙΚΗ ΥΓΡΑΣΙΑ (6 + 12 + 18) / 3

ΕΤΟΣ	ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡΤ	ΑΠΡ	ΜΑΪ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠΤ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ
1987	71,8	69,5	67	67,6	65,8	64,8	64,7	65,2	69,2	70,2	76,4	71,7
1988	73,3	72,4	71,1	72,7	71,1	64,5	66,7	68,9	66,6	73,2	70,3	72,9
1989	68,4	67,9	75,3	70,5	70,2	66,6	71,8	72,6	71,5	75,2	74,9	77,8
1990	70,8	70,4	72,4	71,4	67,5	66,8	67,4	71,8	73,9	80,4	74,4	74,2
1991	72,9	72,9	77,7	72,6	70,5	68,2	70,3	72,2	70,3	70	74,8	72,3
1992	67,8	63,9	67,5	69,1	72,8	68,6	69,8	72,4	68,9	71,1	70,7	72,1
1993	73,6	68,3	67	70,6	73	65,2	65,3	71,3	67,5	72,8	76	78,3
1994	79,5	74,6	73,8	67,8	66,5	64,5	67,4	65,7	70,5	77,2	71,5	74,4
1995	76,5	73,9	68,1	69,1	66,9	64,7	68,5	68,4	68,4	72,4	73,9	77,1
1996	73,2	72,9	70,8	65	68,9	63,5	64,3	69,5	66,1	69,4	73,2	75
1997	71,5	68,1	64,2	66,5	65,8	66,1	64,3	69	68,9	73,3	76,2	72,1
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	72,66	70,43	70,44	69,35	69	65,77	67,31	69,72	69,25	73,20	73,84	74,35

Εικόνα 23. Σχετική υγρασία

7.2.2 ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ

Η θερμοκρασία του αέρα, σε συνδυασμό με την υγρασία, θεωρείται από τα βασικότερα κλιματικά στοιχεία τα οποία συντελούν στη διαμόρφωση του κλίματος μιας περιοχής. Η θερμοκρασία του αέρα είναι αποτέλεσμα της ηλιακής ακτινοβολίας. Εξαρτάται γενικά από το γεωγραφικό πλάτος της περιοχής, το υψόμετρο, τον προσανατολισμό, τον οριζόντιο και κατακόρυφο διαμελισμό της, τη γειτνίαση με τη θάλασσα και άλλους δευτερεύοντες παράγοντες.

Οι μέγιστες και ελάχιστες τιμές της θερμοκρασίας έχουν μεγάλη σημασία, τόσο από κλιματικής άποψης, όσο και από πρακτικής εφαρμογής. Αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες για την οριζόντια και κατακόρυφη εξάπλωση των φυτών. Στον πίνακα παρακάτω παραθέτονται η μέση θερμοκρασία του νησιού ανά έτος (1999 – 2009) και ανά μήνα. Είναι φανερό από τα παραπάνω στοιχεία του πίνακα πως στο νησί δεν υπάρχουν πολύ υψηλές θερμοκρασίες κατά τους καλοκαιρινούς μήνες και ούτε πολύ χαμηλές τους χειμερινούς μήνες.

ΕΘΝΙΚΗ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ
Τμήμα Στατιστικής

Κλιματολογική Βάση Δεδομένων DATACLIM

ΣΤΑΘΜΟΣ ΝΑΞΟΣ 732

ΠΛΑΤΟΣ 37° 06' N ΜΗΚΟΣ 25° 23' E ΥΨΟΣ ΒΑΡΟΜΕΤΡΟΥ 9.8 ΜΕΤΡΑ

ΜΕΣΗ ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ (6 + 12 + 18 + 18) / 4

ΕΤΟΣ	ΙΑΝ	ΦΕΒΡ	ΜΑΡΤ	ΑΠΡ	ΜΑΪ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠΤ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ
1987	13,3	12,7	10,2	15,2	18,6	23,5	25,4	25,2	23,1	18,4	15,4	13,3
1988	13,1	11,7	13,2	15,5	19,9	24,6	26,4	25	23,6	18,4	13,7	12,8
1989	11	12,2	14,2	17,4	18,7	23,4	24,2	24,7	23,5	18,7	15,3	13,3
1990	11,2	12,4	14,3	17	19,1	23,1	24,6	24,1	22,9	19,8	18,2	14
1991	11,6	12	13,9	15,9	18,9	23,4	24,7	25	22,4	20,2	16,1	10,4
1992	11,4	10,2	12,6	16	17,7	23,6	23,9	25,1	22,2	22,2	16,6	11,7
1993	11,7	10,1	12,8	15,6	19,4	23,9	24,7	24,7	23,5	21,3	15,7	14,4
1994	13,4	12,6	13,7	17,6	20,8	23	24,9	26,1	25,3	22,1	16,1	12,9
1995	12,9	13,8	14,2	15,8	19,6	25,5	25,2	25,2	24,3	18,4	14	14,2
1996	11,6	12,3	11,5	15,2	21,1	23,3	24,9	25,1	23,8	19,1	16,8	15
1997	13,3	12,2	12,5	13,8	19,7	24,2	26,3	24,6	20,9	18,9	16,6	14
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	12,27	12,01	13	15,90	19,40	23,77	25	24,98	23,22	19,77	15,86	13,27

Εικόνα 24. Θερμοκρασία

7.2.3 ANEMOS

Πρόκειται για τον κινούμενο ατμοσφαιρικό αέρα. Για την παραγωγή ανέμου πρέπει να υπάρχει κατά τον ίδιο χρόνο, μεταξύ των τόπων διαφορά ατμοσφαιρικής πίεσης, που τις πιο πολλές φορές οφείλεται σε διαφορά θερμοκρασίας.

Η ταχύτητα του ανέμου (δηλαδή η ένταση του) είναι ένας ενδιαφέρον παράγοντας ιδιαίτερα για τα ετήσια ανθοφόρα φυτά που είναι συνήθως πιο ευαίσθητα στον δυνατό άνεμο ιδιαίτερα όταν βρίσκονται σε ανοιχτό χώρο. Ο δυνατός αέρας, εκτός από τις μηχανικές βλάβες που προκαλεί, συμβάλλει στο στέγνωμα του φυτού και στην απώλεια της υγρασίας.

Επίσης η διεύθυνση του ανέμου, το σημείο δηλαδή του ορίζοντα από το οποίο πνέει ο άνεμος, είναι ένα ακόμη στοιχείο που ενδιαφέρει τον τεχνικό κήπου για να μελετήσει από ποιες κατευθύνσεις θα πρέπει να προστατευτούν τα φυτά και με ποιόν τρόπο.

Η πνοή των ανέμων μπορεί να είναι ευεργετική όταν αφαιρεί μέρος εδαφικού νερού από υγρό έδαφος για διευκόλυνση μιας καλλιεργητικής εργασίας. Τις περισσότερες όμως φορές είναι δυσμενείς λόγω θραύσεων κλαδιών, ξεριζώματος φυτών, αύξησης της διαπνοής, μετάδοσης των ξηροσπορίων των μυκήτων σε μεγάλες αποστάσεις, πρόκληση τραυμάτων με μεταφορά σκόνης κ.α.

Σκόπιμο είναι για την προστασία των ευαίσθητων από τον άνεμο φυτών να τοποθετούνται από το σημείο που πνέουν οι πιο δυσμενείς άνεμοι δέντρα ανθεκτικά ως ανεμοθραύστες χωρίς όμως να ασφυκτιούν ή να σκιάζονται έντονα τα πιο μέσα φυτά.

Στον πίνακα παρακάτω υπάρχει ένας μέσος όρος των μετρήσεων κατά τις περιόδους 1999 – 2009. Βάση των στοιχείων βγαίνει το συμπέρασμα πως στην περιοχή επικρατούν κυρίως βόρειοι άνεμοι ακόμα και κατά τους καλοκαιρινούς μήνες (Ιούλιο – Αύγουστο), τα γνωστά μελτέμια, ενώ οι πιο σπάνιοι είναι οι ανατολικοί και οι δυτικοί άνεμοι. Η συχνότερη ένταση των ανέμων είναι 4 μποφόρ ενώ σπάνια πνέουν άνεμοι ισχυρότεροι των 9 μποφόρ.

ΕΘΝΙΚΗ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ
Τμήμα Στατιστικής

Κλιματολογική Βάση Δεδομένων

DATACLIM

ΣΤΑΘΜΟΣ ΝΑΞΟΣ 732

ΠΛΑΤΟΣ 37° 06' N

ΜΗΚΟΣ 25° 23' E

ΥΨΟΣ ΒΑΡΟΜΕΤΡΟΥ

9.8 ΜΕΤΡΑ

BEAUF	ΒΟΡΕΙΟΙ	ΒΟΡΕΙΟ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΙ	ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΙ	ΝΟΤΙΟ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΙ	ΝΟΤΙΟΙ	ΝΟΤΙΟ ΔΥΤΙΚΟΙ	ΔΥΤΙΚΟΙ	ΒΟΡΕΙΟ ΔΥΤΙΚΟΙ	ΗΡΕΜΙΑ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
0									8,562	8,562
1	1,698	0,701	0,383	1,84	1,095	0,35	0,164	0,438		6,669
2	4,567	2,037	0,526	2,847	2,749	0,898	0,307	0,931		14,862
3	6,155	2,607	0,099	1,259	3,066	1,292	0,296	1,029		15,803
4	8,816	3,406	0,033	0,81	2,99	1,457	0,263	0,975		18,75
5	6,79	1,829	0,011	0,438	1,489	0,723	0,099	0,942		12,321
6	7,918	1,457	0,011	0,361	0,865	0,504	0,077	1,325		12,518
7	4,337	0,646	0,011	0,164	0,274	0,131	0,011	0,734		6,308
8	2,366	0,383	0,011	0,077	0,11	0,033	0,011	0,361		3,352
9	0,383	0,077	0,011	0,022	0,022	0,011	0	0,077		0,603
10	0,12	0,022	0,011	0,011	0,011	0	0,011	0,022		0,208
> 11	0,011	0,011	0	0,011	0	0	0	0,011		0,044
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	43,161	13,176	1,107	7,84	12,671	5,399	1,239	6,845	8,562	100

Οι μετρήσεις εκφράζονται σε ποσοστά επί τοις εκατό (%)

Εικόνα 25. Άνεμος

7.2.4 ΗΛΙΟΦΑΝΕΙΑ

Το ηλιακό φως παίζει σημαντικό ρόλο για τη διαμόρφωση, τη δομή και τη διάταξη των φύλλων. Τα φύλλα που φωτίζονται καλά έχουν μεγαλύτερη περιεκτικότητα σε χλωροφύλλη από ότι τα φύλλα που δε φωτίζονται επαρκώς. Επίσης με την ηλικία τα περισσότερα φυτά γίνονται απαιτητικότερα σε φως.

Ηλιοφάνεια ονομάζεται το χρονικό διάστημα της μέρας που ο ήλιος δεν καλύπτεται από νέφη ή άλλα φυσικά ή τεχνητά εμπόδια. Η ηλιοφάνεια καθορίζει το είδος των φυτών σε μια περιοχή. Όταν βρεθούν έξω από τις κανονικές συνθήκες, η ανάπτυξη τους είναι περιορισμένη και οι αποδόσεις μειωμένες. Τα φυτά χωρίζονται σε μεγάλης ημέρας, μικρής ημέρας και ουδέτερα.

Η μεγαλύτερη ηλιοφάνεια συμπίπτει με το μέγιστο της θερμοκρασίας και αυτό μπορεί να επιφέρει εγκαύματα στα φυτά. Τα ευαίσθητα φυτά, τόσο στα εγκαύματα όσο και στη ξηρασία, τα σκιάζουμε και τα ποτίζουμε τακτικά.

Η ηλιακή ακτινοβολία παίζει σπουδαίο ρόλο στη φωτοσύνθεση των φυτών και στο φωτοπεριοδισμό της. Η ημερήσια διάρκεια, ένταση και ποιότητα της ηλιακής ακτινοβολίας επιδρούν με εμφανή και ρυθμιστικό τρόπο στην ανάπτυξη των φυτών.

Ο αριθμός των ωρών της ημέρας που απαιτούνται για την ανάπτυξη ή την αύξηση ενός φυτού λέγεται φωτοπερίοδος του φυτού. Ο τρόπος με τον οποίο ανταποκρίνεται το φυτό στη διάρκεια της ημέρας, με την αξιοποίηση του φωτός της, λέγεται φωτοπεριοδισμός. Η φωτοπερίοδος επηρεάζει και τη βλαστική αύξηση, το σχήμα των φύλλων, το πέσιμο των φύλλων, το χρωματισμό, την ανάπτυξη των ριζών, την ωρίμανση και το θάνατο των φυτών.

Φυτά με λιγιστές ανάγκες σε φως, ή μικρής φωτοπεριόδου, ή βραχείας ημέρας (χρειάζονται περίπου 8 - 9 ώρες φωτεινής περιόδου ανά εικοσιτετράωρο). Κρίσιμο στοιχείο για το φαινόμενο του φωτοπεριοδισμού δεν αποτελεί η διάρκεια της ημέρας αλλά της νύχτας. Φυτά με μεγάλες ανάγκες σε φως, ή μεγάλης φωτοπεριόδου, ή μακράς ημέρας (χρειάζονται 13 - 16 ώρες για να δέσουν τα άνθη τους και να μεγαλώσουν τους καρπούς τους). Φυτά με ενδιάμεσες ανάγκες σε φως, (χρειάζονται 10-12 ώρες). Φυτά που ανεξάρτητα από τη διάρκεια μέρας ανθίζουν, τα λεγόμενα ουδέτερα φυτά ή ουδέτερης φωτοπεριόδου ή ουδέτερα φυτά. Αυτός είναι ο λόγος που οι τεχνικοί κήπων προτιμούν το χειμώνα τα φυτά μικρής ημέρας, ενώ το καλοκαίρι μεγάλης ημέρας.

Η ένταση της ακτινοβολίας κοντά στο έδαφος έχει μεγάλη σημασία για την ανάπτυξη των φυτών. Το 70% της ακτινοβολίας απορροφάται από τα φυτά και μετατρέπεται σε θερμότητα, απαραίτητη για τη διεξαγωγή της διαπνοής. Ένα άλλο μέρος της θερμότητας, ανταλλάσσεται με τη θερμότητα του ατμοσφαιρικού αέρα

που τα περιβάλλει. Η ανταλλαγή αυτή καθορίζει, τελικά, τις θερμοκρασίες των διαφόρων μερών του φυτού. Η ηλιακή ακτινοβολία είναι επίσης απαραίτητη για τη φωτοσύνθεση και πιο συγκεκριμένα, το ορατό φάσμα της. Όταν αυτή υπερβαίνει τις τιμές κορεσμού, τα φυτά δεν αναπτύσσονται πλέον ευνοϊκά. Η ιδιαίτερα υψηλή ένταση συνοδεύεται από ανάλογη αύξηση της θερμοκρασίας. Η υπερθέρμανση των φυτικών ιστών προξενεί ανωμαλίες στη λειτουργία της φωτοσύνθεσης και πρόσληψης νερού και θρεπτικών συστατικών.

Η ποιότητα του φωτός που φτάνει στην επιφάνεια του εδάφους εξαρτάται από το περιεχόμενο της σε υπεριώδες, ορατό και υπέρυθρο φως. Η υπεριώδης ακτινοβολία προξενεί βλάβες στα φύλλα και στα άνθη με τη μορφή κηλίδων. Από την ορατή ακτινοβολία, τα φυτά αξιοποιούν αυτή που το φάσμα της περιλαμβάνεται στο διάστημα 0,40 - 0,70m.

Η θερμική ακτινοβολία που προσφέρει θερμότητα στα σώματα τα οποία προσπίπτει αποτελείται από μήκη κύματος μεγαλύτερα από 0,76m, γι' αυτό λέγεται και μεγάλου μήκους ακτινοβολία. Στη φύση η ποιότητα του φωτός μεταβάλλεται από την παρουσία σύννεφου ομίχλης, βροχόπτωσης και καπνού καθώς και από τη θέση και το ύψος του ήλιου.

ΕΘΝΙΚΗ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ - ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
ΤΜΗΜΑ 1 ΕΛΕΓΧΟΥ - ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ

DATACLIM
ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1955 - 1997

ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΗ ΒΑΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΝΑΞΟΣ

732

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΠΛΑΤΟΣ Β 37° 06'

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΜΗΚΟΣ Α 25° 23'

ΥΨΟΣ ΣΤΑΘΜΟΥ 9.0 ΜΕΤΡΑ

ΥΨΟΣ ΛΕΚΑΝΗΣ ΒΑΡΟΜΕΤΡΟΥ 9.8 ΜΕΤΡΑ

ΥΨΟΣ ΑΝΕΜΟΜΕΤΡΟΥ 8.0 ΜΕΤΡΑ

ΜΗΝΕΣ	Μέση πίεση σε hPa στην επιφ. θάλασσας	ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΕΣ °C												Μέση σχετική υγρασία %		Μέση ηλιοφάνεια σε ώρες		Τυπική απόκλιση		Μέση νέφωση σε όγδοα		ΥΕΤΟΣ		Επικρατούσα δευθύνση ανέμου	Μέση ένταση ανέμου σε κόμβους
		Μέση	Τυπική απόκλιση	Μέση μέγιστη	Τυπική απόκλιση	Μέση ελάχιστη	Τυπική απόκλιση	Απόλυτως μέγιστη	Απόλυτως ελάχιστη	Μέση των απολύτως	Τυπική απόκλιση	Μέση των απολύτως	Τυπική απόκλιση	Μέση των απολύτως	Τυπική απόκλιση	Μέση σχετική υγρασία %	Τυπική απόκλιση	Μέση ηλιοφάνεια σε ώρες	Τυπική απόκλιση	Μέση νέφωση σε όγδοα	Μέσο ύψος σε χλμ	Μέγιστο 24ωρο σε			
ΙΑΝ	1016,8	12,1	0,9	14,4	1,1	9,4	0,9	22,2	0,4	18,5	1,3	3,9	1,8	74,0	5,4	113,2	21,4	4,8	67,6	56,0	B	15,4			
ΦΕΒΡ	1015,7	12,2	1,3	14,5	1,5	9,3	1,2	24,6	-1,0	19,5	1,8	3,8	1,9	72,3	4,2	117,2	25,7	4,7	54,2	57,1	B	15,7			
ΜΑΡΤ	1014,7	13,3	1,0	15,6	1,1	10,2	0,9	25,5	1,5	21,6	2,0	5,3	1,5	72,8	4,8	178,2	30,0	4,3	45,8	96,8	B	14,8			
ΑΠΡ	1013,1	18,0	0,9	18,6	1,1	12,4	0,8	30,5	4,4	26,3	2,0	7,9	1,3	70,7	4,7	229,0	26,2	3,6	17,4	26,0	B	11,5			
ΜΑΪ	1013,4	19,5	0,9	22,0	1,0	15,5	0,8	33,6	7,1	28,6	2,5	10,7	1,4	71,6	6,0	292,1	19,0	2,7	9,8	31,0	B	9,6			
ΙΟΥΝ	1012,3	23,3	0,7	25,8	1,0	19,4	0,6	36,8	12,0	31,8	2,2	15,0	1,3	68,7	4,8	344,9	16,7	1,3	2,6	16,2	B	9,7			
ΙΟΥΛ	1010,6	24,8	0,7	26,8	0,9	21,7	0,6	37,4	14,8	31,8	2,2	18,4	1,1	69,2	3,8	357,1	12,8	0,5	0,6	9,7	B	12,9			
ΑΥΓ	1011,0	24,7	0,8	26,6	1,1	21,8	0,7	36,6	13,6	31,2	2,0	18,5	1,3	70,7	4,2	338,9	8,1	0,5	2,0	74,8	B	13,4			
ΣΕΠΤ	1014,3	22,7	0,9	24,8	1,2	19,8	0,8	34,0	11,2	29,8	1,8	15,5	1,7	71,5	3,6	271,1	15,0	1,3	5,6	42,2	B	13,7			
ΟΚΤ	1016,7	19,5	1,4	21,8	1,8	16,7	1,1	32,2	7,2	27,0	2,2	11,8	2,0	73,7	3,3	209,0	20,1	2,9	36,6	73,2	B	14,3			
ΝΟΕ	1017,4	16,3	1,1	18,7	1,4	13,5	1,0	28,8	4,5	23,6	2,1	8,2	1,9	74,4	3,7	138,6	22,4	1,0	50,6	96,7	B	13,0			
ΔΕΚ	1016,5	13,7	1,0	15,9	1,2	10,9	0,9	24,0	2,0	20,3	1,6	5,6	1,5	74,6	4,0	111,6	21,5	4,5	68,7	71,3	B	14,8			
ΕΤΟΣ	1014,4	18,2		20,5		15,1		37,4	-1,0	25,7		10,4		72,0		2700,9		2,9	361,4	98,8		13,2			

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ: Ηλιοφάνεια 1977 - 1993

Απόλυτη μέγιστη Θερμοκρασία 37,4° σημειώθηκε την 30-07-1983
Μέγιστο ύψος υετού 24ωρου 98,8χλμ σημειώθηκε την 03-03-1972

Απόλυτη ελάχιστη Θερμοκρασία -1°C σημειώθηκε την 19-02-1983

Εικόνα 26. Ηλιοφάνεια

7.2.5 ΒΡΟΧΟΠΤΩΣΕΙΣ

Μεγάλη βαρύτητα δίνεται στο ποσοστό βροχής στις περιοχές όπου δεν υπάρχει δυνατότητα άρδευσης. Η ανομβρία του καλοκαιριού μαζί με τις υψηλές θερμοκρασίες και τους ανέμους συμβάλλουν στην καθημερινή φροντίδα των φυτών και το πότισμα, διαφορετικά τα αποτελέσματα θα είναι καταστρεπτικά. Η βροχή για να έχει ευεργετικά αποτελέσματα πρέπει να είναι μικρής έντασης αλλά μεγάλης συχνότητας και διάρκειας. Η βροχή μεγάλης έντασης προκαλεί διάβρωση του εδάφους και επιφανειακή απορροή. Έτσι γίνεται επικίνδυνη για το φυτό λόγω του ότι ανεβαίνει ο υδάτινος ορίζοντας και οι ρίζες παθαίνουν ανοξεία, ενώ μπορούν να γίνουν μεταφορείς μυκήτων και βακτηρίων.

Το ετήσιο ύψος βροχής και η διανομή του στις εποχές του έτους έχουν μεγάλη σημασία για την υδρολογία της περιοχής και τις ανθρώπινες δραστηριότητες. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η μηνιαία βροχόπτωση σε χιλιοστά (mm). Παρατηρείται ότι την μεγαλύτερη βροχόπτωση έχουν οι μήνες Δεκέμβριος – Ιανουάριος με μέσο όρο 67,90 και 68,9mm αντίστοιχα. Ενώ την μικρότερη βροχόπτωση παρατηρείται κατά τους καλοκαιρινούς μήνες Ιούνιο – Ιούλιο – Αύγουστο με τιμές 5,4 - 6,1 - 9,5mm. Το συνολικό ύψος των βροχοπτώσεων είναι 386,4mm μέγεθος μη ικανοποιητικό για την σωστή ανάπτυξη των φυτών.

ΕΘΝΙΚΗ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Γ / ΤΜΗΜΑ ΥΔΡΟΛΟΠΑΣ

ΣΤΑΘΜΟΣ ΝΑΞΟΣ WMO No 16 732

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΠΛΑΤΟΣ Β 37° 06' ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΜΗΚΟΣ Α 25° 23' ΥΨΟΣ ΒΑΡΟΜΕΤΡΟΥ 10 ΜΕΤΡΑ

ΜΕΤΕΩΡ. ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ: ΜΗΝΙΑΙΟ ΥΨΟΣ ΥΕΤΟΥ σε χιλιοστά (mm)

ΕΤΟΣ	ΙΑΝ	ΦΕΒΡ	ΜΑΡΤ	ΑΠΡ	ΜΑΪ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠΤ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ	ΟΛΙΚΟ
1931	51,2	73,2	3	10,5	27				69	24	37,5	78,8	374,2
1932	18	24,1	124,7	12,5	35					33	83	33	363,3
1933	111,2	84,5	37,5	13	24	17		1	47	2	24,5	69,3	431
1934	147,8	77,7	10,5	57,5		5				62	16	200,5	577
1935	180,5	22,9	48	8	3,5	10			18	27	27	92,8	437,7
1936	56	82,4	58	15,9	30			2		79,1	42,5	98,5	464,4
1937	44	58,8	11	11,5	4		20		1	119	101,5	73,5	444,3
1938	137	226,5	65	36					19	68	53	117,2	721,7
1939	81,8	92,5	212,5	3	9	69		3	17		38,7	76,4	602,9
1940	79,8	37,3	10,7	64,7	12	8			0,5	20,2	53,3	81	367,5
1941													
1942													
1955	80,7	19,9	18,5	41,8				2	5,6	60,1	103,3	75,6	407,5
1956	51,1	78,2	70,7	8,2	10,6	1,2				7,9	35,5	65,2	328,6
1957	108,3	4	31,3	8	39,5	11,5			29,8	26	38,5	75,2	372,1
1958	32,7	10,1	13,9	4,7	1,4				12,5	9,6	25	29,6	139,5
1959	67,4	4,2	28,5	6,4	10,5	1,7	19,8		0,1	28,8	30,4	65,4	263,2
1960	54,5	26,5	56,8	13,2	1,7				0,6	10,9	44,6	76,5	285,3
1961	113,7	48,1	31,7	0,5	42,4	1,7				77	18	128,5	461,6
1962	60,3	82,5	63,4	1,4	10,4	0,6			29,5	22,5	11	156,2	437,8
1963	29,1	47,2	27,5	5,8	21,8					42,2	32,9	75,9	282,4
1964	56,8	21,7	30	3	4,6	6,8			20,5	1,5	22,7	29,5	197,1
1965	68,3	71,2	72,8	18,1	33,7	15,5				10,4	8,1	41,6	339,7
1966	77,2	44	16,1	9,6	3	1,5			11,3	5,2	35,1	96,3	299,3
1967	50,7	32,6	23,4	37	6,4	1,1			1	28,5	54,1	51,9	286,7
1968	107	65	28,5	1,3	12,7	10,4		1,5	0,4	68,7	67,2	38,5	401,2
1969	109,5	12,5	55,7	37,3	4,1					3	2,4	134,8	359,3
1970	45,8	48,9	93,7	4,8	28,6	12,5		0,2		76	30,5	54,5	395,5
1971	138,5	106,3	56,7	7,2	1,3	0,2	4,7		0,2	3,2	19,4	33,1	370,8
1972	27,9	36,2	116,3	25,9	12,4		11,2	74,8		106	29	44	483,7

Βροχή μηνιαία

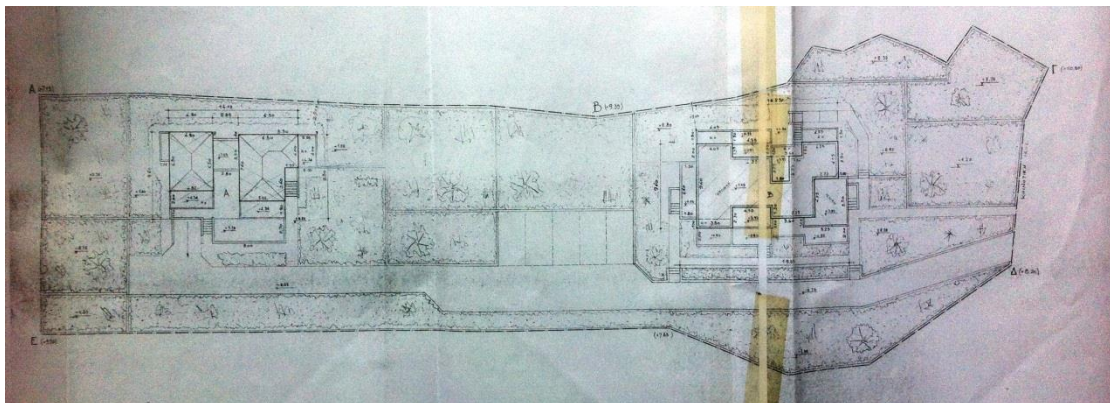
1973	152,3	43,4	28,3	71,7	0,6					0,6	26,1	26,9	31,7	381,6
1974	14,2	117,2	54,6	10	1,9					10,1	9,7	90	28,5	336,2
1975	59	65,7	35,1	38,3	4,4	20,6					6	91,2	69,5	389,8
1976	24,6	56	77,8	36,4	4,2	3,2	0,6		2,2	0,5	197	73,2	57,5	533,2
1977	32,7	6,4	0,6	8,6						24,8	33,3	13,5	57,8	177,7
1978	130,6	112,8	75,7	28,3	31,4					63,3	61,2	21,1	44,3	568,7
1979	50,4	66,9	17,2	2	1						60,3	93,4	94,3	385,5
1980	72,6	62,8	100,4	16,7	8,5						111,8	20,3	90	483,1
1981	235,3	103,6	3,1	19,8	8						0,8	139,2	146,4	656,2
1982	74,9	147,3	105,9	47,1	18,4	3,1					12	61,4	42,3	512,4
1983	9,5	70,6	37,2	5,6	2,7	0,3	0,2			0,6	14,3	96	113,9	350,9
1984	120,4	68,4	60,8	71,1	0,7							40,1	75,5	437
1985	131,8	49,9	65		2						37,6	26,3	61,2	373,8
1986	55,1	51,8	6,7	5,9	5,5	2,9				0,5	84,7	10,6	19,8	243,5
1987	35,1	35,6	77	14,2							14,2	92,7	48	316,8
1988	55,6	56,5	56,9	16,7	0,7						8,6	118,2	80,5	393,7
1989	1	5,3	74,7		22,3	3,8				2,8	54,9	31,1	15	210,9
1990		21,7	1,1	7,8		0,2			4	4,2	1,3	45,3	120,2	205,8
1991	58,3	40,4	34,7	32,3	18,7						38,9	52,6	81,1	357
1992	11,2	37,4	30,7	19,2	6,6						0,1	26	87,9	219,1
1993	52,1	75,1	26,7	14,1	17,8	11,1	0		0	0,5	0	164,6	12,6	374,6
1994	61,7	100	20,7	10,6	12,9	8					156,7	39	75,8	485,4
1995	69,4	1,8	41,8	17,8					0,7		14,7	112,7	49	307,9
1996	71	74,5	41,2	1,7	3,1					15	23,1	20,8	124,4	374,8
1997	48,2	98,5	61,5	19,5	3,3	0			0,5		18,8	62,1	41,1	353,5
1998	60,7	2	101,7	27	17,4					27,1	7	89,6	96,4	428,9
1999	115,2	66,6	67,5	8,3						35	22	23,2	42,6	380,4
2000	16,6	18,5	43,1	2,3	0,9						46,6	46,5	45,9	220,4
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	68,9	52,5	47,5	17,9	11	5,4	6,1	9,5		12,4	36,6	50,8	67,9	386,4

Εικόνα 27. Βροχοπτώσεις

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ: ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΧΩΡΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣ

8.1 ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΥΠΑΡΧΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΥ

Η πρώτη φάση για την καταγραφή του χώρου είναι η εύρεση και μελέτη του τοπογραφικού διαγράμματος, το οποίο παραχωρήθηκε από τους ιδιοκτήτες.

Σχέδιο 1. Τοπογραφικό διάγραμμα

Βάση του τοπογραφικού διαγράμματος το οικόπεδο καταλαμβάνει έκταση 2.887,35 m². Το οικόπεδο είναι περιφραγμένο με τσιμεντένια μάντρα, επενδυμένη με τοπική πέτρα, σε διάφορα ύψη. Η βόρεια πλευρά του οικοπέδου συνορεύει με τον κοινοτικό δρόμο, πλάτους 6m, και αποτελεί το σημείο εισόδου που οδηγεί στην κατοικία προς ενοικίαση και στον χώρο στάθμευσης. Η κατοικία προς ενοικίαση έχει κάλυψη 312,06m², αποτελείται από ισόγειο, όροφο, υπόγειο και βρίσκεται υπερυψωμένο κατά 0,80m από το επίπεδο της εισόδου. Περιμετρικά υπάρχουν χώροι φύτευσης συνολικής έκτασης 189,50m². Ο χώρος στάθμευσης καταλαμβάνει έκταση 592m².

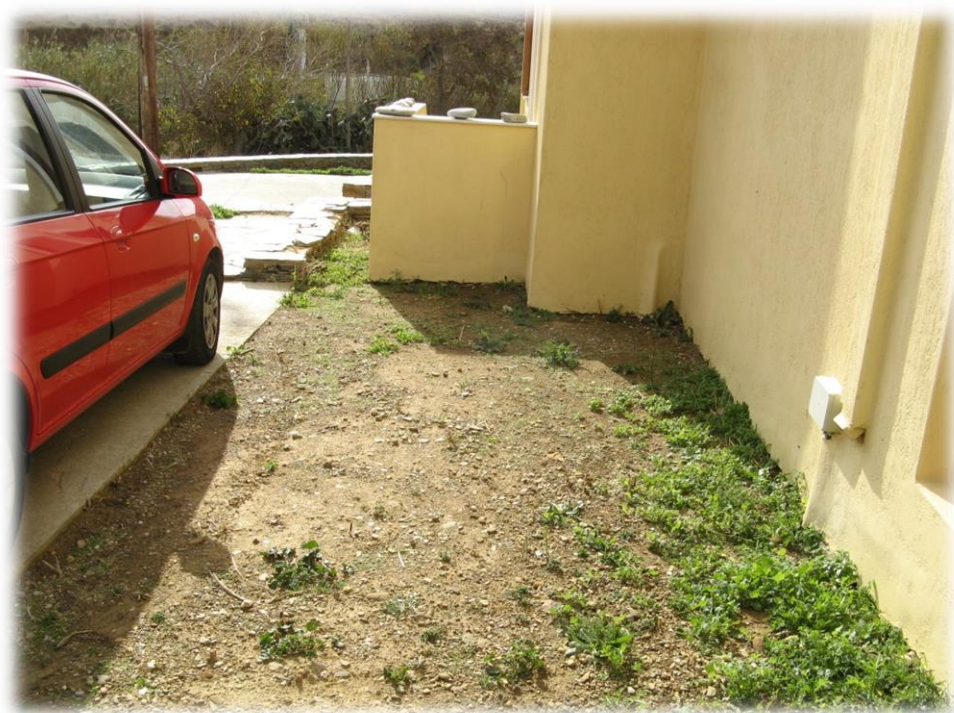
Εικόνα 28. Χώρος στάθμευσης
Πηγή: προσωπικό αρχείο

Εικόνα 29. Παρτέρια φύτευσης μπροστά από την κατοικία του ενοικιαστή
Πηγή: προσωπικό αρχείο

Εικόνα 30. Παρτέρι φύτευσης στην κατοικία του ενοικιαστή
Πηγή: προσωπικό αρχείο

Εικόνα 31. Παρτέρι στο πλάι της κατοικίας του ενοικιαστή
Πηγή: προσωπικό αρχείο

Εικόνα 32. Παρτέρια φύτευσης στο πίσω μέρος της κατοικίας του ενοικιαστή
Πηγή: προσωπικό αρχείο

Αριστερά της εισόδου υπάρχει ένας πλατύς διάδρομος, μήκους 117,78m, όπου διασχίζει το οικοπέδο οδηγώντας στη κατοικία του ιδιοκτήτη και το τέλος του οικοπέδου. Παράλληλα και αριστερά του διαδρόμου αυτού, και ενδιάμεσα με την περίφραξη υπάρχει χώρος φύτευσης εκτάσεως 83,57m².

Εικόνα 33. Ο διάδρομος όπως φαίνεται από την είσοδο του οικοπέδου
Πηγή: *προσωπικό αρχείο*

Εικόνα 34. Ο διάδρομος όπως φαίνεται από την νότια πλευρά του οικοπέδου
Πηγή: *προσωπικό αρχείο*

Η κατοικία του ιδιοκτήτη έχει κάλυψη $134,70\text{m}^2$, αποτελείται από ισόγειο, όροφο και υπόγειο και βρίσκεται υπερυψωμένο κατά $0,80\text{m}$ από το επίπεδο της εισόδου. Περιμετρικά υπάρχουν χώροι φύτευσης έκτασης $58,34\text{m}^2$. Στο νότιο τμήμα του οικοπέδου και αριστερά της κατοικία του ιδιοκτήτη υπάρχει χώρος φύτευσης $144,70\text{m}^2$, καθιστικός χώρος 47m^2 καθώς και ένα πηγάδι.

Εικόνα 35. Παρτέρι φύτευσης μπροστά από την κατοικία του ιδιοκτήτη
Πηγή: προσωπικό αρχείο

Εικόνα 36. Άποψη του χώρου φύτευσης στην κατοικία του ιδιοκτήτη
Πηγή: προσωπικό αρχείο

Στο δυτικό τμήμα του οικοπέδου και πίσω από τα κτίρια υπάρχουν διάδρομοι με χώρους φύτευσης, οι οποίοι οδηγούν στο κοινόχρηστο και μεγαλύτερο χώρο του οικοπέδου. Ο κοινόχρηστος χώρος, συνολικής έκτασης 711,10m², είναι υπερυψωμένος κατά 0,80m από το επίπεδο της εισόδου. Εφαπτόμενη της μάντρας είναι τοποθετημένη η αποθήκη.

Εικόνα 37. Ο κοινόχρηστος κήπος όπως φαίνεται από την κατοικία του ενοικιαστή
Πηγή: προσωπικό αρχείο

Εικόνα 38. Ο κοινόχρηστος κήπος όπως φαίνεται από την κατοικία του ιδιοκτήτη
Πηγή: προσωπικό αρχείο

Κατά την απογραφή του υπάρχοντος φυτικού υλικού διαπιστώθηκαν διάφορα είδη ζιζανιών όπως Τριφύλλι (*Trifolium repens*), Τσουκνίδες (*Urticaria dioica*), Βέλιουρας (*Sorgum halepense*), Ραδίκια (*Taraxacum officinale*). Το μεγαλύτερο μέρος του εδάφους του οικοπέδου καλύπτεται επιφανειακά και σε ύψος έως και 40cm με τριφύλλι. Διάσπαρτα εντοπίζουμε να φυτρώνουν τα υπόλοιπα ζιζάνια.

Εικόνα 39. Παρτέρι φύτευσης μπροστά από την κατοικία του ιδιοκτήτη
Πηγή: προσωπικό αρχείο

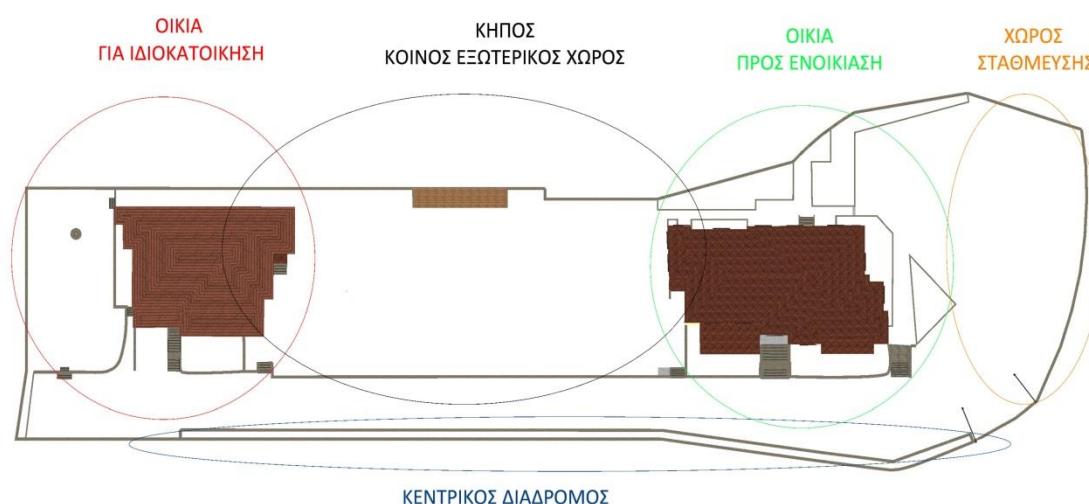
8.2 ΕΔΑΦΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Η δεύτερη φάση είναι η εδαφολογική μελέτη του οικοπέδου. Κατά την εκσκαφή για την θεμελίωση των οικημάτων βρέθηκαν μέτριοι βράχοι οι οποίοι φυλάχθηκαν για μελλοντική χρήση στον κήπο ως διακοσμητικά υλικά.

Η εδαφολογική ανάλυση έδειξε πως το υπέδαφος είναι αργιλοπηλώδες με σχετικά καλή γονιμότητα, κάτι που θα ενισχύσει τη βλαστική ικανότητα των φυτικών ειδών που θα προστεθούν κατά την διαμόρφωση του κήπου. Παρόλα αυτά η προσθήκη καλής ποιότητας χώματος θεωρήθηκε απαραίτητη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

Στο κεφάλαιο αυτό αναλύεται η μελέτη της αισθητικής και λειτουργικής διαμόρφωσης ενός ιδιωτικού κήπου. Το οικόπεδο που προτείνεται να μελετηθεί και να διαμορφωθεί βρίσκεται σε απόσταση 2km από το κέντρο του Γαυρίου. Η μελέτη ενός ιδιωτικού κήπου είναι μεγάλη πρόκληση. Αφενός πρωτεύον λόγο έχουν οι απαιτήσεις του ιδιοκτήτη και αφετέρου πρέπει να επιτευχθεί η ισορροπία των αναγκών της φύσης με τις ανάγκες του ανθρώπου, χωρίς να θιχτεί στο ελάχιστο η φύση.

Σχέδιο 2. Σχέδιο καταγραφής

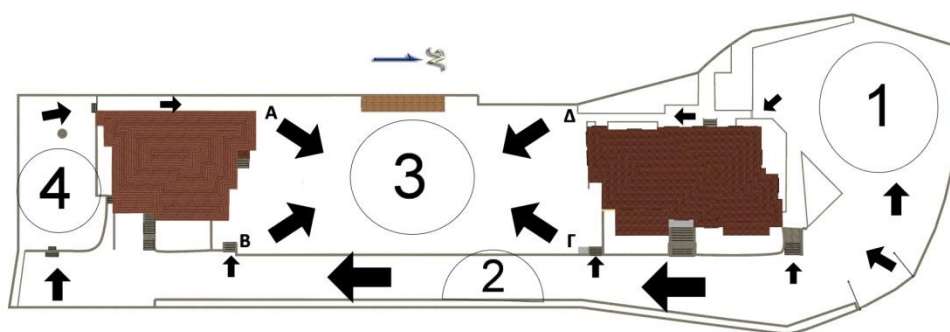
Η οικία προς ιδιοκατοίκηση θα χρησιμοποιείται από την οικογένεια των ιδιοκτητών, αποτελούμενη από 4 άτομα. Τα όρια ηλικίας των μόνιμων χρηστών του κήπου κυμαίνονται από 8 έως 50 ετών. Επομένως γίνεται αντιληπτό πως οι δραστηριότητες και οι ανάγκες θα ποικίλουν. Η οικία προς ενοικίαση θα χρησιμοποιείται από τρίτους ως παραθεριστική κατοικία.

Μετά από συζήτηση με τους ιδιοκτήτες, προκύπτει το συμπέρασμα πως ένας κήπος με αισθητική και δραστηριότητες (περίπατος, καθιστικοί χώροι, μπάμπεκιου, υγρό στοιχείο, χώροι αναψυχής) αποτελεί την καλύτερη επιλογή.

Ταυτόχρονα όμως πρέπει να έχει τις προδιαγραφές να φιλοξενήσει διαφόρων ειδών εκδηλώσεις που θα γίνουν στο μέλλον από τους ιδιοκτήτες και τους ενοικιαστές.

9.1 ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ – ΧΡΗΣΕΩΝ – ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ

Σε ένα σωστό σχεδιασμό τα διάφορα αντικείμενα (σημεία ενδιαφέροντος, διάδρομοι κίνησης, φυτικό υλικό) τοποθετούνται με τεχνητό τρόπο έτσι ώστε να επιτύχουν ένα συγκεκριμένο σκοπό. Συνήθως ο τρόπος αυτός της τοποθέτησης είναι λειτουργικός και οπτικά ευχάριστος.⁵

Σχέδιο 3. Σχεδιάγραμμα δραστηριότητας - χρήσεων - κυκλοφορίας

(1) **Χώρος στάθμευσης:** Η είσοδος βρίσκεται στην βορειοανατολική πλευρά του οικοπέδου. Στον ακάλυπτο χώρο, πλησίον της εισόδου, προτείνεται να δημιουργηθεί ο χώρος στάθμευσης καθώς και να γίνει η πλακόστρωσή του.

(2) **Κεντρικός διάδρομος:** ενώνει την είσοδο του οικοπέδου με τις δυο οικίες. Προορίζεται για χρήση από τους πεζούς και τα αυτοκίνητα και κατ' επέκταση θα πρέπει κι αυτός να καλυφθεί με πλακόστρωση. Κατά μήκος του και στο όριο με το όμορο ανατολικό οικόπεδο προτείνεται ένας φυτικός ανεμοφράκτης με αειθαλής θάμνους χωρίς όμως να κρύβεται η θέαση.

(3) **Κήπος / Κοινός εξωτερικός χώρος:** Είναι ο χώρος που βρίσκεται ανάμεσα από τις δυο οικίες και θα είναι ο χώρος με τη μεγαλύτερη επισκεψιμότητα

⁵ Πετρόπουλος Νίκος, Σημειώσεις Κηποτεχνίας, Άρτα, 1997

καθότι θα είναι προσβάσιμος όχι μόνο από τους ιδιοκτήτες αλλά και από τους ενοικιαστές. Η έκταση του μας επιτρέπει τη δημιουργία διαφόρων σημείων ενδιαφέροντος και δραστηριοτήτων για όλους. Ένας καθιστικός χώρος με σκίαση από πέργκολα, με θέα προς όλο τον κήπο, έχει διπλό σκοπό καθώς πέρα από σημείο χαλάρωσης – συγκέντρωσης - των επισκεπτών αποκρύπτει και την αποθήκη. Εφόσον η ύπαρξη ενός υγρού στοιχείου είναι χαρακτηριστική μέσα στο μεσογειακό κήπο, μια λίμνη πέρα από το ενδιαφέρον που μπορεί να προκαλέσει στον επισκέπτη, του προσφέρει το αίσθημα της ηρεμίας και της γαλήνης. Χρήσιμη θα ήταν η δημιουργία ενός υπαίθριου χώρου για την απασχόληση και τη διασκέδαση των παιδιών και των μικρών τους φίλων. Οι διάδρομοι κίνησης θα πρέπει να σχεδιαστούν έτσι ώστε να ενώνονται όλα τα σημεία ενδιαφέροντος του κοινού κήπου με τα όλα τα σημεία εισόδου των δυο κατοικιών (σημεία Α, Β, Γ, Δ).

(4) **Χώρος αναψυχής και απομόνωσης των ιδιοκτητών:** Στη νότια πλευρά του οικοπέδου κι αριστερά της οικίας των ιδιοκτητών υπάρχει ένας κενός χώρος ο οποίος ενδείκνυται για χώρο αναψυχής. Μια πέργκολα, μια ψησταριά μπάρμπεκιου (BBQ), ένας μικρός καταρράκτης μπορούν να λάβουν χώρα στο συγκεκριμένο σημείο του κήπου προσφέροντας ξεκούραση και απομόνωση στους ιδιοκτήτες, δημιουργώντας παράλληλα ένα χαλαρωτικό περιβάλλον για την οικογένεια.

9.2 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Παρακάτω παρατίθενται τρεις εναλλακτικές προτάσεις ο συνδυασμός των οποίων θα οδηγήσουν στο τελικό σχέδιο.

9.2.1 Εναλλακτική πρόταση Α'

Σχέδιο 4. Bubble εναλλακτικής πρότασης Α'

Χώρος στάθμευσης: Μπαίνοντας στον προαύλιο χώρο του οικοπέδου απαντάται ένας μεγάλος κενός χώρος όπου συστήνεται να δημιουργηθεί ο χώρος στάθμευσης. Στο τριγωνικό παρτέρι μπορούν να φυτευθούν θάμνοι χαμηλής και μεσαίας ανάπτυξης, πολυετή και εποχιακά ανθοφόρα φυτά. Τα είδη που προτείνονται είναι: Πυξάρι (*Buxus sempervirens*), Βεστρίγκια (*Westringia fruticosa*), Πολύγαλα (*Polygala myrtifolia*), Καλλιστήμονας (*Callistemon laevis*), Λαντάνα (*Lantana camara nana*), Δενδρολίβανο έρπον (*Rosmarinus officinalis "Prostratus"*).

Κεντρικός διάδρομος: Κατά μήκος του κεντρικού διαδρόμου, που ενώνει τις δυο οικίες, συναντάται ένα στενόμακρο παρτέρι όπου μπορούν να φυτευτούν κωνοφόρα για τη δημιουργία ενός φυτικού ανεμοφράχτη. Τα είδη που προτείνονται είναι: Κυπαρίσσι Αριζόνας (*Cupressus fastigiata arizonika*), Κυπαρίσσι Λέϋλαντ (*Cupressus xleylandii*).

Οικία προς ενοικίαση: Εκατέρωθεν της σκάλας εισόδου βρίσκονται δυο παρτέρια. Στο δεξί παρτέρι μπορούν να φυτευθούν θάμνοι χαμηλής και μεσαίας ανάπτυξης, πολυετή ανθοφόρα φυτά και να γίνει εδαφοκάλυψη με αδρανές υλικό όπως βότσαλο ποτάμιο. Τα είδη που προτείνονται είναι: Αμπέλια (*Abelia grandiflora*), Μετροσίδερος (*Metrosiderus excelsus*), Δωδωνέα (*Dodonea viscosa*), Κοπρόσμα (*Coprosma* sp.), Αγγελική νάνα (*Pittosporum tobira nanum*), Γκάουρα (*Gaura lindheimeri* “Siskiyou Pink”), Λαντάνα (*Lantana camara nana*), Γκαζάνια (*Gazania* sp.).

Στο αριστερό παρτέρι της κατοικίας προτείνεται να ακολουθηθεί η ίδια λογική φύτευσης με το δεξί παρτέρι με τη διαφορά ότι προστίθεται ένα αναρριχώμενο φυτό στην αριστερή γωνία της βεράντας. Τα είδη που προτείνονται είναι: Βουκαμβίλια (*Bougainvillea glabra sanderiana*), Αμπέλια (*Abelia grandiflora*), Μετροσίδερος (*Metrosiderus excelsus*), Δωδωνέα (*Dodonea viscosa*), Κοπρόσμα (*Coprosma* sp.), Αγγελική νάνα (*Pittosporum tobira nanum*), Γκάουρα (*Gaura lindheimeri* “Siskiyou Pink”), Λαντάνα (*Lantana camara nana*), Γκαζάνια (*Gazania* sp.).

Προχωρώντας από τον κοινό κήπο προς την οικία του ενοικιαστή βρίσκεται τοποθετημένη μια μικρή ζαρντινέρα όπου μπορεί να γεμίσει με αρωματικά φυτά καθώς και μια μικρογραφία δένδρου. Προτεινόμενα είδη είναι: Ραφιολέπιδες δενδρώδεις (*Raphiolepis umbellata mini fusto*), Λεβάντα (*Lavandula dentata*).

Στην πίσω βεράντα της οικίας υπάρχει ένα μικρό παρτέρι όπου μπορούν να τοποθετηθούν θάμνοι χαμηλής και μεσαίας ανάπτυξης. Τα είδη που προτείνονται είναι: Πολύγαλα νάνο (*Polygala compacta nana*), Μυρτιά νάνα (*Myrtus communis tarentina*), Αμπέλια (*Abelia x grandiflora*), Γιουνίπερος (*Juniperus x pfitzeriana* “oldgold”).

Στη βοριοδυτική πλευρά του οικοπέδου υπάρχουν δυο παρτέρια πλησίον της μάντρας, όπου μπορούν να φυτευτούν δένδρα για σκίαση της οικίας αλλά και του χώρου στάθμευσης. Ανάμεσα και κάτω από τα δένδρα μπορούν να φυτευτούν θάμνοι χαμηλής και μεσαίας ανάπτυξης, πολυετή ανθοφόρα φυτά. Τα είδη που προτείνονται είναι: Αγριοφιστικιά (*Schinus terebinthifolius*), Ψευδοπιπεριά (*Schinus molle*), Αριά (*Quercus ilex*), Γρεβιλέα (*Grevillea juniperina*), Φιλυρέα (*Phillyrea latifolia*), Αγγελική (*Pittosporum tobira*), Αγγελική νάνα (*Pittosporum tobira nanum*),

Βεστρίγκια (*Westringia fruticosa*), Διμορφοθήκη (*Osteospermum sp.*), Γκαζάνια (*Gazania sp.*), Γκάουρα (*Gaura lindheimeri* “Siskiyou Pink”).

Αριστερά του τριγωνικού παρτεριού στο χώρο στάθμευσης και εφαπτόμενο της οικίας του ενοικιαστή μπορούν να φυτευτούν κωνοφόρα, θάμνοι χαμηλής και μεσαίας ανάπτυξης, ανθοφόρα πολυετή φυτά. Τα είδη που προτείνονται είναι: Κυπαρίσσι ορθόκλαδο (*Cupressus sempervirens*), Ελαίαγνος (*Elaeagnus x ebbingei limelight*), Καλλιστήμονας (*Callistemon laevis*), Γρεβιλέα (*Grevillea juniperina*), Μυρτιά νάνα (*Myrtus communis tarentina*), Αμπέλια (*Abelia x grandiflora*), Λυγαριά (*Vitex agnus-castus*), Γιουνίπερος (*Juniperus x pfitzeriana “oldgold”*), Λαντάνα νάνα (*Lantana camara nana*).

Κήπος / Κοινός εξωτερικός χώρος: Στον κοινόχρηστο κήπο ανάμεσα από τις δυο οικίες δημιουργείται ένας καθιστικός χώρος με κάλυψη πέργκολας και θέα τη θάλασσα, και μια λίμνη με ένα γεφυράκι. Γίνεται μια αραιή ελεύθερη φύτευση με θάμνους υψηλής ανάπτυξης κοντά στο τοιχίο της μάντρας, προσθέτοντας καλλωπιστικά δένδρα για σκίαση. Κοντά και περιφερειακά της λίμνης δημιουργείται μια ζώνη κάλυψης με αδρανή υλικά και αγρωστώδη φυτά. Ο υπόλοιπος χώρος καλύπτεται με χλοοτάπητα (θερμόφιλη ποικιλία, *Pennisetum clandestinum*). Τα είδη που προτείνονται είναι: Ακακία κυανόφυλλη (*Acacia cyanophylla*), Κουκουναριά (*Pinus pinea*), Ψευδοπιπεριά (*Schinus molle*), Λαγγουνάρια (*Lagunaria patersonii*), Ελαίαγνος (*Elaeagnus x ebbingei limelight*), Λουσίντουμ (*Viburnum lucidum*), Πικροδάφνη (*Nerium oleander*), Καλλιστήμονας (*Callistemon laevis*), Κουμαριά (*Arbutus unedo*), Σολάνουμ (*Solanum rantonettii*), Φέστουκα (*Festuca glauca*), Μαχαίριδα (*Carex flagellifera*, *Carex stricta “aurea”*), Πεννισέτουμ (*Pennisetum alopecuroides*).

Οικία προς ιδιοκατοίκηση: Δεξιά της εισόδου υπάρχει ένα παρτέρι όπου μπορούν να φυτευτούν θάμνοι μεσαίας ανάπτυξης και ανθοφόρα πολυετή φυτά. Προτεινόμενα είδη είναι: Δωδωνέα (*Dodonea viscosa*), Μυρτιά (*Myrtus communis*), Δασυλίριο (*Dasyllirion acrotrichum*), Τουλμπάκια (*Tulbaghia violacea*), Κονβόλβουλος (*Convolvulus cneorum*), Κοφέα (*Cuphea hyssopifolia*), Δενδρολίβανο έρπον (*Rosmarinus officinalis “Prostratus”*).

Στο αριστερό πλάι της κατοικίας υπάρχει ένα υπερυψωμένο παρτέρι όπου μπορεί να γίνει μια ομαδική σύνθεση από κωνοφόρα φυτά χαμηλής και

πλαγιόκλαδης ανάπτυξης σε συνδυασμό με αδρανές υλικό όπως βότσαλο. Τα είδη που προτείνονται είναι: Γιουνίπερος (*Juniperus x pfitzeriana "oldgold"*), Κυπαρίσσι ορθόκλαδο (*Cupressus sempervirens*).

Στα νότια του οικοπέδου συστήνεται η τοποθέτηση ενός μπάρμπεκιου (BBQ) με ξύλινο πάτωμα deck και πέργκολα για σκίαση. Επίσης κατά μήκος της μάντρας μπορούν να φυτευτούν καλλωπιστικά δένδρα, θάμνοι υψηλής και χαμηλής ανάπτυξης. Στον υπόλοιπο ελεύθερο χώρο μπορεί να εγκατασταθεί χλοοτάπητας (θερμόφιλη ποικιλία, *Pennisetum clandestinum*). Τα είδη που προτείνονται είναι: Μουριά καλλωπιστική (*Morus platanifolia*), Χαρουπιά (*Ceratonia siliqua*), Λεβάντα (*Lavandula dentata*), Κουμαριά (*Arbutus unedo*).

Στη πίσω πλευρά της κατοικίας υπάρχει ένα στενόμακρο παρτέρι όπου μπορούν να δημιουργηθεί ένας φυτικός φράχτης από θάμνους υψηλής ανάπτυξης και κάποια πολυετή ανθοφόρα φυτά. Τα είδη που προτείνονται είναι: Σχίνος (*Pistachia lentiscus*), Γκαζάνια (*Gazania sp.*).

9.2.2 Εναλλακτική πρόταση Β'

Σχέδιο 5. Bubble εναλλακτικής πρότασης Β'

Χώρος στάθμευσης: Εισερχόμενος κάποιος στο προαύλιο χώρο συναντά ένα μεγάλο κενό χώρο όπου συστήνεται να δημιουργηθεί ο χώρος στάθμευσης. Στο

τριγωνικό παρτέρι μπορούν να τοποθετηθούν θάμνοι χαμηλής και μεσαίας ανάπτυξης, πολυετή και εποχιακά ανθοφόρα φυτά. Τα είδη που προτείνονται είναι: Ελιά (*Olea europea*), Αμπέλια (*Abelia grandiflora*), Βεστρίγκια (*Westringia fruticosa*), Ραφιολέπς (*Raphiolepis umbellata*), Αγάπανθος (*Agapanthus africanus*), Λαντάνα (*Lantana camara nana*), Δενδρολίβανο έρπον (*Rosmarinus officinalis "Prostratus"*).

Κεντρικός διάδρομος: Κατά μήκος του κεντρικού διαδρόμου, που ενώνει τις δυο οικίες, συναντάται ένα στενόμακρο παρτέρι όπου μπορούν να φυτευτούν κωνοφόρα και θάμνοι υψηλής ανάπτυξης δημιουργώντας έναν φυτικό ανεμοφράχτη. Τα είδη που προτείνονται είναι: Κυπαρίσσι ορθόκλαδο (*Cupressus sempervirens*), Σχίνος (*Pistacia lentiscus*), Ελαίαγνος (*Elaeagnus x ebbingei limelight*).

Οικία προς ενοικίαση: Εκατέρωθεν της σκάλας εισόδου του σπιτιού βρίσκονται δυο παρτέρια. Το δεξί παρτέρι μπορεί να γεμίσει με θάμνους χαμηλής και μεσαίας ανάπτυξης, πολυετή ανθοφόρα φυτά και να γίνει εδαφοκάλυψη με αδρανές υλικό όπως βότσαλο ποτάμιο. Τα είδη που προτείνονται είναι: Μαργαρίτα (*Cota tinctoria*), Φελίτσια (*Felicia amelloides*), Μετροσίδερος (*Metrosiderus excelsus*), Βουκαμβίλια νάνα (*Bougainvillea vera*), Καλλιστήμονας (*Callistemon laevis*), Γρεβιλέα (*Grevillea juniperina*), Ραφιολέπς (*Raphiolepis umbellata*), Ελαίαγνος (*Elaeagnus x ebbingei limelight*).

Στο αριστερό παρτέρι της οικίας προτείνεται να ακολουθηθεί η ίδια λογική φύτευσης με το δεξί παρτέρι με την διαφορά ότι προστίθεται ένα αναρριχώμενο φυτό στην γωνία. Τα είδη που προτείνονται είναι: Κοφέα (*Cuphea hyssopifolia*), Μαργαρίτα (*Cota tinctoria*), Φελίτσια (*Felicia amelloides*), Μετροσίδερος (*Metrosiderus excelsus*), Βουκαμβίλια (*Bougainvillea glabra sanderiana*), Καλλιστήμονας (*Callistemon laevis*), Γιουνίπερος (*Juniperus x pfitzeriana "old gold"*), Γρεβιλέα (*Grevillea juniperina*), Ραφιολέπς (*Raphiolepis umbellata*), Δωδωνέα (*Dodonea viscosa*), Ελαίαγνος (*Elaeagnus x ebbingei limelight*), Βεστρίγκια (*Westringia fruticosa*).

Προχωρώντας από τον κοινό κήπο προς την οικία του ενοικιαστή βρίσκεται τοποθετημένη μια μικρή ζαρντινιέρα όπου μπορούν να φυτευτούν αρωματικά φυτά καθώς και μια μικρογραφία δένδρου. Τα είδη που προτείνονται είναι: Ελιά δενδρώδης (*Olea europea mini fusto*), Δενδρολίβανο έρπον (*Rosmarinus officinalis "Prostratus"*).

Στην πίσω βεράντα υπάρχει ένα παρτέρι όπου μπορούν να φυτευτούν θάμνοι χαμηλής και μεσαίας ανάπτυξης. Θα ήταν καλό να τοποθετηθούν κάποια από τα παρακάτω φυτά: Ραφιολέπις (*Raphiolepis indica springtime*), Φόρμιο νάνο (*Phormium tenax nanum purpureum*), Γρεβιλέα έρπουσα (*Grevillea tamboritha*), Ιβίσκος δενδρώδης (*Hibiscus sinensis*).

Στη βοριοδυτική πλευρά του οικοπέδου υπάρχουν δυο παρτέρια πλησίον της μάντρας, όπου μπορούν να φυτευτούν δένδρα για σκίαση της οικίας αλλά και του χώρου στάθμευσης. Πίσω από τα δένδρα μπορούν να φυτευτούν αναρριχώμενα φυτά και κάτω από αυτά θάμνοι χαμηλής και μεσαίας ανάπτυξης, πολυετή ανθοφόρα φυτά. Τα είδη που προτείνονται είναι: Αγγελική νάνα (*Pittosporum tobira nanum*), Χαρουπιά (*Ceratonia siliqua*), Μαργαρίτα (*Cotula tinctoria*), Γιασεμί κίτρινο (*Jasminum nudiflorum*), Γιασεμί χιώτικο (*Jasminum officinale*), Μπιγνόνια μεγανθής (*Bignonia grandiflora*), Ρυγχόσπερμα (*Rhynchospermum jasminoides*), Γλυτσίνια (*Wisteria sinensis*), Αριά θαμνώδης (*Quercus ilex*), Τεύκριο (*Teucrium fruticans*), Πικροδάφνη (*Nerium oleander*), Γκάουρα (*Gaura lindheimeri "Siskiyou Pink"*).

Αριστερά του τριγωνικού παρτεριού στο χώρο στάθμευσης και εφαπτόμενο της οικίας του ενοικιαστή μπορούν να πλαισιώσουν το χώρο κωνοφόρα, θάμνοι χαμηλής και μεσαίας ανάπτυξης, ανθοφόρα πολυετή φυτά. Τα είδη που προτείνονται είναι: Βεστρίγκια (*Westringia fruticosa*), Φιλυρέα (*Phillyrea latifolia*), Λουσίντουμ (*Viburnum lucidum*), Κυδωνίαστρο σαλισιφόλια (*Cotoneaster salicifolia*), Καλλιστήμονας (*Callistemon laevis*), Κυπαρίσσι ορθόκλαδο (*Cupressus sempervirens*), Λαντάνα (*Lantana camara nana*), Δενδρολίβανο έρπον (*Rosmarinus officinalis "Prostratus"*).

Κήπος / Κοινός εξωτερικός χώρος: Ανάμεσα από τις δυο οικίες δημιουργείται ένας καθιστικός χώρος, όπου θα ξεκουράζονται οι ιδιοκτήτες, με κάλυψη πέργκολας και μια λίμνη με ένα γεφυράκι. Γίνεται μια ελεύθερη φύτευση με καρποφόρα και καλλωπιστικά δένδρα και κάλυψη του υπόλοιπου χώρου με χλοοτάπητα (θερμόφιλη ποικιλία, *Pennisetum clandestinum*). Τα προτεινόμενα είδη είναι: Χαρουπιά (*Ceratonia siliqua*), Βερυκοκιά (*Prunus armeniaca*), Ροδακινιά (*Prunus persica*), Δαμασκηνιά (*Prunus domestica*), Ροδιά (*Punica granatum*).

Οικία προς ιδιοκατοίκηση: Δεξιά της εισόδου της οικίας των ιδιοκτητών υπάρχει ένα παρτέρι εντός του οποίου μπορούν να μπουν θάμνοι μεσαίας ανάπτυξης και ανθοφόρα πολυετή φυτά. Τα είδη που προτείνονται είναι: Δωδωνέα (*Dodonea viscosa*), Τουλμπάκια (*Tulbaghia violacea*), Αγάπανθος (*Agapanthus africanus*), Φόρμιο (*Phormium tenax*), Δασυλίριο (*Dasyilirion acrotrichum*), Γιουνίπερος (*Juniperus x pfitzeriana "old gold"*), Γκαζάνια (*Gazania sp.*), Θυμάρι έρπον (*Thymus praecox*).

Στο αριστερό πλάι της οικίας υπάρχει ένα υπερυψωμένο παρτέρι όπου μπορεί να γίνει μια ομαδική σύνθεση από κωνοφόρα δένδρα, φυτά χαμηλής και πλαγιόκλαδης ανάπτυξης σε συνδυασμό με αδρανές υλικό όπως βότσαλο. Τα είδη που προτείνονται είναι: Γιουνίπερος (*Juniperus x pfitzeriana "oldgold"*), (*Cupressus sempervirens*), Γρεβιλέα έρπουσα (*Grevillea tamboritha*), Έχιουμ (*Echium candicans*), Κονβόλβουλος (*Convolvulus cneorum*), Λαντάνα (*Lantana camara nana*).

Στα νότια του οικοπέδου συστήνεται η τοποθέτηση ενός μπάρμπεκιου (BBQ) στο οποίο προτείνεται να τοποθετηθεί ξύλινο πάτωμα deck και πέργκολα για σκίαση. Επίσης μπορεί να διανθιστεί με καλλωπιστικά δένδρα, θάμνοι υψηλής και χαμηλής ανάπτυξης. Στον υπόλοιπο ελεύθερο χώρο μπορεί να εγκατασταθεί χλοοτάπητας (θερμόφιλη ποικιλία, *Pennisetum clandestinum*). Τα είδη που προτείνονται είναι: Μουριά καλλωπιστική (*Morus plataniifolia*), Αριά (*Quercus ilex*), Πικροδάφνη (*Nerium oleander*), Λεβάντα (*Lavandula dentate*).

Στη πίσω πλευρά της οικίας υπάρχει ένα στενόμακρο παρτέρι όπου μπορεί να δημιουργηθεί ένας φυτικός φράχτης από αναρριχώμενα φυτά. Τα είδη που προτείνονται είναι: Γιασεμί κίτρινο (*Jasminum nudiflorum*), Γιασεμί αράπικο (*Jasminum azoricum*).

9.2.3 Εναλλακτική πρόταση Γ'

Σχέδιο 6. Bubble εναλλακτικής πρότασης Γ'

Χώρος στάθμευσης: Μπαίνοντας στον προαύλιο χώρο του οικοπέδου απαντάται ένας μεγάλος κενός χώρος όπου συστήνεται να δημιουργηθεί ο χώρος στάθμευσης. Το τριγωνικό παρτέρι μπορεί να αξιοποιηθεί και να αναδειχτεί φυτεύοντας θάμνους χαμηλής και μεσαίας ανάπτυξης, πολυετή και εποχιακά ανθοφόρα φυτά. Τα είδη που προτείνονται είναι: Ελιά (*Olea europaea*), Δενδρολίβανο ορθόκλαδο (*Rosmarinus officinalis*), Δενδρολίβανο έρπον (*Rosmarinus officinalis "Prostratus"*), Λεβάντα (*Lavandula dentata*), Ρίγανη (*Origanum vulgare*), Λαντάνα (*Lantana camara nana*).

Κεντρικός διάδρομος: Κατά μήκος του κεντρικού διαδρόμου, που ενώνει τις δυο οικίες, συναντάται ένα στενόμακρο παρτέρι όπου μπορούν να φυτευτούν καλλωπιστικά δένδρα και θάμνοι υψηλής ανάπτυξης για τη δημιουργία ενός φυτικού ανεμοφράχτη. Εναρμονίζονται με το περιβάλλον τα εξής είδη: Αριά (*Quercus ilex*), Μοσχοϊτιά (*Elaeagnus angustifolia*), Σχίνος (*Pistacia lentiscus*), Ελαίαγνος (*Elaeagnus x ebbingei limelight*).

Οικία προς ενοικίαση: Εκατέρωθεν της σκάλας εισόδου της οικίας βρίσκονται δυο παρτέρια. Στο δεξί παρτέρι μπορούν να τοποθετηθούν θάμνοι χαμηλής και μεσαίας ανάπτυξης, πολυετή ανθοφόρα φυτά και να γίνει εδαφοκάλυψη με αδρανές υλικό όπως βότσαλο ποτάμιο. Τα είδη που προτείνονται είναι: Ελαίαγνος (*Elaeagnus x ebbingei limelight*), Μετροσίδερος (*Metrosideros*

excelsus), Βουκαμβίλια νάνα (*Bougainvillea vera*), Φόρμιο (*Phormium tenax*), Γρεβιλέα (*Grevillea juniperina*), Τεύκριο (*Teucrium fruticans*), Μαργαρίτα (*Cota tinctoria*), Φελίτσια (*Felicia amelloides*), Θυμάρι έρπον (*Thymus praecox*).

Στο αριστερό παρτέρι προτείνεται να ακολουθηθεί η ίδια λογική φύτευσης με το δεξί παρτέρι με τη διαφορά ότι προστίθεται ένα αναρριχώμενο φυτό στην γωνία. Θα ταίριαζαν αρμονικά με το περιβάλλον τα παρακάτω είδη: Φόρμιο (*Phormium tenax*), Γρεβιλέα (*Grevillea juniperina*), Βουκαμβίλια (*Bougainvillea glabra sanderiana*), Γιουνίπερος (*Juniperus x pfitzeriana "old gold"*), Μαργαρίτα (*Cota tinctoria*), Φελίτσια (*Felicia amelloides*), Θυμάρι έρπον (*Thymus praecox*).

Προχωρώντας από τον κοινό κήπο προς την οικία του ενοικιαστή βρίσκεται μια μικρή ζαρντινέρα όπου μπορούν να φυτευτούν αρωματικά φυτά καθώς και μια μικρογραφία δένδρου. Τα είδη που προτείνονται είναι: Λιγούστρο τζονάρντουμ δενδρώδης (*Ligustrum jonardum mini fusto*), Δενδρολίβανο έρπον (*Rosmarinus officinalis "Prostratus"*).

Στην πίσω βεράντα υπάρχει ένα παρτέρι όπου μπορούν να φυτευτούν θάμνοι χαμηλής και μεσαίας ανάπτυξης. Τα είδη που προτείνονται είναι: Δωδωνέα (*Dodonea viscosa*), Πυξάρι (*Buxus sempervirens*), Μαργαρίτα (*Cota tinctoria*).

Στη βοριοδυτική πλευρά του οικοπέδου υπάρχουν δυο παρτέρια πλησίον της μάντρας, όπου μπορούν να φυτευτούν δένδρα για σκίαση της κατοικίας αλλά και του χώρου στάθμευσης. Ανάμεσα και κάτω από τα δένδρα μπορούν να φυτευτούν θάμνοι υψηλής ανάπτυξης και πολυετή ανθοφόρα φυτά. Τα είδη που προτείνονται είναι: Χαρουπιά (*Ceratonia siliqua*), Κουμαριά (*Arbutus unedo*), Αριά θαμνώδης (*Quercus ilex*), Τεξάνουμ (*Ligustrum japonicum texanum*), Λουσίντουμ (*Viburnum lucidum*), Γκάουρα (*Gaura lindheimeri "Siskiyou Pink"*).

Αριστερά του τριγωνικού παρτεριού στο χώρο στάθμευσης και εφαπτόμενο της οικίας μπορούν να φυτευτούν κωνοφόρα, αναρριχώμενα, και αρωματικά πολυετή φυτά. Τα είδη που προτείνονται είναι: Κυπαρίσσι ορθόκλαδο (*Cupressus sempervirens*), Ρυγχόσπερμα (*Rhynchospermum jasminoides*), Λεβάντα (*Lavandula dentate*), Δενδρολίβανο ορθόκλαδο (*Rosmarinus officinalis*), Ρίγανη (*Origanum vulgare*), Φασκόμηλο (*Salvia officinalis*), Θυμάρι (*Thymus vulgaris*), Λαντάνα (*Lantana camara nana*).

Κήπος / Κοινός εξωτερικός χώρος: Στον κοινό κήπο ανάμεσα από τις δυο οικίες δημιουργείται ένας καθιστικός χώρος, για χαλάρωση και διασκέδαση, με κάλυψη πέργκολας και μια λίμνη με ένα γεφυράκι. Γίνεται μια αραιή ελεύθερη φύτευση με θάμνους υψηλής ανάπτυξης κοντά στο τοιχίο της μάντρας. Κοντά και περιφερειακά της λίμνης δημιουργείται μια ζώνη κάλυψης με αδρανή υλικά, φοινικοειδή και αγρωστώδη φυτά. Στον κενό χώρο που απομένει οριοθετούνται οι διάδρομοι κίνησης όπου ανάμεσά τους δημιουργούνται μικροί χώροι φύτευσης στους οποίους γίνονται ομαδικές φυτεύσεις ίδιων αλλά και διαφορετικών φυτικών ειδών. Τα είδη που προτείνονται είναι: Φέστουκα (*Festuca glauca*), Πενισέτουμ (*Pennisetum alopecuroides*), Μαχαιρίδα (*Carex flagellifera*, *Carex stricta* “aurea”), Χαμαίρωπας χούμιλις (*Chamaerops humilis*), Χαμαίρωπας εξέλσα (*Chamaerops excelsa*), Πικροδάφνη (*Nerium oleander*), Κουμαριά (*Arbutus unedo*), Λουσίντουμ (*Viburnum lucidum*), Σχίνος (*Pistacia lentiscus*), Τεξάνουμ (*Ligustrum japonicum texanum*), Πολύγαλα (*Polygala myrtifolia*), Καλλιστήμονας (*Callistemon laevis*), Γκάουρα (*Gaura lindheimeri* “Siskiyou Pink”), Λεβάντα (*Lavandula dentate*), Κονβόλβουλος (*Convolvulus cneorum*), Έχιουμ (*Echium candicans*), Ρίγανη (*Origanum vulgare*), Δενδρολίβανο (*Rosmarinus officinalis*) .

Οικία προς ιδιοκατοίκηση: Δεξιά της εισόδου της οικίας υπάρχει ένα παρτέρι όπου μπορούν να φυτευτούν θάμνοι μεσαίας ανάπτυξης και ανθοφόρα πολυετή φυτά. Ενδεικτικά προτείνονται τα παρακάτω είδη: Δωδωνέα (*Dodonea viscosa*), Τσίκας (*Cycas revoluta*), Δασυλίριο (*Dasyllirion acrotrichum*), Μυόπορο έρπον (*Myoporum parvifolium*), Μαργαρίτα (*Cota tinctoria*), Φελίτσια (*Felicia amelloides*), Λαντάνα (*Lantana camara nana*).

Στο αριστερό πλάι της οικίας υπάρχει ένα υπερυψωμένο παρτέρι όπου μπορεί να γίνει μια σύνθεση από κωνοφόρα, θάμνους μεσαίας ανάπτυξης και πολυετή ανθοφόρα φυτά σε συνδυασμό με αδρανές υλικό όπως βότσαλο. Τα είδη που προτείνονται είναι: Κυπαρίσσι ορθόκλαδο (*Cupressus sempervirens*), Πολύγαλα (*Polygala myrtifolia*), Βεστρίγκια (*Westringia fruticosa*), Ραφιολέπις (*Rhaphiolepis indisca springtime*), Γιουνίπερος (*Juniperus x pfitzeriana* “oldgold”), Λαντάνα (*Lantana camara nana*).

Στα νότια του οικοπέδου συστήνεται η τοποθέτηση ενός μπάρμπεκιου (BBQ) στο οποίο προτείνεται να τοποθετηθεί ξύλινο πάτωμα deck και πέργκολα για

σκίαση. Επίσης μπορούν να αναδείξουν το χώρο καλλωπιστικά δένδρα, θάμνοι υψηλής και χαμηλής ανάπτυξης και εδαφοκάλυψη με αδρανές υλικό όπως το ποτάμιο βότσαλο. Τα είδη που ταιριάζουν στον κήπο είναι: Μουριά καλλωπιστική (*Morus plataniifolia*), Χαρουπιά (*Ceratonia siliqua*), Ψευδοπιπεριά (*Schinus molle*), Πικροδάφνη (*Nerium oleander*), Αγγελική μικρόφυλλη (*Pittosporum heterophyllum*), Τεύκριο (*Teucrium fruticans*).

Στη πίσω πλευρά της οικίας υπάρχει ένα στενόμακρο παρτέρι όπου μπορεί να δημιουργηθεί ένας φυτικός φράχτης από θάμνους υψηλής ανάπτυξης. Σε αυτό το σημείο θα ταίριαζε η Πικροδάφνη (*Nerium oleander*).

9.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

Μετά την παράθεση των εναλλακτικών προτάσεων προκύπτει το συμπέρασμα πως το τελικό σχέδιο θα αποτελείται από έναν συνδυασμό ιδεών κι από τις τρεις εναλλακτικές προτάσεις. Ο συνδυασμός αυτός θα αποτελείται από στοιχεία που θα συμφωνούν με τις απαιτήσεις και τις δραστηριότητες των ιδιοκτητών και των ενοικιαστών. Μαζί με το φυτικό υλικό θα πρέπει να τοποθετηθούν έτσι ώστε να υπάρχει ισορροπία των αναγκών της φύσης με τις ανάγκες του ανθρώπου.

Για την καλύτερη απόδοση του κήπου θα πρέπει να αποφευχθούν ορισμένα στοιχεία που είναι απαγορευτικά για έναν μεσογειακό νησιωτικό κήπο και δεν συνάδουν με τις αρχές σχεδιασμού αυτού.

Η χρήση χλοοτάπητα σε μεγάλη έκταση θα πρέπει να αποφευχθεί λόγω των απαιτητικών αναγκών του σε νερό και συντήρηση (λίπανση – φυτοπροστασία). Παρόλα αυτά η περιορισμένη χρήση μιας ανθεκτικής ποικιλίας χλοοτάπητα όπως αυτή της *Bermuda grass* μπορεί να εφαρμοστεί στη συγκεκριμένη περίπτωση.

Η εκτεταμένη χρήση κωνοφόρων φυτών και πάλι θα πρέπει να αποφευχθεί λόγω υψηλού κόστους συντήρησης (λίπανση – φυτοπροστασία), καθώς και σε σημεία που αποκρύπτουν την θέα προς την θάλασσα.

Τα καρποφόρα δένδρα αν και είναι ένα από τα χαρακτηριστικά του μεσογειακού κήπου δεν βρίσκουν θέση στον εν λόγω κήπο εξαιτίας των έντονων ανέμων στην περιοχή και η χρήση τους εδώ θα πρέπει να είναι σε προφυλαγμένα σημεία.

Η φύτευση ξηροθερμικών φυτών επιβάλλεται από τις συνθήκες που επικρατούν στον χώρο λόγω των μικρών απαιτήσεων σε νερό και συντήρηση και εντάσσουν τον κήπο στο υπάρχον περιβάλλον.

Τα στοιχεία ενδιαφέροντος (διακοσμητικά υλικά, υδάτινο στοιχείο, καθιστικός χώρος, μπάμπεκιου, αδρανή υλικά) που αναφέρονται στις εναλλακτικές λύσεις εντάσσονται στα γενικότερα χαρακτηριστικά του μεσογειακού κήπου και μπορούν να εφαρμοστούν αισθητικά και λειτουργικά με επιτυχία στη συγκεκριμένη μελέτη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ: ΣΥΝΘΕΣΗ (ΤΕΛΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ)

Ξεκινώντας την περιήγηση μας στον χώρο εισερχόμενοι από την είσοδο που βρίσκεται στη βορειοανατολική πλευρά του οικοπέδου απαντάται ένας μεγάλος ακάλυπτος τσιμεντένιος χώρος. Καθώς δεν υπάρχει η προοπτική φύτευσης το σημείο θεωρήθηκε ιδανικό για τη δημιουργία ενός χώρου στάθμευσης των αυτοκινήτων.

Εικόνα 40. Άποψη της εισόδου του οικοπέδου

Οι πλακοστρώσεις στους κήπους θεωρούνται πλέον από τα απαραίτητα διακοσμητικά στοιχεία. Από πρακτική και λειτουργική άποψη, τα πλακόστρωτα διευκολύνουν την προσπέλαση και την κυκλοφορία στο κήπο, απαιτούν ελάχιστη συντήρηση και διατηρούνται για μεγάλο χρονικό διάστημα. Έτσι λοιπόν, η πλακόστρωση που προτείνεται να δημιουργηθεί σε αυτόν το χώρο αλλά και στον κεντρικό διάδρομο που οδηγεί στην οικία του ιδιοκτήτη είναι τύπου ψαροκόκκαλο.

Καθώς η πρώτη εικόνα είναι καθοριστική για την εξοκίωση με τον χώρο, στο τριγωνικό παρτέρι που συναντάει ο επισκέπτης η φύτευση - του κατ' εξοχήν μεσογειακού φυτού - μιας Ελιάς ως δεσπόζων στοιχείο θεωρείται απαραίτητη. Το παρτέρι συμπληρώνεται με Λεβάντες, ορθόκλαδα Δενδρολίβανα και έρπουσες Διμορφοθήκες όπου με την πλούσια ανθοφορία τους καλύπτουν τους κενούς χώρους και δίνουν χρώμα στη σύνθεση. Η εναλλαγή χρώματος, φυλλώματος,

μορφής και αρωμάτων των φυτών της σύνθεσης δίνει έντονο αποτέλεσμα και βάζει τον επισκέπτη στην ιδέα του τι θα επακολουθήσει.

Περιμετρικά της οικίας του ενοικιαστή τα παρτέρια φιλοξενούν ίδιας μορφής συνθέσεις. Ένα ορθόγλαδο Κυπαρίσσι βοηθάει οπτικά στη μείωση του όγκου και του ύψους του κτιρίου. Ακολουθώντας την ίδια λογική, φυτεύονται θάμνοι υψηλής ανάπτυξης όπως η Δάφνη και ο Ελαίαγνος, όπου λόγω τους μεγέθους τους ταιριάζουν απόλυτα στη σύνδεση του κτιρίου με τον περιβάλλοντα χώρο. Σπάζουν έτσι την μονοτονία του τσιμέντου και αποκαθιστούν μια ισορροπία στον χώρο. Συνεχίζοντας κλιμακωτά τη φύτευση, φυτεύονται θάμνοι μεσαίας ανάπτυξης και ακολουθούν εδαφοκαλυπτικά φυτά. Αυτά είναι οι Γρεβιέες, Λεβάντες, Ρίγανες, Λαντάνες.

Εικόνα 41. Το τριγωνικό παρτέρι και το πλαϊνό παρτέρι της οικίας του ενοικιαστή

Προχωρώντας από την πίσω πλευρά της οικίας του ενοικιαστή προς τον κοινόχρηστο κήπο, οι συνθέσεις επαναλαμβάνονται και με την προσθήκη

Εικόνα 42. Άποψη των παρτεριών στο πίσω μέρος της οικίας του ενοικιαστή

καρποφόρων θάμνων όπως η Ροδιά και η Κουμαριά, που εκτός από το αισθητικό αποτέλεσμα, προκαλούν τον επισκέπτη να κόψει καρπούς και να τους δοκιμάσει. Δίπλα από το παρτέρι με την έντονη παρουσία της Κουμαριάς δένδρου προτείνεται να τοποθετηθεί ένα καθιστικό για την δημιουργία ενός χώρου απομόνωσης.

Γυρνώντας στην μπροστινή πλευρά της οικίας του ενοικιαστή, εκατέρωθεν της εισόδου βρίσκονται δυο παρτέρια όπου ακολουθούν ίδια μορφή φύτευσης μεταξύ τους. Οι συνθέσεις αποτελούνται από πολυετή ποώδη φυτά, θάμνους χαμηλής και μεσαίας ανάπτυξης που έχουν τοποθετηθεί έτσι ώστε να φαίνονται αυτοφυής ανάμεσα στα βράχια. Τα φυτά που προτείνονται είναι: Τουλμπάκια, Γκάουρα, Λαντάνα, Γρεβιλέα και Βερβερίδα. Για να διατηρηθούν οι ισορροπίες

Εικόνα 43. Τα παρτέρια μπροστά από την οικία του ενοικιαστή

στους όγκους των συνθέσεων προστίθενται θάμνοι υψηλής ανάπτυξης όπως Φόρμια και Γρεβιλέες. Τα αναρριχώμενα, όπως η Βουκαμβίλια που είναι το απόλυτο παραδοσιακό φυτό των Κυκλάδων, στις γωνίες της κατοικίας με την έντονη ανθοφορία τους πλαισιώνουν τους τοίχους του σπιτιού και χαρίζουν ένα όμορφο αισθητικό αποτέλεσμα στη θέα από τα μπαλκόνια.

Κατά μήκος του κεντρικού διαδρόμου από την είσοδο του οικοπέδου προς την οικία του ιδιοκτήτη, προτείνεται η δημιουργία ενός φυτικού ανεμοφράχτη αποτελούμενο από Πικροδάφνες (διαφορετικών αποχρώσεων ανθοφορίας) και ορθόκλαδων Κυπαρισσίων. Τα Κυπαρίσσια φυτεύονται σε αραιή απόσταση μεταξύ τους δημιουργώντας κενό που μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένα πλαίσιο που αναδεικνύεται και τονίζεται περισσότερο η θέα προς τη θάλασσα.

Ο ανεμοφράχτης εκτός από την μείωση του αέρα και την εξασφάλιση της ιδιωτικότητας χαρίζει έναν πολύχρωμο διάδρομο που μόνο αδιάφορος δεν μπορεί να χαρακτηριστεί.

Εικόνα 44. Άποψη του κεντρικού διαδρόμου και του κοινόχρηστου κήπου

Η σύνδεση του κεντρικού διαδρόμου με τον κοινόχρηστο κήπο, που βρίσκεται σε υψηλότερο επίπεδο, γίνεται από σκάλες που βρίσκονται πλησίον των οικιών. Ο κοινόχρηστος κήπος, που βρίσκεται ανάμεσα από τις δυο κατοικίες, είναι ο χώρος με την μεγαλύτερη επισκεψιμότητα καθώς θα είναι προσβάσιμος όχι μόνο από τους ιδιοκτήτες αλλά και από τους ενοικιαστές. Στη συγκεκριμένη περιοχή δόθηκε έμφαση στη λειτουργικότητα και τη χρηστικότητα του χώρου στο σύνολο του το οποίο είναι συνδεδεμένο με τις ανάγκες, τις προτιμήσεις και τις δραστηριότητες των επισκεπτών.

Εικόνα 45. Πανοραμική άποψη του κοινόχρηστου κήπου

Ο ρόλος της συμμετρίας ως μέσο για την οργάνωση και τη διαίρεση των χώρων είναι σημαντική. Ο σχεδιασμός είναι σωστά ισορροπημένος καθώς όλες οι πλευρές του χώρου προσελκύουν την όραση του παρατηρητή ισότιμα.

Η δημιουργία ενός κύριου σημείου συνάντησης, μια εσωτερική αυλή με ένα δεσπόζων στοιχείο στο κέντρο του κήπου, συνδέει και δίνει πρόσβαση προς όλους τους χώρους που το περιβάλλουν. Το στοιχείο αυτό μπορεί να είναι ένα ηλιακό ρολόι που σίγουρα ελκύει την προσοχή και την περιέργεια του επισκέπτη.

Η χάραξη των κύριων διαδρόμων, πλάτους 1,20m, που ενώνουν τα σημεία πρόσβασης από τις οικίες προς τον κοινόχρηστο κήπο έγινε με συνδυασμό καμπύλων και ευθείων γραμμών. Έτσι οριοθετήκαν οι χώροι φύτευσης, τα σημεία ενδιαφέροντος και δραστηριοτήτων με ξεχωριστή ταυτότητα ενταγμένα πλήρως στο φυσικό περιβάλλον της περιοχής. Η πλακόστρωση τους συστήνεται να γίνει με κυβόλιθο τύπου κυψελωτό.

Εύκολα μπορεί κανείς να διακρίνει ότι όλα τα εξωτερικά τοιχία του περιβάλλοντος χώρου και μεγάλο μέρος των κατασκευών είναι επενδεδυμένα με τοπική πελεκητή πέτρα. Για τους δευτερεύοντες διαδρόμους χρησιμοποιείται η συγκεκριμένη πέτρα για τη δημιουργία του πιο διαδεμένου τύπου πλακόστρωσης, τα ιαπωνικά βήματα.

Εικόνα 46. Η εσωτερική αυλή και το καθιστικό στον κοινόχρηστο κήπο

Στο κέντρο του κοινού κήπου, στη δυτική πλευρά του οικοπέδου, προτείνεται η κατασκευή ενός καθιστικού χώρου με ξύλινη πέργκολα, ως σημείο συγκέντρωσης, χαλάρωσης και αναψυχής των επισκεπτών. Η θέση αυτή επιλέχθηκε προσεκτικά καθώς ο παρατηρητής μπορεί να αντιληφθεί το σύνολο της διαμόρφωσης, να έχει οπτική επαφή με όλο τον κήπο αλλά και να απολαμβάνει τη μακρινή θέα προς τη θάλασσα. Η σκίαση του καθιστικού κρίνεται απαραίτητη και πρωταρχικής σημασίας, ειδικά κατά τους θερινούς μήνες, και επιτυγχάνεται με

φυσικά μέσα, δηλαδή με τη χρήση αναρριχώμενων στις κολώνες της πέργκολας όπως το Ρυγχόσπερμα. Επίσης η ανθοφορία και το άρωμα του καθιστά τον χώρο ένα ονειρεμένο και χαλαρωτικό καταφύγιο.

Η ελληνική φύση χαρακτηρίζεται έντονα από περίτεχνες συνθέσεις πέτρες και μεσογειακών φυτών. Φυσικές εικόνες αυτού του είδους δεν θα μπορούσαν να παραληφθούν κατά την σχεδίαση του κήπου. Μπροστά από το καθιστικό κι ανάμεσα από τις εισόδους του δημιουργείται ένας μικρός βραχόκηπος. Στη σύνθεση αυτή έχουν τοποθετηθεί μεγάλες ακατέργαστες πέτρες οι οποίες βρέθηκαν κατά την εκσκαφή των θεμελίων των οικιών και είχαν φυλαχθεί για μελλοντική χρήση. Οι γλυπτικές μορφές και σχηματισμοί των βράχων αποτελούν

Εικόνα 47. Το παρτέρι αριστερά της πέργκολας

ιδανικό φόντο πάνω στο οποίο τα φυτά θα εδραιωθούν και θα αναδείξουν τις ιδιαίτερες αξίες τους. Κεντρικά φυτά είναι οι Βερβερίδες και οι Γκάουρες οι οποίες πλαισιώνονται από Λεβάντες, Δενδρολίβανα, Κορεόψεις και Λαντάνες έρπουσες. Για την κάλυψη του κάγκελου της πέργκολας φτιάχνεται ένας φυτικός φράχτης από Ελαίαγνους.

Εικόνα 48. Ο βραχόκηπος στα δεξιά της πέργκολας

Δεξιά της πέργκολας δημιουργείται ένας δεύτερος βραχόκηπος, σαν συνέχεια του προηγούμενου, όπου κυριαρχούν τρία ανισομεγεθή ορθόκλαδα Κυπαρίσσια. Σε συνδυασμό με τις Πικροδάφνες και τις Ροδιές, στο βάθος, εξισορροπούν τους όγκους σε σχέση με τους θάμνους μεσαίας ανάπτυξης και των έρποντων φυτών που συμπληρώνουν τη σύνθεση. Το φυτικό υλικό που επιλέγεται για την εναλλαγή υφών και χρωμάτων είναι: Πολύγαλα νάνο, Βεστρίγκια, Βερβερίδα, Διμορφοθήκη έρπουσα, Κορέοψη, Λαντάνα έρπουσα. Η φύτευση γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να εναρμονίζεται και να θυμίζει φυσικό μεσογειακό τοπίο.

Αριστερά της πέργκολας χρησιμοποιούνται καλλωπιστικά φυτά όπως Λαδανιά, Αγγελική νάνα, Γκάουρα, Πολύγαλα νάνο δημιουργώντας ένα πολύχρωμο μοτίβο. Τα εδαφοκαλυπτικά φυτά όπως Λαντάνα έρπουσα και Ρίγανη θα καλύψουν γρήγορα τη μεγάλη χωμάτινη επιφάνεια που έχει μείνει από την αραιή φύτευση των προαναφερθέντων θάμνων δίνοντας χρώμα και άποψη σε ένα φαινομενικά αδιάφορο παρτέρι. Στο σημείο αυτό υπάρχει και ένας διάδρομος από ιαπωνικά βήματα που οδηγεί στην αποθήκη.

Εικόνα 49. Πανοραμική άποψη της παιδικής χαράς

Στη βόρεια πλευρά του κοινού κήπου, προτείνεται η κατασκευή ενός χώρου για την απασχόληση των παιδιών. Η επιλογή της θέσης κρίνεται ιδανική καθώς βρίσκεται σε σημείο όπου υπάρχει συνεχή οπτική επαφή και από την οικία του ενοικιαστή αλλά και από το καθιστικό. Περιμετρικά η παιδική χαρά οριοθετείται με Πυξάρι, ύψους 0,70m, αφήνοντας δυο σημεία εισόδου – εξόδου. Στη πάνω είσοδο –

έξοδο της παιδικής χαράς η τοποθέτηση ενός καθιστικού κρίνεται χρήσιμη για την επιπλέον επίβλεψη των παιδιών από τους γονείς – συνοδούς. Μια επιβλητική Ψευδοπυρεριά μπορεί να φυτευθεί για τη σκίαση του καθιστικού δίνοντας ένα χαλαρό κι ανέμελο τόνο με το παιχνιδίσμα που κάνει το φύλλωμα της στον αέρα.

Στα τρία παρτέρια που περιβάλλουν την παιδική χαρά χρησιμοποιούνται σαν κυρίαρχα φυτά οι Λαγγεστρέμιες και η Κουμαριά σε μικρογραφία δένδρου. Αυτά πλαισιώνονται με αραιά φυτεμένους θάμνους όπως Λαδανιά, Αμπέλια, Γκάουρα, Λαντάνα έρπουσα. Η οριοθέτηση των παρτεριών γίνεται με Πυξάρι φτιάχνοντας ένα ελικοειδές πέρασμα που θυμίζει φυσικό τοπίο χρησιμοποιώντας τα ιαπωνικά βήματα.

Στα παρτέρια εκατέρωθεν της εσωτερικής αυλής με το ηλιακό ρολόι γίνονται ομαδικές φυτεύσεις χαμηλής ανάπτυξης φυτών έτσι ώστε να μην εμποδίζεται η οπτική επαφή προς την παιδική χαρά αλλά και την λίμνη. Τα είδη που επιλέγονται είναι: Λεβάντα, Ραφιολέπις, Γρεβιλέα ταμπορίτα, Τουλμπάκια πανασέ, Κορέοψη.

Στη νότια πλευρά του κοινόχρηστου κήπου προτείνεται η δημιουργία μιας όμορφης υδάτινης κατασκευής όπως μιας λίμνης της οποίας το περίγραμμα είναι από φυσικά βράχια εντάσσοντάς την έτσι στο ευρύτερο τοπίο. Στο εσωτερικό της μπορούν να τοποθετηθούν Νούφαρα κι άλλα Υδροχαρή φυτά όπως Ίριδες και Πάπυροι. Για την διέλευση της λίμνης τοποθετείται ένα ξύλινο γεφυράκι από όπου ο περιηγητής μπορεί να έχει μια πανοραμική άποψη του κοινόχρηστου κήπου.

Εικόνα 50. Πανοραμική άποψη της λίμνης

Κοντά στη λίμνη τοποθετείται ένα καθιστικό, με σκίαση από Γιακαράντα, όπου ο επισκέπτης μπορεί να νιώσει στιγμές απόλαυσης και παραγματικής ηρεμίας. Πλησίον της λίμνης δυο Φόρμια συμπληρώνουν μια ομαδική φύτευση από Αγάπανθους που δίνουν χρώμα στη σύνθεση.

Δενδrolίβανα και Λαντάνες έρπουσες οριοθετούν τα παρτέρια στη λίμνη από την πλευρά της οικίας του ιδιοκτήτη. Η φύτευση των παρτεριών που αποτελείται από ποικιλόχρωμους θάμνους όπως Αγγελική νάνα, Φορσύθια, Βερβερίδα, Τεύκριο, Γκάουρα και Φωτίνια ολοκληρώνουν τις συνθέσεις σε όγκους, σχήματα κι αρώματα.

Εικόνα 51. Τα παρτέρια παράλληλα με τον κεντρικό διάδρομο

Στα ανατολικά του κοινού κήπου οι καμπύλες γραμμές του διαδρόμου μειώνουν την ταχύτητα της κίνησης, ελευθερώνουν το μάτι και την προσωπικότητα του χώρου σε κάτι πιο ανάλαφρο και φυσικό. Σε κάθε σημείο οι παραστάσεις είναι διαφορετικές κι όπως ο παρατηρητής κινείται σε όλο τον κήπο βιώνει τις εμπειρίες που του αποκαλύπτονται. Τα Φόρμια χρησιμοποιούνται σαν διαχωριστικό των επιμέρους παρτεριών τα οποία οριοθετούνται με Υπέρικο έρπον και Γρεβιλέα ταμπορίτα. Στην περιοχή αυτή οι Ελιές αναδεικνύονται ως κεντρικά δένδρα και πλαισιώνονται από μεγάλες ομάδες με αρωματικά και ανθοφόρους θάμνους όπως Λεβάντες, Γκάουρες, Κορεόψεις, Γρεβιλέες, Λαδανιές που διεισδύουν μέσα στο χώρο και δημιουργούν ένα φυτικό ανάγλυφο με χρωματικές εναλλαγές. Την σύνθεση συμπληρώνουν Λαγγεστρέμιες και Ραφιολέπιδες που τραβούν την προσοχή με το έντονο χρώμα της ανθοφορίας και του φυλλώματός τους.

Πίσω από την οικία του ιδιοκτήτη και κατά μήκος του διαδρόμου που ενώνει τον κοινόχρηστο κήπο με τη νότια πλευρά του οικοπέδου απαντάται ένας στενός χώρος φύτευσης. Το βασικό πρόβλημα του ελλειπούς φυσικού φωτός και της χαμηλής ηλιοφάνειας που συναντάται στο σημείο αυτό, αντιμετωπίζεται με την

χρήση κατάλληλων φυτών όπως Αράλια, Ναντίνα, Αουκούμπα, Ναντίνα νάνα, Αγγελική νάνα. Ανάμεσα στα φυτά σκιάς φυτεύονται Ρυγχοσπέρματα όπου με την βοήθεια ξύλινων καφασωτών πρασινίζουν και σπάνε την μονοτονία του υψηλού τοίχου.

Εικόνα 52. Η πίσω πλευρά της οικίας του ιδιοκτήτη

Γυρνώντας στην μπροστινή πλευρά της οικίας του ιδιοκτήτη ακολουθείται η ίδια λογική φύτευσης με αυτή των παρτεριών της οικίας του ενοικιαστή. Οι συνθέσεις αποτελούνται από πολυετή ποώδη φυτά, θάμνους χαμηλής και μεσαίας ανάπτυξης και αναρριχώμενα. Τα φυτά που προτείνονται είναι: Τουλμπάκια, Γκάουρα, Λαντάνα, Γρεβιλέα, Φόρμια, Βερβερίδα, Βουκαμβίλια.

Συνεχίζοντας την περιήγηση προς τη νότια πλευρά του οικοπέδου κι αριστερά από την οικία του ιδιοκτήτη ο σχεδιασμός του χώρου αποκτάει ιδιαίτερη σημασία καθώς εκεί θα περνάει αρκετές ώρες η οικογένειά του. Έτσι στη νοτιοδυτική πλευρά του κήπου δημιουργείται ένας ακόμη χώρος αναψυχής και

Εικόνα 53. Το BBQ στον κήπο του ιδιοκτήτη

συγκέντρωσης. Ένα άψογα σχεδιασμένο και διακοσμημένο μπάρμπεκιου (BBQ) επενδεδυμένο με τοπική πέτρα φαντάζει ιδανικό και λειτουργικό. Δεξιά του πηγαδιού προτείνεται η φύτευση μιας Χαρουπιάς δίνοντας επιπλέον φυσική σκίαση στο χώρο.

Εικόνα 54. Ο καταρράκτης στο πλάι της οικίας του ιδιοκτήτη

Παραπλεύρως της οικίας του ιδιοκτήτη κυριαρχεί μια σύνθεση σε ένα από τα ωραιότερα σημεία του κήπου. Η εναλλαγή των επιπέδων δίνει έμπνευση για τη δημιουργία ενός μικρού καταρράκτη όπου και πάλι με τη χρήση της πέτρας εντάσσεται στο ύφος του κήπου.

Στο πάνω επίπεδο του καταρράκτη ξεπροβάλλουν δυο ορθόκλαδα Κυπαρίσσια, μειώνοντας τον όγκο του οικήματος, κι ένας Γιουνίπερος που δεσπόζει μέσα από την ομαδική φύτευση της Γκάουρας. Η επιλογή των φυτών της σύνθεσης που πλαισιώνουν το κάτω επίπεδο του καταρράκτη έχει γίνει έτσι ώστε οι χρωματικές αποχρώσεις τους να ταυτίζονται με αυτές των βράχων. Το φυτικό υλικό αποτελείται από: Γρεβιλέα, Βερβερίδα, Τεύκριο, Φόρμιο, Αμπέλια, Λαδανιά. Τη σύνθεση συμπληρώνουν μικρές ομαδικές φυτεύσεις από αρωματικά φυτά – Λεβάντα, Ρίγανη, Θυμαρί – όπου πέρα από την καλλωπιστική τους αξία δύναται να χρησιμοποιηθούν και στη μαγειρική. Τα πλούσια αρώματα που αναδύουν όπως και η τάση ορισμένων φυτών να προσελκύουν πεταλούδες, δίνουν τη δυνατότητα δημιουργίας μιας θεματικής ατμόσφαιρας.

Η ύπαρξη ενός ακόμη καθιστικού χώρου με θέα προς τον καταρράκτη θεωρείται ωραία ιδέα και αυτή επιτυγχάνεται με την τοποθέτηση μιας ξύλινης κούνιας με σκίαση από Ρυγχοσπέρματα. Εκατέρωθεν της κούνιας και κατά μήκος της μάντρας φυτεύονται ορθόκλαδα Κυπαρίσσια και Δάφνες δημιουργώντας το φόντο για την ανάπτυξη των χαμηλής ανάπτυξης θάμνων όπως Λεβάντα, Δενδρολίβανο και Λαντάνα. Η φύτευση μιας ακόμη Χαρουπιάς στο τέλος της σύνθεσης βοηθά στην εξισορρόπηση των όγκων.

Εικόνα 55. Η κούνια στον κήπο του ιδιοκτήτη

Ο υπόλοιπος κενός χώρος καλύπτεται με χλοοτάπητα (θερμόφιλη ποικιλία Βερμούδα) για να μπορούν ελεύθερα τα παιδιά να παίζουν αλλά και για να υπάρχει η ευχέρεια στους ιδιοκτήτες να πραγματοποιούν συγκεντρώσεις και συνεστιάσεις με φίλους. Τα ιαπωνικά βήματα χρησιμοποιούνται κι εδώ για την δημιουργία μονοπατιών από και προς όλους τα σημεία ενδιαφέροντος.

Εικόνα 56. Ο κήπος του ιδιοκτήτη

Σχέδιο 7. Τελικό σχέδιο φύτευσης

10.1 ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ

10.1.1 ΞΥΛΙΝΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ

Σε όλες τις κατασκευές με ξύλο προτιμάται η εμποτισμένη ξυλεία λόγω της ειδικής επεξεργασίας της αποκτά εξαιρετική αντοχή στις αντίξοες καιρικές συνθήκες καθώς και στα σημεία επαφής της με το έδαφος επιδεικνύοντας μοναδικές ιδιότητες στην βροχή και την υγρασία όπου η σήψη αποτελεί το μεγαλύτερο πρόβλημα. Προστατεύεται επίσης και από τις προσβολές των εντόμων. Μετά την εγκατάσταση δεν χρειάζεται συντήρηση παρά μόνον απλό φρεσκάρισμα για την διατήρηση του χρώματος της στο πέρασμα των χρόνων.

Σχέδιο 8. Γεφυράκι (πρόσοψη)

Σχέδιο 9. Γεφυράκι (κάτοψη)

Σχέδιο 10. Γεφυράκι (πλάγια όψη)

Σχέδιο 11. Κούνια (πρόσοψη)

Σχέδιο 12. Κούνια (κάτοψη)

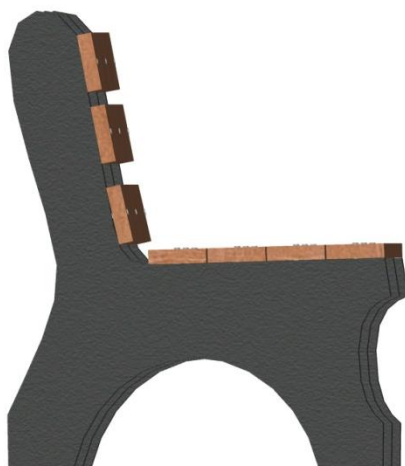
Σχέδιο 13. Κούνια (πλάγια όψη)

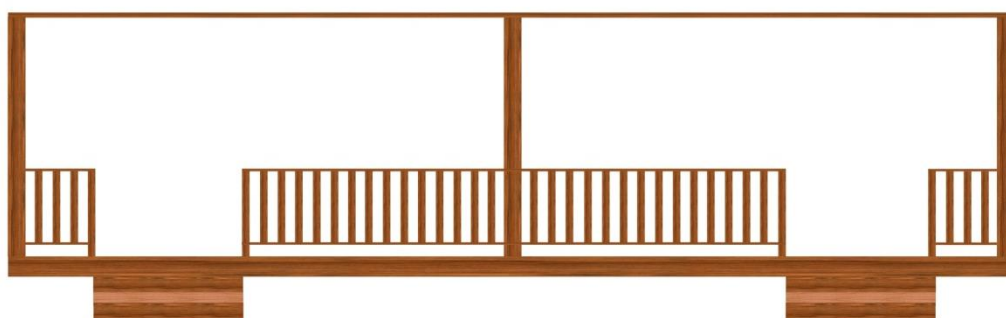
Σχέδιο 14. Παγκάκι (πρόσοψη)

Σχέδιο 15. Παγκάκι (κάτοψη)

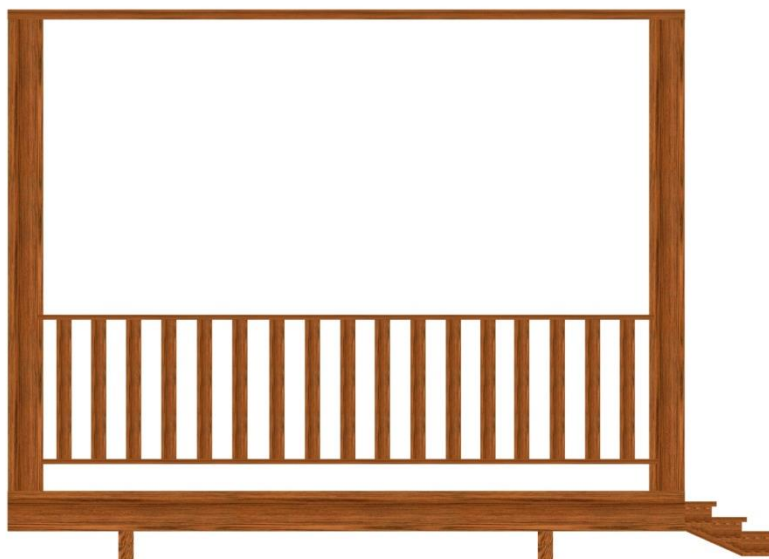
Σχέδιο 16. Παγκάκι (πλάγια όψη)

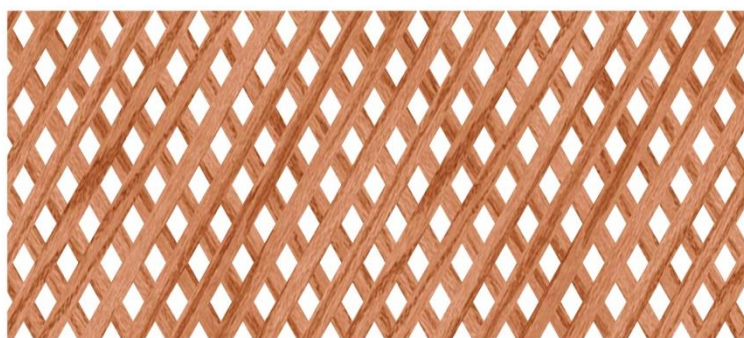
Σχέδιο 17. Πέργκολα (πρόσοψη)

Σχέδιο 18. Πέργκολα (κάτοψη)

Σχέδιο 19. Πέργκολα (πλάγια όψη)

Σχέδιο 20. Καφασωτό (πρόσοψη)

10.1.2 ΥΓΡΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ

Το υγρό στοιχείο αποτελεί ένα από τα πιο ενδιαφέροντα σημεία ενός χώρου. Μια καλά σχεδιασμένη και προσεκτικά διακοσμημένη λίμνη, ένα όμορφο ρυάκι ή ένας επιβλητικός καταρράκτης, μπορούν να αποτελέσουν τα πιο δυναμικά χαρακτηριστικά του κήπου, καθορίζοντας στις περισσότερες περιπτώσεις, το γενικό ύφος του.

Τα κριτήρια που οδηγούν στην επιλογή της καταλληλότερης θέσης για την κατασκευή του υγρού στοιχείου είναι αισθητικά και λειτουργικά. Όταν εγκαθίσταται

ένα στοιχείο νερού μέσα σε έναν κήπο είναι σημαντικό να μελετηθούν κάποιοι παράγοντες, ο σημαντικότερος από τους οποίους είναι η θέση. Ιδανική θέση για μια δεξαμενή ή άλλο στοιχείο νερού όπου τα φυτά παίζουν εμφανή διακοσμητικό ρόλο είναι μια θέση πλήρους και συνεχούς ηλιοφάνειας για τη ζωνή ανάπτυξη των φυτών και τη βιωσιμότητα των ψαριών που φιλοξενούνται μέσα σε αυτό. Επίσης ιδανική θεωρείται η θέση κοντά στη κατοικία έτσι ώστε να είναι ορατό από τα παράθυρα. Το στοιχείο νερού θα είναι ορατό από πολλά διαφορετικά σημεία της οικίας, για αυτό πρέπει να μελετηθεί πως θα φαίνεται από διάφορες θέσεις.⁶

10.1.2.1 ΛΙΜΝΗ

Ο σκοπός της λίμνης είναι να δείχνει φυσική και να ταιριάζει μέσα στο τοπίο του κήπου. Πρέπει να φαίνεται αναπόσπαστο κομμάτι του ευρύτερου κήπου και ο πιο συνήθης για να συνδέσουμε το νερό με το τοπίο είναι ένας βραχώδης κήπος. Η επιλογή των βράχων είναι σημαντική, εφόσον για να δείχνουν φυσικοί πρέπει να προέρχονται από την περιοχή ή τουλάχιστον να είναι σχετικοί με το θέμα του κήπου.

Τα υλικά που μπορεί να κατασκευαστεί μια λίμνη είναι από:

- Μπετόν
- εύκαμπτα υλικά όπως Πολυαιθυλένιο, PVC ή Ελαστικές μεμβράνες
- προκατασκευασμένες από σκληρό πλαστικό ή Fiberglass

Για την κατασκευή της λίμνης στη μελέτη εφαρμογής προτείνεται να χρησιμοποιηθεί μια προκατασκευασμένη από fiberglass (καθώς είναι πιο ανθεκτική) εκτάσεως 20m².

Σχέδιο 21. Λίμνη (κάτοψη)

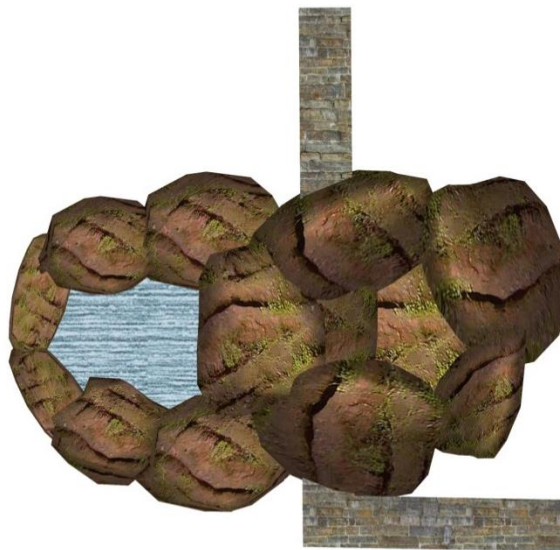
⁶ Χιωτέλλη, 2004

10.1.2.2 ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΗΣ

Σε έναν κήπο λίγα είναι τα στοιχεία που υπερέχουν σε ομορφιά από ένα φυσικό καταρράκτη. Το κινούμενο νερό δεν είναι βέβαια μόνο οπτικό φαινόμενο, φέρνει επίσης τον ήχο μέσα στον κήπο και την ευκαρία για δημιουργία. Το κόστος για τον ήχο, την κίνηση και τη γοητεία που εξασκεί το κινούμενο νερό, φαίνεται πως είναι οι περιορισμοί στη καλλιέργεια των φυτών, καθώς πολλά από τα υδροχαρή φυτά όπως τα νούφαρα είναι φυτά στάσιμων νερών και δεν μπορούν να ευδοκιμήσουν κοντά σε τρεχούμενο νερό.

Στο παρελθόν το μεγαλύτερο εμπόδιο στη χρήση κινούμενου νερού σε κήπους κατοικιών ήταν ο μηχανισμός που απαιτούνταν για να δουλέψει ένα τέτοιο σύστημα. Φαινόταν κάπως δύσκολο να επιτευχθεί η συνεχής ροή του νερού, εύκολα, φθηνά και χωρίς πολλές σωληνώσεις. Οι σύγχρονες υποβρύχιες αντλίες μας απάλλαξαν από τη διαδικασία τοποθέτησης σωληνώσεων και επιπλέον σήμερα θεωρούνται πολύ αποτελεσματικές και πολύ αξιόπιστες.

Τα υλικά κατασκευής του καταρράκτη είναι ίδια με αυτά της λίμνης και για τη συγκεκριμένη κατασκευή προτείνονται δυο προκατασκευασμένες λεκάνες από fiberglass τοποθετημένες ή μια πάνω στην άλλη για δημιουργία κλίσης επενδεδυμένες με φυσικά βράχια για την εισαγωγή του καταρράκτη στο ευρύτερο τοπίο. Για την ανακύκλωση του νερού χρησιμοποιείται υποβρύχια αντλία ακαθάρτων.

Σχέδιο 22. Καταρράκτης (κάτοψη)

10.2 ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΡΔΕΥΣΗΣ

Οι φροντίδες για τη σωστή διαχείριση του κήπου σχετίζονται με αρκετούς παράγοντες, που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη. Ο κυριότερος από αυτούς και ιδιαίτερα για τις συνθήκες της χώρας είναι η διαχείριση του νερού άρδευσης των φυτών. Η προσπάθεια για την εξοικονόμηση νερού στον κήπο ξεκινάει από τον σωστό σχεδιασμό καθώς και την επιλογή του κατάλληλου φυτικού υλικού ενώ θα πρέπει να συνεχίζεται με τις ορθές καλλιεργητικές φροντίδες για την συντήρηση του κήπου.

Η εγκατάσταση αυτόματου αρδευτικού συστήματος είναι αναγκαία αφού μόνον έτσι μπορεί να ελεγχθεί η ποσότητα του νερού άρδευσης. Επιπλέον, η άρδευση με αυτόματο σύστημα είναι πιο αποδοτική γιατί διανέμει τις απαραίτητες ποσότητες νερού σε όλη την επιφάνεια του εδάφους χωρίς να καταστρέφει τη δομή του (σε αντίθεση με το λάστιχο του ποτίσματος, που τροφοδοτεί το έδαφος με νερό σημειακά και σε μεγάλη πίεση νερού καταστρέφει τη δομή του εδάφους).

Στη προκείμενη μελέτη προτείνεται για τα δένδρα, τους θάμνους και τα πολυετή ποώδη το σύστημα στάγδην άρδευσης.

Σχέδιο 23. Σύστημα άρδευσης

Η μέθοδος αυτή παρέχει το απαιτούμενο νερό στο φυτό με τη μορφή σταγόνων, και μάλιστα με τέτοιο τρόπο ώστε κάθε φυτό χωριστά να εφοδιάζεται με την απαραίτητη για την ανάπτυξή του υγρασία.

Η παροχή νερού με τη μορφή σταγόνων γίνεται με τη βοήθεια σταλακτήρων, που είναι τοποθετημένοι στις επιθυμητές αποστάσεις, πάνω σε σωλήνες από πολυαιθυλένιο, απλωμένες επιφανειακά, συνήθως κατά μήκος των γραμμών

φύτευσης των φυτών ή των δέντρων. Για την άρδευση των δέντρων χρησιμοποιήθηκε πλευρικός σωλήνας που φέρει δυο με τρεις σταλάκτες, εκ των οποίων ο ένας είναι συνδεδεμένος με σωληνίσκο για να αρδεύει την πλευρά του δέντρου που δεν καλύπτει ο σωλήνας.

Η μέθοδος αυτή είναι πολύ αποτελεσματική και κατάλληλη για σχεδιασμό άρδευσης με αυτοματισμούς και μπορεί να χρησιμοποιηθεί και σε περιοχές με ανώμαλη τοπογραφία, χωρίς να απαιτείται ισοπέδωση. Επίσης, είναι κατάλληλη σε περίπτωση μικρής διαθέσιμης παροχής νερού, γιατί ένα ακόμα πλεονέκτημά της σε σχέση με άλλα συστήματα άρδευσης, είναι η εξοικονόμηση νερού. Συγκεκριμένα, σε σχέση με τον καταιονισμό, έχουμε 25% οικονομία νερού, ενώ σε σχέση με τις επιφανειακές μεθόδους έχουμε 50% εξοικονόμηση νερού. Επιπλέον, με την περιορισμένης ακτίνας άρδευση, δεν ευνοείται και η ανάπτυξη ζιζανίων, καθώς δεν αρδεύεται ολόκληρη η έκταση του χώρου. Με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζονται και καλές συνθήκες αερισμού για το ριζικό σύστημα των φυτών.

Στη περιοχή με τον χλοοτάπητα προτείνεται άρδευση με καταιονισμό. Στη μέθοδο αυτή το νερό εφαρμόζεται στην αρδευόμενη επιφάνεια του κήπου με τη χρήση υπόγειων περιστροφικών εκτοξευτήρων όπου στην ουσία υπάρχει απομίμηση της βροχής και το νερό διηθείται στο έδαφος κατακόρυφα. Με το σωστό σχεδιασμό του συστήματος η κατανομή του νερού είναι ομοιόμορφη σε όλη την επιφάνεια.

Για την άρδευση της περιοχής μελέτης προτείνεται η εγκατάσταση αυτόματου δικτύου άρδευσης, το οποίο αποτελείται από:

- Ηλεκτρονικός προγραμματιστής, οποίος καθορίζει και ελέγχει τη λειτουργία κάθε ηλεκτροβάνας
- Παροχή νερού
- Κεντρικός διακόπτης
- Αντεπίστροφη βαλβίδα
- Φίλτρο
- Διακόπτες ζώνης
- Σωλήνες PE διανομής νερού διαφόρων διατομών (Ø16, Ø20, Ø32)

- Ηλεκτροβάνες, οι οποίες αρχίζουν ή διακόπτουν τη λειτουργία τμήματος του δικτύου
- Καλώδια μεταφοράς ηλεκτρονικών εντολών, που συνδέουν τον κεντρικό προγραμματιστή με τις ηλεκτρογόνες και περνάνε μέσα από τα χαντάκια των σωληνώσεων
- Εκτοξευτήρες (περιστροφικοί υπόγειοι)
- Σταλλάκτες σταθερής ροής (2lt, 8lt)

Εικόνα 57. Εξαρτήματα αρδευτικού συστήματος

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ: ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΝΟΣ ΚΗΠΟΥ

Η συντήρηση του κήπου αποτελεί την σημαντικότερη εργασία στον κήπο. Ο κάθε κήπος ανεξάρτητα από το πόσο μικρός ή μεγάλος είναι, εάν έχει γκαζόν, αδρανή υλικά, φυτά, δέντρα, γλάστρες, είναι επιβεβλημένο να συντηρείτε σε μόνιμη βάση ανάλογα με τις ανάγκες που έχει ο κήπος μέσα στο χρόνο.

Είναι πολύ σημαντικό να μην αφήνεται ο κήπος μας που με τόσο κόπο και χρήμα έχει δημιουργηθεί να υποβαθμιστεί. Όπως είναι γνωστό ο κήπος στο μεγαλύτερο μέρος του αποτελείται από βιολογικό υλικό (φυτά) που απαιτεί συντήρηση από ανθρώπους έμπειρους που να γνωρίζουν πολύ καλά τις ανάγκες του βιολογικού αυτού υλικού.

11.1 ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΚΗΠΟΥ

Για τη σωστή συντήρηση των φυτών στον κήπο, αναλόγως την εποχή, απαιτείται μια σειρά εργασιών που περιλαμβάνει τα εξής:

- **Εφαρμογή ζιζανιοκτονίας:** είτε με χημική καταπολέμηση είτε με εργαλεία.
- **Σκάλισμα γύρω από τα φυτά:** ανά τακτά χρονικά διαστήματα πρέπει να σκαλίζεται το χώμα γύρω από τα φυτά ώστε να δέχονται καλύτερα το νερό της άρδευσης και να διευκολύνεται ο αερισμός του ριζικού συστήματος.
- **Κλάδεμα φυτών:** πρέπει να γίνεται είτε για τη δημιουργία ικανοποιητικού αισθητικού αποτελέσματος π.χ. δημιουργία φυτοφράχτη, αποκοπή ξερών κλαδιών, είτε για την «ενδυνάμωση» των φυτών καθώς ευνοείται ο αερισμός τους και η είσοδος του ηλιακού φωτός.
- **Λίπανση φυτών:** Η σωστή λίπανση, ανάλογα με την εποχή, τα φυτά και τις ανάγκες προσφέρει προστασία και τα απαραίτητα συστατικά για τη βέλτιστη ανάπτυξη των φυτών και των δέντρων.

- **Αντιμετώπιση ασθενειών:** Η φυτοπροστασία (με φάρμακα φιλικά προς τον άνθρωπο και το περιβάλλον) είναι απαραίτητη όχι μόνο όταν παρουσιαστεί κάποιο πρόβλημα αλλά και προληπτικά προς αποφυγή των ασθενειών και των εντόμων που απειλούν τα φυτά και τα δέντρα.
- **Άρδευση φυτών:** αναλόγως την εποχή και του εκάστοτε φυτικού υλικού που υπάρχει στον κήπο θα πρέπει να γίνεται έλεγχος του αρδευτικού δικτύου και ρύθμιση των χρόνων άρδευσης.

Οι συνήθεις εργασίες που απαιτεί η συντήρηση του χλοοτάπητα είναι οι εξής:

- **Κοπή του χλοοτάπητα:** ανάλογα με την ποικιλία του χλοοτάπητα πρέπει να γίνεται η κοπή του σε συγκεκριμένο ύψος. Κατά τη διάρκεια του χειμώνα που ο χλοοτάπητας ληθαργεί χρειάζονται ελάχιστα κουρέματα, όμως από την άνοιξη που επαναρχίζει η βλαστική του ανάπτυξη και ύστερα απαιτούνται συχνότερα κουρέματα.
- **Εφαρμογή ζιζανιοκτονίας:** σε πολλές περιπτώσεις εισχωρούν στο εσωτερικό του χλοοτάπητα αγρωστώδη ή πλατύφυλλα ζιζάνια (αγριόχορτα). Τα συγκεκριμένα ζιζάνια μπορούν να αφαιρεθούν είτε χειρωνακτικά είτε με χημική καταπολέμηση.
- **Αντιμετώπιση ασθενειών:** ο χλοοτάπητας αντιμετωπίζει συχνά προβλήματα εξαιτίας προσβολών από μύκητες ή έντομα. Σε αυτές τις περιπτώσεις απαιτείται η χρήση των ανάλογων φυτοφαρμάκων προκειμένου να εξουδετερωθεί η προσβολή.
- **Εφαρμογή λίπανσης:** με τη λίπανση παρέχονται στον χλοοτάπητα οι απαραίτητες ποσότητες αζώτου, φωσφόρου, καλίου και ιχνοστοιχείων που απαιτούνται για την ομαλή ανάπτυξη του υπέργειου μέρους και του ριζικού συστήματος αλλά και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας απέναντι στις ασθένειες.

- **Άρδευση χλοοτάπητα:** έλεγχος του αρδευτικού δικτύου για τυχόν απώλειες ή ζημιές σε εκτοξευτήρες και σωλήνες άρδευσης. Ρύθμιση, ανά τακτά χρονικά διαστήματα, των χρόνων άρδευσης ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες ώστε να γίνεται επαρκής τροφοδοσία του χλοοτάπητα με νερό.

11.2 ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΚΗΠΟΥ

Η συντήρηση ενός κήπου απαιτεί τον εξοπλισμό του όχι μόνο με τα βασικά, απαραίτητα εργαλεία (φτυάρι, κλαδευτήρι, τσάπα, τσουγκράνα, σκαλιστήρι), αλλά και με τα εργαλεία - μηχανήματα που η τεχνολογία δημιούργησε για να διευκολύνει την καθημερινότητά του ανθρώπου. Υψηλή τεχνολογία και ανεπτυγμένος βιομηχανικός σχεδιασμός συνδυάζονται άψογα και προσφέρουν μηχανές για ελαφριές ή βαριές κηποτεχνικές εργασίες μειώνοντας δραστικά το χρόνο συντήρησης. Τα νέα μηχανήματα κηπουρικής προφυλλάσσουν πλέον το χρήστη από τραυματισμούς κάνοντας την κάθε εργασία (κλάδεμα, κούρεμα, σκάψιμο, πότισμα, καθάρισμα) να μοιάζει με ένα απλό και ευχάριστο παιχνίδι.

Τα μηχανήματα κήπου διαχωρίζονται σε ηλεκτροκίνητα (κυρίως για μικρούς κήπους) και βενζινοκίνητα (για κήπους μεγάλης έκτασης). Για τη συντήρηση του συγκεκριμένου χώρου μελέτης λόγω της εκτεταμένης έκτασης προτιμώνται βενζινοκίνητα μηχανήματα για ευκινησία μέσα στα πυκνοφυτεμένα παρτέρια και με ασφάλεια χωρίς τη χρήση καλωδίων ρεύματος.

Τα απαραίτητα μηχανήματα, λοιπόν, για την συντήρηση του χώρου μελέτης είναι:

- Χλοοκοπτική μηχανή
- Χορτοκοπτικό
- Ψαλίδι μπορντούρας
- Φυσητήρας
- Κλαδοθρυμματιστής

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ: ΕΡΕΥΝΑ ΑΓΟΡΑΣ & ΚΟΣΤΟΛΟΓΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ

Μετά από μια έρευνα αγοράς στα φυτώρια της περιοχής του Μαραθώνα και μιλώντας με μαστόρους του νησιού για τις διάφορες κατασκευές, καταλήξαμε στα παρακάτω:

ΕΙΔΟΣ	ΜΕΓΕΘΟΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝ.	ΣΥΝΟΛΟ
Αγάπανθος	ν18	20	8,00 €	160,00 €
Γκάουρα	3lt	119	3,00 €	357,00 €
Δενδρολίβανο	3lt	29	2,00 €	58,00 €
Διμορφοθήκη	3lt	23	2,50 €	57,50 €
Θυμάρι	3lt	8	2,00 €	16,00 €
Κορέοψη	3lt	44	2,50 €	110,00 €
Λαντάνα	3lt	111	2,50 €	277,50 €
Λεβάντα	3lt	107	2,50 €	267,50 €
Πεννισέτουμ	ν18	4	8,00 €	32,00 €
Ρίγανη	3lt	79	2,00 €	158,00 €
Τουλμπάκια πανασέ	ν18	13	8,00 €	104,00 €
Τουλμπάκια	ν18	21	8,00 €	168,00 €
Υπέρικο έρπον	3lt	38	3,00 €	114,00 €
Φέστουκα	ν18	4	8,00 €	32,00 €
Υδροχαρή φυτά	ν18	10	8,00 €	80,00 €
ΣΥΝΟΛΟ		630		1.991,50 €

Πίνακας 7. Κοστολόγιο πολυετών ποωδών

ΕΙΔΟΣ	ΜΕΓΕΘΟΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝ.	ΣΥΝΟΛΟ
Βουκαμβίλια	200/250	4	45,00 €	180,00 €
Ρυγχόσπερμα	150/200	15	35,00 €	525,00 €
ΣΥΝΟΛΟ		19		705,00 €
Χλοοτάπητας				
		90m ²	10,00 €	900,00 €

Πίνακας 8. Κοστολόγιο αναρριχώμενων και χλοοτάπητα

ΕΙΔΟΣ	ΜΕΓΕΘΟΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝ.	ΣΥΝΟΛΟ
Αγγελική νάνα	ν20	19	25,00 €	475,00 €
Αμπέλια	ν20	9	25,00 €	225,00 €
Αουκούμπα	ν35	5	45,00 €	225,00 €
Αράλια	ν35	3	45,00 €	135,00 €
Βερβερίδα	ν20	14	25,00 €	350,00 €
Βεστρίγκια	ν20	2	25,00 €	50,00 €
Γιουνίπερος	ν20	1	20,00 €	20,00 €
Γρεβιλέα	ν20	42	25,00 €	1.050,00 €
Γρεβιλέα ταμπορίτα	ν20	11	25,00 €	275,00 €
Δάφνη	ν35	32	35,00 €	1.120,00 €
Ελαίαγνος	ν35	27	35,00 €	945,00 €
Λαδανιά	ν20	27	20,00 €	540,00 €
Ναντίνα	ν20	8	25,00 €	200,00 €
Ναντίνα νάνα	ν20	6	20,00 €	120,00 €
Πικροδάφνη	ν35	54	25,00 €	1.350,00 €
Πυξάρι	σακ.	48	2,50 €	120,00 €
Πυξάρι πανασέ	σακ.	105	2,50 €	262,50 €
Ραφιολέπης	ν20	9	25,00 €	225,00 €
Ροδιά	ν20	5	25,00 €	125,00 €
Τεύκριο	ν20	13	25,00 €	325,00 €
Φόρμιο	ν20	12	45,00 €	540,00 €
Φορσύθια	ν20	3	20,00 €	60,00 €
ΣΥΝΟΛΟ		455		8.737,50 €

Πίνακας 9. Κοστολόγιο θάμνων

ΕΙΔΟΣ	ΜΕΓΕΘΟΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝ.	ΣΥΝΟΛΟ
Πατήματα	23x25cm	130	7,00 €	910,00 €
Πατήματα	45x25cm	34	10,00 €	340,00 €
Πατήματα	45x50cm	29	20,00 €	580,00 €
Κυβόλιθος για διαδρόμους		161m ²	20,00 €	3.220,00 €
Ηλιακό ρολόι		1	150,00 €	150,00 €
Σταμπωτό περιφερειακά των οικιών		184m ²	30,00 €	5.520,00 €
Ταΐστρες πουλιών		3	25,00 €	75,00 €
Χώμα για μεταφυτεύσεις	50lt	150	6,00 €	900,00 €
Πάσσαλοι στήριξης δένδρων		43	10,00 €	430,00 €
ΣΥΝΟΛΟ				12.125,00 €

Πίνακας 10. Κοστολόγιο υλικών και διακοσμητικών

ΕΙΔΟΣ	ΜΕΓΕΘΟΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝ.	ΣΥΝΟΛΟ
Γιακαράντα	16/18	1	150,00 €	150,00 €
Ελιά	20/25	3	300,00 €	900,00 €
Κουμαριά δένδρο	16/18	1	190,00 €	190,00 €
Κουμαριά δενδρώδης		5	90,00 €	450,00 €
Κυπαρίσσι ορθόκλαδο	200/250	1	85,00 €	85,00 €
Κυπαρίσσι ορθόκλαδο	300/350	23	120,00 €	2.760,00 €
Κυπαρίσσι ορθόκλαδο	350/400	1	250,00 €	250,00 €
Λαγγεστρέμια δενδρώδης		4	70,00 €	280,00 €
Φωτίνια δενδρώδης	14/16	1	120,00 €	120,00 €
Χαρουπιά	16/18	2	190,00 €	380,00 €
Ψευδοπιπεριά	16/18	1	120,00 €	120,00 €
ΣΥΝΟΛΟ		43		5.685,00 €

Πίνακας 11. Κοστολόγιο δένδρων

ΕΙΔΟΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΜΟΝ. ΜΕΤΡ.	ΤΙΜΗ ΜΟΝ.	ΣΥΝΟΛΟ
Τυφλός σωλήνας άρδευσης Ø16	1183	m	0,25 €	295,75 €
Τυφλός σωλήνας άρδευσης Ø20	35	m	0,30 €	10,50 €
Τυφλός σωλήνας άρδευσης Ø32	102	m	0,55 €	56,10 €
Υλικά συνδεσμολογίας Ø16	100	τεμ.	0,70 €	70,00 €
Υλικά συνδεσμολογίας Ø20	50	τεμ.	0,70 €	35,00 €
Υλικά συνδεσμολογίας Ø32	40	τεμ.	1,65 €	66,00 €
Σταλλάκτης σταθερής ροής 2lt	940	τεμ.	0,15 €	141,00 €
Σταλλάκτης σταθερής ροής 8lt	197	τεμ.	0,15 €	29,55 €
Υπόγειος περιστροφικός εκτοξευτήρας 90°- 210°	6	τεμ.	7,00 €	42,00 €
Φίλτρο	1	τεμ.	15,00 €	15,00 €
Προγραμματιστής	1	τεμ.	155,00 €	155,00 €
Ηλεκτροβάννα	11	τεμ.	24,00 €	264,00 €
Αντεπίστροφη βαλβίδα	1	τεμ.	35,00 €	35,00 €
Master Valve	1	τεμ.	24,00 €	24,00 €
Καλώδιο 5κλωνο	33	m	1,65 €	54,45 €
Καλώδιο 9κλωνο	53	m	2,85 €	151,05 €
ΣΥΝΟΛΟ				1.444,40 €

Πίνακας 12. Κοστολόγιο αρδευτικού συστήματος

ΕΙΔΟΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ
Γεφυράκι με κουπαστή	1	300,00 €	300,00 €
Πέργκολα με κάγκελο	1	€	1.800,00 €
Deck	48m ²	60,00 €	2.880,00 €
Κούνια	1	370,00 €	370,00 €
Παγκάκι	3	200,00 €	600,00 €
Καφασωτά	7	25,00 €	175,00 €
Παιδική χαρά	1	210,00 €	210,00 €
Τραπεζί πικ-νικ	1	285,00 €	285,00 €
BBQ	1	500,00 €	500,00 €
Λίμνη	1	500,00 €	500,00 €
Καταρράκτης	1	300,00 €	300,00 €
ΣΥΝΟΛΟ			7.920,00 €

Πίνακας 13. Κοστολόγιο κατασκευών

ΕΙΔΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ
Εργασία διαμόρφωσης και φύτευσης	5.000,00 €
Εργασία εγκατάστασης αρδευτικού	1.500,00 €
Εργασία τοποθέτησης ξύλινων κατασκευών	2.500,00 €
ΣΥΝΟΛΟ	9.000,00 €

Πίνακας 14. Κοστολόγιο εργασιών

Το **συνολικό κόστος** της μελέτης ανέρχεται στα **48.508,40€**.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟΤΡΙΤΟ: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Φτάνοντας στο τέλος της μελέτης αυτής και κάνοντας μια ανασκόπηση στις προκλήσεις και τις ιδέες που εμφανίστηκαν, σημειώνονται κάποιες σκέψεις και προβληματισμοί. Η μελέτη διαμόρφωσης ιδιωτικού κήπου είναι μια μεγάλη πρόκληση, γιατί λαμβάνονται υπόψη φυσικοί και ανθρώπινοι – κοινωνικοί παράγοντες.

Αξίζει να αναφερθεί, ότι και ο ιδιωτικός κήπος έχει εξίσου δύσκολες, αν όχι δυσκολότερες αρχές σχεδιασμού σε σχέση με έναν δημόσιο κήπο. Για παράδειγμα, παρότι στον ιδιωτικό κήπο ο αριθμός και η κίνηση των χρηστών είναι πολύ μικρότερη απ' ό τι στο δημόσιο, η αναγκαιότητα για δημιουργία αξόνων κίνησης, αλλά και η αποφυγή της μονοτονίας είναι το ίδιο σημαντικές. Ο ιδιωτικός κήπος μπορεί να θεωρηθεί ως δεύτερο σπίτι των χρηστών. Ιδιαίτερα όταν πρόκειται για μεγάλη έκταση μπορούν να επιτευχθούν διάφορες δραστηριότητες.

Η αξία κάθε κήπου είναι πολύ μεγάλη και σε αρκετές περιπτώσεις, μεγαλύτερη ακόμα κι από του ίδιου του σπιτιού. Σήμερα εάν το κόστος ενός σπιτιού χωρίς κήπο ανέρχεται στο X ποσό, και η κατασκευή του κήπου στο Ψ ποσό, τότε η συνολική αξία του σπιτιού με τον κήπο δεν είναι $X + \Psi$, αλλά πολλαπλάσιο τους. Αυτό συμβαίνει γιατί η αξία ενός κήπου δεν υπολογίζεται ανάλογα με το κόστος του, αλλά σύμφωνα με τη λειτουργικότητα και αισθητική που αναδεικνύει.

Επί πάρα πολλά χρόνια στα βιβλία και δημοσιεύματα με θέμα την δημιουργία κήπων κυριαρχούσε η περιγραφή και εικονογράφηση φυτών και κήπων που αρμόζουν στο κλίμα της Βορείου Ευρώπης και άλλων εύκρατων περιοχών όπου μέχρι στιγμής δεν υπάρχει έλλειψη νερού.

Γοητευμένοι από αυτές τις εικόνες καταπράσινων γκαζόν και πολύχρωμων λουλουδιών, πολλοί κάτοικοι μεσογειακών περιοχών πασχίζουν να δημιουργήσουν κήπους σε αυτό το μοντέλο, ενώ είναι τελείως ανάρμοστο, όχι μόνο πρακτικά / οικονομικά αλλά και αισθητικά, για τις μεσογειακές συνθήκες.

Ζούμε σε μια μεσογειακή χώρα όπου οι περίοδοι ξηρασίας είναι πάρα πολύ έντονες ενώ τα τελευταία χρόνια οι βροχοπτώσεις έχουν περιορισθεί αρκετά. Αυτό σε συνδυασμό με την διαπίστωση ότι το νερό αποτελεί πολύτιμο πόρο, ανοίγουν

νέες προοπτικές για τη δημιουργία μεσογειακών κήπων με εντυπωσιακά αποτελέσματα αλλά και τεράστια οφέλη για αυτόν που τους δημιουργεί και τους προσέχει.

Ταξιδεύοντας σε κάθε περιοχή της χώρας μας αλλά και σε τοπία περιοχών με μεσογειακό κλίμα, θα παρατηρήσουμε ότι η βλάστηση, σε όλες τις εποχές, είναι υπέροχη.

Τα φυτά ανακαλύπτουν σπουδαίους τρόπους επιβίωσης, που τα βοηθούν να επιζήσουν ακόμη και στις πιο δύσκολες συνθήκες, δημιουργώντας έτσι τους πιο υπέροχους κήπους, μόνο και μόνο με την φροντίδα και σοφία της φύσης. Η παλέτα των ειδών και των χρωμάτων είναι τεράστια και αυτό το μαγικό τοπίο μας προκαλεί να το «μεταφέρουμε» και στο δικό μας σπίτι.

Κλείστε τα μάτια και φανταστείτε τη Μεσόγειο. Ήλιος, άρωμα, χρώμα, θάλασσα, γεύση, ζεστασιά, οικειότητα. Αυτά θα σας προσφέρει ένας κήπος με άρωμα Μεσογείου, ένας κήπος με χρώμα Ελλάδος, ένας κήπος εμπνευσμένος από την ελληνική φύση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΝΤΥΠΗ

- 4 Gildemeister H., (2004), Κήπος στο φως της Μεσογείου
- 5 Συλλογικό έργο, (200), 40 Gardens in Greece
- 6 Χιωτέλλη Α., (), Εισαγωγή στο υγρό στοιχείο

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ

1. <http://www.organicgardenarticles.com/el/Category/Mediterranean-Gardens/231>
2. <http://www.organicgardenarticles.com/el/Article/Mediterranean-Landscape-Design/9449>
3. <http://www.anthokalliergeia.gr/assets/images/pdf/article6.pdf>
4. <http://www.discoveryarticles.com/el/articles/111861/1/Mediterranean-Gardens--The-Latest-In-Garden-Escapes-For-Your-Backyard/Page1.html>
5. http://209.85.229.132/search?q=cache:1qQNhYnKlhUJ:www.greenplus.gr/med_garden.pdf+%CE%BC%CE%B5%CF%83%CE%BF%CE%B3%CE%B5%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%BF%CE%AF+%CE%BA%CE%AE%CF%80%CE%BF%CE%B9&cd=10&hl=el&ct=clnk
6. <http://www.gewponoi.com/zwikh/index.php?topic=229.0>
7. http://diamorfosis.blogspot.com/2009/05/blog-post_09.html
8. <http://www.acsgarden.com/articles/other-gardening/mediterranean-gardens.aspx>
9. http://images.google.com/imgres?imgurl=http://farm3.static.flickr.com/2078/2185704673_956a1f4c63.jpg&imgrefurl=http://www.flickr.com/photos/21137096%40N05/2185704673/&usg=__go4JxzjgSiwzRBkh2NZAfhBXpuU=&h=375&w=500&sz=212&hl=el&start=4&um=1&tbnid=tREMDPfPtTv66M:&tbnh=98&tbnw=130&prev=/images%3Fq%3Dmediterranean%2Bgardens%26imgsz%3Dm%26hl%3Del%26lr%3D%26sa%3DN%26um%3D1
10. http://images.google.com/imgres?imgurl=http://www.creativeearth.co.uk/siteimage/scale/800/600/27070.png&imgrefurl=http://www.creativeearth.co.uk/Garden_Design_Portfolio/81617/mediterranean_gardens.html&usg=__wgfrx1DIGA6KJn0s8HFs9K0Meo=&h=600&w=800&sz=988&hl=el&start=5&um=1&tbnid=K0bKZa3R5vKrAM:&tbnh=107&tbnw=143&prev=/images%3Fq%3Dmediterranean%2Bgardens%26imgsz%3Dm%26hl%3Del%26lr%3D%26sa%3DN%26um%3D1

11. http://images.google.com/imgres?imgurl=http://elmfieldlandscapes.co.uk/images/mediterranean.jpg&imgrefurl=http://elmfieldlandscapes.co.uk/abroad.html&usg=__N0BcrEvNkyy2JMGUMhSEREyej7A=&h=321&w=428&sz=70&hl=el&start=10&um=1&tbnid=_wXlw69e3pVHDM:&tbnh=94&tbnw=126&prev=/images%3Fq%3Dmediterranean%2Bgardens%26imgsz%3Dm%26hl%3Del%26lr%3D%26sa%3DN%26um%3D1
12. http://images.google.com/imgres?imgurl=http://farm2.static.flickr.com/1228/1455216901_1277f96b5a.jpg&imgrefurl=http://gardeninginheels.wordpress.com/2009/03/&usg=__ULe6s8VbXOCuL3kDrZIntwkpRIU=&h=376&w=500&sz=212&hl=el&start=8&um=1&tbnid=e8ehP2IXBum_BM:&tbnh=98&tbnw=130&prev=/image%3Fq%3Dmediterranean%2Bgardens%26imgsz%3Dm%26hl%3Del%26lr%3D%26sa%3DN%26um%3D1
13. http://images.google.com/imgres?imgurl=http://www.erinsgardens.com/images/portfolio/portfolio1.jpg&imgrefurl=http://www.erinsgardens.com/port1.html&usg=__Q8pNayLDK8zCTiCtXJrHf5gaB_A=&h=480&w=640&sz=148&hl=el&start=13&um=1&tbnid=LqQIRdANjGp7hM:&tbnh=103&tbnw=137&prev=/images%3Fq%3Dmediterranean%2Bgardens%26imgsz%3Dm%26hl%3Del%26lr%3D%26sa%3DN%26um%3D1
14. <http://www.vita.gr/html/ent/125/ent.2125.asp>
15. http://issuu.com/piop_media2008/docs/technology4
16. http://en.wikipedia.org/wiki/Garden_design
17. <http://www.midwestliving.com/garden/design/basic-garden-styles/>
18. <http://www.lib.berkeley.edu/ENVI/Precedents.html#gdnstruchhttp://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A7%CE%B5%CE%BD%CE%B5%CF%81%CE%B1%CE%BB%CE%AF%CF%86%CE%B5>
19. http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_landscape_architecture
20. <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%86%CE%BD%CE%B4%CF%81%CE%BF%CF%82>
21. <http://www.androsinfo.gr/nfo.php?cid=54>
22. <http://www.androsinfo.gr/info.php?cid=10>
23. <http://seda-andros.blogspot.com/>
24. <http://seda-andros.blogspot.com/search/label/%CE%86%CE%BD%CE%B4%CF%81%CE%BF%CF%82>
25. <http://seda-andros.blogspot.com/search/label/%CE%86%CE%BD%CE%B4%CF%81%CE%BF%CF%82>
26. <http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse2/steg/theka/2011/GoulidakiMaria/attached-document-1299575589-164002-21658/Goulidaki2011.pdf>
27. <http://www.mediterraneangardensocietygreece.org/index.html>
28. <http://www.gardenguide.gr/articles/parousiasis-kipon/73-yperohosynolo.html>
29. <http://www.greekarchitects.gr/gr/%CF%84%CE%BF%CF%80%CE%B9%CE%B1%CE%BC%CE%B5%CF%83%CE%BF%CE%B3%CE%B5%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%BF%CE%AF-%CE%BA%CE%AE%CF%80%CE%BF%CE%B9-id5474>
30. http://www.kiposworld.gr/site/index.php?option=com_content&view=article&id=67:-----9-&catid=48:9&Itemid=29

31. <http://www.vita.gr/mindandbody/garden/article/2125/mesogeiakoi-paradeisoi-me-mikres-apaitheis/>
32. [http://www.moa.gov.cy/moa/da/da.nsf/All/1FF7A4C8B26CD78CC2257B2E00418988/\\$file/17_2012MesogiakosKipos.pdf?OpenElement](http://www.moa.gov.cy/moa/da/da.nsf/All/1FF7A4C8B26CD78CC2257B2E00418988/$file/17_2012MesogiakosKipos.pdf?OpenElement)
33. http://eosem.weebly.com/uploads/9/5/0/4/9504981/_34.pdf
34. http://www.topmagazine.gr/index.php?option=com_k2&view=item&id=279:%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%B8%CE%B1%CE%BB%CE%AC%CF%83%CF%83%CE%B9%CE%BF%CE%B9-%CE%BA%CE%AE%CF%80%CE%BF%CE%B9-%CF%84%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AC%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BB%CE%B1-%CF%86%CF%85%CF%84%CE%AC
35. http://www.topmagazine.gr/index.php?option=com_k2&view=item&id=271:%CF%86%CF%85%CF%84%CE%AC-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AC%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BB%CE%B1-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%B8%CE%B1%CE%BB%CE%AC%CF%83%CF%83%CE%B9%CE%B5%CF%82-%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BF%CF%87%CE%AD%CF%82&Itemid=2
36. http://www.fytoriakentia.gr/index.php?option=com_k2&view=item&id=303:%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%BC%CF%8C%CF%81%CF%86%CF%89%CF%83%CE%B7-%CE%BA%CE%AE%CF%80%CE%BF%CF%85-%CF%83%CE%B5-%CE%BD%CE%B7%CF%83%CE%B9%CF%89%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BF%CF%87%CE%AE%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B2%CE%BB%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%BB%CF%8D%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82&Itemid=28

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΦΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΑΝΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΗΠΟΥ

ΤΡΙΓΩΝΙΚΟ ΠΑΡΤΕΡΙ ΣΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟ ΤΟΥ ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ		
Ελιά	<i>Olea europea</i>	1
Διμορφοθήκη	<i>Dimorphotheca aurantiaca</i>	15
Δενδρολίβανο	<i>Rosmarinus officinalis</i>	15
Λεβάντα	<i>Lavandula dentata</i>	12
ΠΑΡΤΕΡΙ ΣΤΟ ΠΛΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΙΑΣ ΤΟΥ ΕΝΟΙΚΙΑΣΤΗ		
Ελαίαγνος	<i>Elaeagnus x ebbingei limelight</i>	6
Δάφνη	<i>Laurus nobilis</i>	6
Λεβάντα	<i>Lavandula dentata</i>	11
Ρίγανη	<i>Origanum vulgare</i>	9
Λαντάνα	<i>Lantana camara nana</i>	6
Κυπαρίσσι ορθόκλαδο	<i>Cupressus sempervirens</i>	1
Γρεβιλέα	<i>Grevillea juniperina</i>	2
ΠΑΡΤΕΡΙΑ ΣΤΗΝ ΠΙΣΩ ΠΛΕΥΡΑ ΤΗΣ ΟΙΚΙΑΣ ΤΟΥ ΕΝΟΙΚΙΑΣΤΗ		
Ελαίαγνος	<i>Elaeagnus x ebbingei limelight</i>	13
Δάφνη	<i>Laurus nobilis</i>	14
Κουμαριά δενδρώδης	<i>Arbutus unedo</i>	1
Ροδιά	<i>Punica granatum</i>	3
Ρυγχόσπερμα	<i>Rhynchospermum jasminoides</i>	1
Ρίγανη	<i>Origanum vulgare</i>	21
Λαντάνα	<i>Lantana camara nana</i>	18
Γκάουρα	<i>Gaura lindheimeri siskiyou pink</i>	20
Λεβάντα	<i>Lavandula dentata</i>	8
Γρεβιλέα	<i>Grevillea juniperina</i>	6
Κουμαριά δένδρο	<i>Arbutus unedo</i>	1
Ναντίνα	<i>Nandina domestica</i>	2
Αγγελική νάνα	<i>Pittosporum tobira nanum</i>	2
Ναντίνα νάνα	<i>Nandina domestica nana</i>	2
Αράλια	<i>Fatsia japonica</i>	1
Αουκούμπα	<i>Aucuba crotonifolia</i>	2
ΠΑΡΤΕΡΙΑ ΣΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟ ΤΗΣ ΟΙΚΙΑΣ ΤΟΥ ΕΝΟΙΚΙΑΣΤΗ		
Βουκαμβίλια	<i>Bougainvillea glabra sanderiana</i>	3
Φόρμιο	<i>Phormium tenax</i>	3
Γρεβιλέα	<i>Grevillea juniperina</i>	5
Τεύκριο	<i>Teucrium fruticans</i>	4
Βερβερίδα	<i>Berberis thunbergii</i>	4
Γκάουρα	<i>Gaura lindheimeri siskiyou pink</i>	16
Λαντάνα	<i>Lantana camara nana</i>	12
Τουλμπάκια	<i>Tulbaghia violacea</i>	15

ΠΑΡΤΕΡΙ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΔΙΑΔΡΟΜΟΥ		
Κυπαρίσσι ορθόκλαδο	<i>Cupressus sempervirens</i>	14
Πικροδάφνη	<i>Nerium oleander</i>	52
ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΟΣ ΚΗΠΟΣ		
Ελαίαγνος	<i>Elaeagnus x ebbingei limelight</i>	8
Δάφνη	<i>Laurus nobilis</i>	4
Κουμαριά δενδρώδης	<i>Arbutus unedo</i>	4
Λαδανιά	<i>Cistus creticus</i>	26
Ρίγανη	<i>Origanum vulgare</i>	38
Λαντάνια	<i>Lantana camara nana</i>	52
Αγγελική νάνα	<i>Pittosporum tobira nanum</i>	13
Γκάουρα	<i>Gaura lindheimeri siskiyou pink</i>	54
Αγάπανθος	<i>Agapanthus africanus</i>	20
Φόρμιο	<i>Phormium tenax</i>	6
Λεβάντα	<i>Lavandula dentata</i>	62
Κορέοψη	<i>Coreopsis pubescens</i>	44
Γιακαράντα	<i>Jacaranda mimosifolia</i>	1
Φορσύθια	<i>Forsythia x intermedia</i>	3
Τεύκριο	<i>Teucrium fruticans</i>	3
Βερβερίδα	<i>Berberis thunbergii</i>	5
Φωτίνια δενδρώδης	<i>Photinia fraseri Red Robin</i>	1
Υπέρικο έρπον	<i>Hypericum calycinum</i>	38
Γρεβιλέα	<i>Grevillea juniperina</i>	24
Ελιά	<i>Olea europea</i>	2
Λαγγεστρέμια δενδρώδης	<i>Laggestroemia indica</i>	4
Ραφιολέπες	<i>Raphiolepis umbellata</i>	9
Γρεβιλέα ταμπορίτα	<i>Grevillea mount tamboritha</i>	11
Πυξάρι	<i>Buxus sempervirens</i>	153
Αμπέλια	<i>Abelia grandiflora</i>	8
Τουλμπάκια πανασέ	<i>Tulbaghia violacea silver lace</i>	13
Ψευδοπιπεριά	<i>Schinus molle</i>	1
Κυπαρίσσι ορθόκλαδο	<i>Cupressus sempervirens</i>	3
Πικροδάφνη	<i>Nerium oleander</i>	2
Ροδιά	<i>Punica granatum</i>	2
Βεστρίγκια	<i>Westringia fruticosa</i>	2
Διμορφοθήκη	<i>Dimorphotheca aurantiaca</i>	8
Δενδρολίβανο	<i>Rosmarinus officinalis</i>	6
Αγρωστώδες 1	<i>Pennisetum orientale</i>	4
Αγρωστώδες 2	<i>Festuca glauca</i>	4

ΠΑΡΤΕΡΙ ΣΤΗΝ ΠΙΣΩ ΠΛΕΥΡΑ ΤΗΣ ΟΙΚΙΑΣ ΤΟΥ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗ		
Ρυγχόσπερμα	<i>Rhynchospermum jasminoides</i>	12
Αγγελική νάνα	<i>Pittosporum tobira nanum</i>	4
Αουκούμπα	<i>Aucuba crotonifolia</i>	3
Ναντίνα	<i>Nandina domestica</i>	6
Ναντίνα νάνα	<i>Nandina domestica nana</i>	4
Αράλια	<i>Fatsia japonica</i>	2
Τεύκριο	<i>Teucrium fruticans</i>	2
ΠΑΡΤΕΡΙ ΣΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟ ΤΗΣ ΟΙΚΙΑΣ ΤΟΥ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗ		
Φόρμιο	<i>Phormium tenax</i>	2
Τεύκριο	<i>Teucrium fruticans</i>	2
Γρεβιλέα	<i>Grevillea juniperina</i>	2
Βερβερίδα	<i>Berberis thunbergii</i>	2
Βουκαμβίλια	<i>Bougainvillea glabra sanderiana</i>	1
Λαντάνα	<i>Lantana camara nana</i>	6
Γκάουρα	<i>Gaura lindheimeri siskiyou pink</i>	6
Τουλμπάκια	<i>Tulbaghia violacea</i>	6
ΠΑΡΤΕΡΙ ΣΤΟ ΠΛΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΙΑΣ ΤΟΥ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗ		
Κυπαρίσσι ορθόκλαδο	<i>Cupressus sempervirens</i>	2
Γιουνίπερος	<i>Juniperus sp.</i>	1
Γκάουρα	<i>Gaura lindheimeri siskiyou pink</i>	23
ΠΑΡΤΕΡΙ ΣΤΑ ΔΕΞΙΑ ΤΟΥ BBQ		
Χαρουπιά	<i>Cercis siliquastrum</i>	1
Γρεβιλέα	<i>Grevillea juniperina</i>	3
Βερβερίδα	<i>Berberis thunbergii</i>	3
Τεύκριο	<i>Teucrium fruticans</i>	2
Λεβάντα	<i>Lavandula dentata</i>	6
Λαντάνα	<i>Lantana camara nana</i>	8
Φόρμιο	<i>Phormium tenax</i>	1
Αμπέλια	<i>Abelia grandiflora</i>	1
Ρίγανη	<i>Origanum vulgare</i>	11
Θυμάρι	<i>Thymus vulgare</i>	8
Λαδανιά	<i>Cistus creticus</i>	1
Χλοοτάπητας	<i>Cynodon dactylon</i>	90m ²
ΠΑΡΤΕΡΙ ΣΤΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΤΟΥ BBQ		
Κυπαρίσσι ορθόκλαδο	<i>Cupressus sempervirens</i>	5
Δάφνη	<i>Laurus nobilis</i>	8
Ρυγχόσπερμα	<i>Rhynchospermum jasminoides</i>	2
Λεβάντα	<i>Lavandula dentata</i>	8
Λαντάνα	<i>Lantana camara nana</i>	9
Δενδρολίβανο	<i>Rosmarinus officinalis</i>	8
Χαρουπιά	<i>Cercis siliquastrum</i>	1